

**YETİŞTİRME KURAMI: TELEVİZYONUN YETİŞTİRME
ROLÜNE İLİŞKİN BİNGÖL DEVLET HASTANESİ
PERSONELİNE YÖNELİK YAPILAN ARAŞTIRMA**

Doktora Tezi

Beyza SARGIN

Eskişehir 2019

**YETİŞTİRME KURAMI: TELEVİZYONUN YETİŞTİRME ROLÜNE İLİŞKİN
BİNGÖL DEVLET HASTANESİ PERSONELİNE YÖNELİK YAPILAN
ARAŞTIRMA**

Beyza SARGIN

DOKTORA TEZİ

**Basın ve Yayın Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Ömer ÖZER**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Şubat 2019**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Beyza SARGIN'ın "Yetiştirme Kuramı: Televizyonun Yetiştirme Rolüne İlişkin Bingöl Devlet Hastanesi Personeline Yönelik Yapılan Araştırma" başlıklı tezi 12 Şubat 2019 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca **Basın ve Yayın Anabilim Dalında, Doktora** tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr.Ömer ÖZER
Üye : Prof.Dr.Arzu KİTHİR
Üye : Doç.Dr.Haluk BİRSEN
Üye : Doç.Dr.Funda ERZURUM
Üye : Doç.Dr.Burak ÖZÇETİN

İmza

Prof.Dr.Metin COŞKUN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür Vekili

ÖZET

YETİŞTİRME KURAMI: TELEVİZYONUN YETİŞTİRME ROLÜNE İLİŞKİN
BİNGÖL DEVLET HASTANESİ PERSONELİNE YÖNELİK YAPILAN ARAŞTIRMA

Beyza SARGIN

Basın ve Yayın Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şubat 2019

Danışman: Prof. Dr. Ömer ÖZER

Bu çalışma, Yetiştirme Kuramına odaklanarak televizyonun kültürel ve bütünsel rolünü ortaya koymayı amaçlamıştır. Televizyonun uzun vadeli rolünü inceleyen bu çalışmada, George Gerbner'ın Kültürel Göstergeler Projesinin bileşenleri olan Mesaj Sistem Çözümlemesi ve Yetiştirme Çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi de yapılmıştır.

Mesaj Sistem Çözümlemesi, 16-20 Nisan 2018 tarihleri arasında TRT 1, Show Tv, Kanal D, Atv, Fox Tv, Tv 8 kanallarının 18.30-23.00 saatleri arasındaki programlarına uygulanmıştır. Çözümleme sonucunda kanallarda şiddet, erkek egemen temsil gibi öğelerin çok fazla yer aldığı görülmüştür. Mesaj Sistem Çözümlemesinde en çok tekrarlanan mesajlar ve temsiller saptanarak Yetiştirme Çözümlemesinde uygulanan ankete veri tabanı oluşturmuştur.

Yetiştirme Çözümlemesi, Bingöl Devlet Hastanesinde çalışan doktor, hemşire, sağlık memuru, sekreter, hasta bakıcı, temizlik görevlisi, idareci, memur vb. bütün personele yönelik gerçekleştirilmiştir. Ankete 221 personel katılmıştır. Anketin veri analizi ki-kare testiyle gerçekleştirilmiştir. Çözümleme sonucunda televizyonun yetiştirme ve yaygın görüş haline getirme rolü olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Yetiştirme Kuramı, George Gerbner, Televizyon, Mesaj Sistem Çözümlemesi, Yetiştirme Çözümlemesi

ABSTRACT

CULTIVATION THEORY: A RESEARCH ON THE CULTIVATION ROLE OF TELEVISION FOR THE STAFF OF THE BİNGÖL STATE HOSPITAL

Beyza SARGIN

Department of Journalism

Anadolu University, Graduate School of Social Sciences, February 2019

Supervisor: Prof. Dr. Ömer ÖZER

This study has planned to display cultural and holistic role of television by focusing on Cultivation Theory. In this study which analyses long term role of television, the components of George Gerbner's Cultural Indicators Project such as Message System Analysis and Cultivation Analysis were done.

Message System Analysis was applied on programs that appeared on TRT 1, Show Tv, Kanal D, Atv, Fox Tv, Tv 8 between 6.30-11.00 pm between dates April 16-18, 2018. As a result of analysis, it was seen that components such as violence and male-dominant representation appeared on these channels frequently. Most repeated messages and presentations in the Message System Analysis were determined and used as a database for the survey which was applied for Cultivation Analysis.

Cultivation Analysis was applied on all staff working for Bingöl State Hospital such as physicians, nurses, health officers, secretaries, cleaning staff, managers and officers. 221 people participated in the survey. Data analysis of the survey was done using chi-square test. As a result, it was seen that television has a role on cultivation and mainstreaming.

Keywords: Cultivation Theory, George Gerbner, Television, Message System Analysis, Cultivation Analysis

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında hikâye anlatıcısı olan televizyonun yetiştirme rolünün olup olmadığı incelenmek istenmiştir. George Gerbner ve arkadaşlarının oluşturduğu Yetiştirme Kuramı, bu araştırmanın kuramsal dayanağını oluşturmuştur. Bu bağlamda Mesaj Sistem Çözümlemesi ile Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemeleri yapılmıştır. Araştırmanın uygulaması ise Bingöl Devlet Hastanesinde gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle tez konusunun seçilmesinden tezin son aşamasına gelene kadarki süreçte yardım ve desteklerini esirgemeyen Tez Danışmanım Prof. Dr. Ömer ÖZER'e, olumlu ve yapıcı eleştirileriyle beni yönlendiren, Tez İzleme Komitesi Üyeleri değerli hocalarım Prof. Dr. Arzu KIHTİR ve Doç. Dr. Haluk BİRSEN'e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmam için gerekli olan anket çalışmasının yapılmasında bana yardımcı olan Bingöl İl Sağlık Müdürlüğü ve Bingöl Devlet Hastanesi Yönetimi'ne, Bingöl İl Sağlık Müdürlüğü Kamu Hastaneleri Başkanlığı Başkan Yardımcısı Şaban AYBEK'e, Uz. Dr. Turgut DOLANBAY'a, Nihat TAN'a, Osman ÇAĞRIBAY'a teşekkür ederim.

Tezimin her aşamasında bana her anlamda destek olan ve araştırmamın büyük kısmını yapmamda en büyük yardımcım olan eşim Op. Dr. Mehmet Barış SARGIN'a, biricik oğlum Bartu'ya ve sevgili aileme teşekkürü borç bilirim.

18/02/2019

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan "bilimsel intihal tespit programı"yla tarandığını ve hiçbir şekilde "intihal içermediğini" beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Beyza SARGIN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI.....	i
JURİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLOLAR DİZİNİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Sorun.....	4
1.2. Amaç.....	8
1.3. Önem.....	8
1.4. Varsayımlar.....	9
1.5. Sınırlılıklar.....	19
1.6. Tanımlar.....	19
2. ALANYAZIN.....	20
2.1. Kültürel Göstergeler Projesi.....	20
2.1.1. Kültürel göstergeler projesinin tarihsel arka planı.....	20
2.1.2. Kültürel göstergeler projesinin bileşenleri.....	22
2.1.2.1. Kurumsal süreç çözümü.....	23
2.1.2.2. Mesaj sistem çözümü.....	26
2.1.2.3. Yetiştirme çözümü.....	28
2.1.2.4. Yaygın görüş haline getirme/anaakımlaştırma (mainstreaming), tehlikeli dünya sendromu (mean world syndrome) ve rezonans (resonance) kavramı.....	29
2.2. Kültürel Göstergeler Projesinden Yetiştirme Kuramına Terminolojik Dönüşüm.....	31
2.3. Dünya’da ve Türkiye’de Yetiştirme Araştırmaları.....	32
2.3.1. Dünya’da yetiştirme araştırmaları.....	33
2.3.2. Türkiye’de yetiştirme araştırmaları.....	35

	<u>Sayfa</u>
2.4. Yetiştirme Kuramına İlişkin Eleştiriler.....	41
3. YÖNTEM.....	48
3.1. Araştırma Modeli.....	48
3.2. Evren ve Örneklem.....	49
3.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı.....	50
3.4. Veri Analizi.....	50
4. BULGULAR VE YORUM.....	51
4.1. Mesaj Sistem Çözümlemesi.....	51
4.1.1. Genel konular/olaylar.....	51
4.1.2. Ana karakterlerin sunumu.....	60
4.1.3. İkincil/yan karakterlerin sunumu.....	67
4.1.4. Şiddet görüntüleri.....	75
4.2. Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi.....	81
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	136
5.1. Sonuç.....	136
5.1.1. Mesaj sistem çözümlemesi sonuç ve değerlendirmeleri.....	137
5.1.2. Yetiştirme ve yaygın görüş haline getirme çözümlemesi sonuç ve değerlendirmeleri.....	139
5.2. Tartışma.....	140
5.3. Öneriler.....	141
KAYNAKÇA.....	143
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 4.1. Kanallara Göre Program Sayısı.....	51
Tablo 4.2. Kanallarda Yer Alan Program Türleri.....	52
Tablo 4.3. Show TV Program Türü.....	52
Tablo 4.4. Kanal D Program Türü.....	52
Tablo 4.5. Atv Program Türü.....	53
Tablo 4.6. TRT 1 Program Türü.....	53
Tablo 4.7. Fox TV Program Türü.....	53
Tablo 4.8. Tv 8 Program Türü.....	54
Tablo 4.9. Tv Programların Tonu.....	54
Tablo 4.10. Show TV Programların Tonu.....	54
Tablo 4.11. Kanal D Programın Tonu.....	55
Tablo 4.12. Atv Programın Tonu.....	55
Tablo 4.13. TRT 1 Programın Tonu.....	55
Tablo 4.14. Fox Tv Programın Tonu.....	55
Tablo 4.15. Tv 8 Programın Tonu.....	56
Tablo 4.16. Ana Olayın Geçtiği Yer.....	56
Tablo 4.17. Show Tv Ana Olayın Geçtiği Yer.....	57
Tablo 4.18. Kanal D Ana Olayın Geçtiği Yer.....	57
Tablo 4.19. Atv Ana Olayın Geçtiği Yer.....	58
Tablo 4.20. TRT 1 Ana Olayın Geçtiği Yer.....	58
Tablo 4.21. Fox Tv Ana Olayın Geçtiği Yer.....	58
Tablo 4.22. Tv 8 Ana Olayın Geçtiği Yer.....	59
Tablo 4.23. Ana Olayın Geçtiği Tarih.....	60
Tablo 4.24. Ana Karakterin Cinsiyeti.....	61
Tablo 4.25. Ana Karakterlerin Sosyal Yaşının Kanallara Göre Dağılımı.....	61
Tablo 4.26. Ana Karakterin Sosyo Ekonomik Statüsü.....	62
Tablo 4.27. Ana Karakterlerin Mesleği.....	63
Tablo 4.28. Ana Karakterlerin Tipi.....	64
Tablo 4.29. Show Tv Ana Karakterin Tipi.....	64
Tablo 4.30. Kanal D Ana Karakterin Tipi.....	64
Tablo 4.31. Atv Ana Karakterin Tipi.....	64

Tablo 4.32. TRT 1 Ana Karakterin Tipi.....	65
Tablo 4.33. Fox Tv Ana Karakterin Tipi.....	65
Tablo 4.34. Tv 8 Ana Karakterin Tipi.....	65
Tablo 4.35. Yan/İkincil Karakterlerin Cinsiyeti.....	68
Tablo 4.36. Yan/İkincil Karakterlerin Sosyal Yaşı.....	69
Tablo 4.37. Yan/İkincil Karakterlerin Sosyo Ekonomik Statüsü.....	69
Tablo 4.38. Yan/İkincil Karakterlerin Mesleği.....	70
Tablo 4.39. Yan/İkincil Karakterlerin Rolü.....	71
Tablo 4.40. Yan/İkincil Karakterlerin Tipi.....	71
Tablo 4.41. Show TV Yan/İkincil Karakterlerin Tipi.....	72
Tablo 4.42. Kanal D Yan/İkincil Karakterlerin Tipi.....	72
Tablo 4.43. Atv Yan/İkincil Karakterlerin Tipi.....	72
Tablo 4.44. TRT 1 Yan/İkincil Karakterlerin Tipi.....	73
Tablo 4.45. Fox Tv Yan/İkincil Karakterlerin Tipi.....	73
Tablo 4.46. Tv 8 Yan/İkincil Karakterlerin Tipi.....	73
Tablo 4.47. Tv Kanallarında Şiddete Ayrılan Süreler.....	75
Tablo 4.48. Şiddet Eyleminin Sıra Numarası.....	75
Tablo 4.49. Şiddetin Ciddiyeti.....	76
Tablo 4.50. Şiddetin Önemi.....	76
Tablo 4.51. Şiddetin Devamlılık Durumu.....	77
Tablo 4.52. Kanun Birimlerinin Görünürlüğü.....	77
Tablo 4.53. Şiddetin Suç Niteliği Taşıyıp Taşımaması.....	78
Tablo 4.54. Şiddeti Gerçekleştirenlerin Birbirini Tanıması.....	78
Tablo 4.55. Şiddet Eyleminde Tabanca Kullanımı.....	79
Tablo 4.56. Şiddet Eyleminde Diğer Silahların Kullanımı.....	79
Tablo 4.57. Şiddet Eyleminde El Vücut vb. Kullanımı.....	79
Tablo 4.58. Şiddet Eyleminde Diğer Vasıtalar veya Muştaların Kullanımı.....	80
Tablo 4.59. Günümüzde Tehlikeli Bir Dünyada Yaşamaktayız Dağılımı.....	82
Tablo 4.60. Tehlikeli Bir Dünyada Yaşamaktayız'ın Yaşa Göre Dağılımı.....	83
Tablo 4.61. Tehlikeli Bir Dünyada Yaşamaktayız'ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	84
Tablo 4.62. Günümüzde İnsanlara Güvenilmez Dağılımı.....	85
Tablo 4.63. Günümüzde İnsanlara Güvenilmez'in Yaşa Göre Dağılımı.....	86

Tablo 4.64. Günümüzde İnsanlara Güvenilmez'in Cinsiyete Göre Dağılımı.....	87
Tablo 4.65. Çoğu İnsan Kendini Güvende Hissetmiyordur Dağılımı.....	88
Tablo 4.66. Çoğu İnsan Kendini Güvende Hissetmez'in Yaşa Göre Dağılımı.....	89
Tablo 4.67. Çoğu İnsan Kendini Güvende Hissetmez'in Cinsiyete Göre Dağılımı.....	90
Tablo 4.68. İnsanlar Her An Saldırıya Uğrayabilir Dağılımı.....	91
Tablo 4.69. İnsanlar Her An Saldırıya Uğrayabilir'in Yaşa Göre Dağılımı.....	92
Tablo 4.70. İnsanlar Her An Saldırıya Uğrayabilir'in Cinsiyete Göre Dağılımı.....	93
Tablo 4.71. Şiddet Alt Sınıf Üyeleri Arasında Yaşanmaktadır Dağılımı.....	94
Tablo 4.72. Şiddet Alt Sınıf Üyeleri Arasında Yaşanmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı.....	95
Tablo 4.73. Şiddet Alt Sınıf Üyeleri Arasında Yaşanmaktadır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	96
Tablo 4.74. İnsanlar Tanımadıkları İnsanların Saldırılarına Uğrarlar Dağılımı.....	97
Tablo 4.75. İnsanlar Tanımadıkları İnsanların Saldırılarında Uğramaktadırlar'ın Yaşa Göre Dağılımı.....	98
Tablo 4.76. İnsanlar Tanımadıkları İnsanların Saldırılarında Uğramaktadırlar'ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	99
Tablo 4.77. Günümüzde Şiddet Büyük Şehirlerde Yaşanmaktadır Dağılımı.....	100
Tablo 4.78. Günümüzde Şiddet Büyük Şehirlerde Daha Çok Yaşanmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı.....	101
Tablo 4.79. Günümüzde Şiddet Büyük Şehirlerde Daha Çok Yaşanmaktadır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	102
Tablo 4.80. Günümüzde Türkiye Genelinde Alt Sınıf Üyeleri Sorun Çözümünde Şiddete Başvururlar Dağılımı.....	103
Tablo 4.81. Günümüzde Türkiye Genelinde Alt Sınıf Üyeleri Sorun Çözümünde Şiddete Başvurmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı.....	104
Tablo 4.82. Günümüzde Türkiye Genelinde Alt Sınıf Üyeleri Sorun Çözümünde Şiddete Başvurmaktadır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	105
Tablo 4.83. Günümüzde Türkiye'de Yetişkin Nüfus Artmaktadır Dağılımı.....	105
Tablo 4.84. Günümüzde Türkiye'de Yetişkin Nüfus Artmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı.....	106

Tablo 4.85. Günümüzde Türkiye’de Yetişkin Nüfus Artmaktadır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	107
Tablo 4.86. Günümüzde Türkiye’de Nüfusun Çoğunluğunu Yetişkinler Oluşturmaktadır Dağılımı.....	108
Tablo 4.87. Günümüzde Türkiye’de Nüfusun Çoğunluğunu Yetişkinler Oluşturmaktadır’ın Yaşa Göre Dağılımı.....	109
Tablo 4.88. Günümüzde Türkiye’de Nüfusun Çoğunluğunu Yetişkinler Oluşturmaktadır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	110
Tablo 4.89. Günümüzde Türkiye’de Zenginlerin Sayısı Artmaktadır Dağılımı.....	111
Tablo 4.90. Günümüzde Türkiye’de Zenginlerin Sayısı Artmaktadır’ın Yaşa Göre Dağılımı.....	112
Tablo 4.91. Günümüzde Türkiye’de Zenginlerin Sayısı Artmaktadır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	113
Tablo 4.92. Günümüzde Türkiye’de Siyasetle İlgilenenlerin Sayısı Artmaktadır Dağılımı.....	114
Tablo 4.93. Günümüzde Türkiye’de Siyasetle İlgilenenlerin Sayısı Artmaktadır’ın Yaşa Göre Dağılımı.....	115
Tablo 4.94. Günümüzde Türkiye’de Siyasetle İlgilenenlerin Sayısı Artmaktadır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	116
Tablo 4.95. Günümüzde Türkiye’de Zenginler Eğlenmeyi Sevmektedir Dağılımı.....	117
Tablo 4.96. Günümüzde Türkiye’de Zenginler Eğlenceyi Sever’in Yaşa Göre Dağılımı.....	118
Tablo 4.97. Günümüzde Türkiye’de Zenginler Eğlenceyi Sever’in Cinsiyete Göre Dağılımı.....	119
Tablo 4.98. Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsandır Dağılımı.....	120
Tablo 4.99. Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsanlardır’ın Yaşa Göre Dağılımı.....	121
Tablo 4.100. Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsanlardır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	122
Tablo 4.101. Erkekler İş Yaşamında Başarılıdır Dağılımı.....	123
Tablo 4.102. Erkekler İş Yaşamında Başarılıdır’ın Yaşa Göre Dağılımı.....	124
Tablo 4.103. Erkekler İş Yaşamında Başarılıdır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	125

Sayfa

Tablo 4.104. Siyaset Alanında Erkekler Başarılıdır Dağılımı.....	126
Tablo 4.105. Siyaset Alanında Erkekler Başarılıdır'ın Yaşa Göre Dağılımı.....	127
Tablo 4.106. Siyaset Alanında Erkekler Başarılıdır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	128
Tablo 4.107. Siyaset Erkek İşidir Dağılımı.....	129
Tablo 4.108. Siyaset Erkek İşidir'in Yaşa Göre Dağılımı.....	129
Tablo 4.109. Siyaset Erkek İşidir'in Cinsiyete Göre Dağılımı.....	130
Tablo 4.110. Türkiye'de Her An Bir Suç İşlenebilir Dağılımı.....	131
Tablo 4.111. Türkiye'de Her An Bir Suç İşlenebilir'in Yaşa Göre Dağılımı.....	131
Tablo 4.112. Türkiye'de Her An Bir Suç İşlenebilir'in Cinsiyete Göre Dağılımı.....	132
Tablo 4.113. Türkiye'nin Kalbi Ankara ve İstanbul'da Atmaktadır Dağılımı.....	133
Tablo 4.114. Türkiye'nin Kalbi Ankara ve İstanbul'da Atmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı.....	134
Tablo 4.115. Türkiye'nin Kalbi Ankara ve İstanbul'da Atmaktadır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı.....	135

1.GİRİŞ

Çağımızda teknolojinin hızla gelişmesi ve yaygınlaşması, kültürün de hızlı değişimine sebep olmuştur. 1970’lerde enformasyon ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, 1990’lı yıllarla birlikte iletişim teknolojilerinin ticarileşerek yaygınlaşması ve neoliberal politikalar ve küreselleşmenin etkisiyle modern medya araçları –özellikle de televizyon- gündelik yaşantılarımızın birer parçası haline gelmiştir. Televizyon, insanın zaman ve mekan sınırlılıklarıyla çizili gündelik yaşam deneyiminin sınırlarını geliştiren, geliştirmekle de kalmayıp, bu deneyimin nitel ve nicel örüntüsünde önemli değişikliklere yol açan bir teknolojik olanaktır (Kocadaş, 2005: 5).

Televizyon, bu akışı insanın doğumundan başlayarak iletişim, eğitim, enformasyon ve boş zamanları değerlendirdiği bir eğlence aracı olarak sunar. Bu durum, bireysel ve toplumsal düzeyde kültürü oluşturan en önemli sosyalleştirme kurumlarından birinin televizyon olduğunu ortaya koymaktadır. Kültürel ve sosyal kurum olarak televizyonun bu çok boyutlu toplumsal rolü, ancak televizyonun içeriğinin sistematik ve toplam olarak bilinmesi yoluyla incelenebilir (Batmaz ve Aksoy, 1995: 3).

Televizyonun çok boyutlu rolü ve içeriğin toplam olarak bilinmesini en kapsamlı ele alan kuram, Gerbner ve arkadaşlarının Yetiştirme Kuramıdır. Yetiştirme Kuramının en önemli özelliği, televizyonun bütünsel rolünü ortaya koymasından gelmektedir. Televizyonun kurumsal yapısı, mesaj sistemleri ve mesaj sistemlerinin getirdiği yetiştirmenin ideolojik olduğunu ortaya koyarak bütünsel rolünü yerine getirmektedir (Özer, 2004: 9). Yetiştirme Kuramı, televizyonun dinamiklerini modern çağın ayırt edici bir özelliği olarak anlamaya ve açıklamaya yönelik bir girişimdir.

Yetiştirme Kuramı, Kültürel Göstergeler Projesi altında George Gerbner tarafından oluşturulmuştur. “Kültürel Göstergeler” başlıklı araştırma, 1967-1968 yılında Şiddetin Nedenleri ve Önlenmesi Ulusal Komisyonu için televizyon dramalarındaki şiddetin araştırılmasıyla başlamış, 1972 yılında Televizyon ve Sosyal Davranış Bilimsel Danışma Komitesi sponsorluğunda devam etmiştir. Her iki araştırmanın raporu, televizyon dizilerinde şiddetin rolünün ve sembolik işlevlerinin olduğunu göstermiştir. 1976 yılında, Gerbner ve Gross’un Ulusal Akıl Sağlığı Enstitüsü tarafından finanse edilen çalışmasında ilk kez Yetiştirme Çözümlemesi yapılarak Yetiştirme Kuramı geliştirilmiştir (Shanahan ve Morgan,1999: 4).

Yetiştirme Kuramı, Gerbner tarafından “televizyon türleri” olarak adlandırılan televizyonun yüksek frekanslı izleyicilerinin, özellikle şiddet içeren türden medya

mesajlarına ve gerçek ve geçerli olduğuna ilişkin inançlarına daha duyarlı olduklarını belirtmektedir. Daha fazla şiddete maruz kalan televizyonu çok izleyen izleyiciler, “Tehlikeli Dünya Sendromu”ndan etkilenmeye daha fazla eğilimlidir (Griffin, 2008: 353).

Yetiştirme Kuramına kaynaklık eden Kültürel Göstergeler Projesine göre, televizyonun yetiştirme rolünün olması düşüncesinde birçok sebep bulunmaktadır: İlk olarak, insanların diğer medya araçlarına göre ortalama olarak televizyon karşısında harcadıkları zaman çok daha fazladır. Dergi okurları, film fanatikleri, internette sörf yapanlar ve birçokları bulunmasına karşın yine de televizyon her zaman egemen araçtır. İkinci olarak, televizyona maruz kalma, diğer medya araçlarının kullanımından önce başlar. Bir çocuk doğumundan başlayarak televizyonla tanışır ve onunla büyür. Bu durum televizyonun ailenin bir ferdi gibi olmasına yol açmıştır. Üçüncü olarak ise televizyonun diğer medya araçlarına göre daha çok ulaşılabilir ve kolay erişilebilir olmasıdır. Basılı medyanın aksine televizyon izlemek için okuryazar olmak gerekmez. Televizyon, film gibi devamı olmayan bir niteliğe sahip değildir; sürekli devam eder ve evden ayrılmaya gerek kalmadan izleme olanağını sağlar. Bütün bunların sonucunda Gerbner ve Gross, televizyonun sürekli tekrarlanan tutarlı görüntüler ve mesaj setlerinin kitlesel üretiminin diğer medya aygıtlarından farklı olduğunu savunur (Shanahan ve Morgan, 1999: 20-21).

Gerbner’a göre televizyon, sanayi toplumlarında kitlesel olarak üretilen kültürün kolektif eylem ve etkileşimi için en yaygın olarak kullanılan araç veya anaakımdır (Gerbner, 1980:239). Yetiştirme Kuramı, televizyona olan büyük ilginin özellikle de ideolojik olarak verilen mesajların yönlerinin yavaş, istikrarlı ve birikimsel bir şekilde içselleştirilmesine neden olduğunu savunur. Bunun öncelikle nedeni ekonomiktir. İzleyiciler, medya yapısını kontrol eden ekonomik seçkinler tarafından tercih edilen ve devam ettirilen ekonomik sistemin şartlarını kabul ederler. Sistemin çalışması için izleyicilerin zamanı ve dikkati gerekmektedir. Diğer nedeni ise televizyonun “propagandası olmayan propaganda” olarak görülmesidir. Televizyon, mesajların etkilerinden sorumlu hiçbir kişinin veya ögenin bulunmadığı bir sistemdir. Böyle bir sistem, mümkün olmadığı kadar kaçınılmazdır; hükümet tarafından kontrol edilen propaganda sistemlerinden çok daha etkilidir çünkü izleyiciler genellikle kontrol süreçlerinin gerçekleştiği izlenimi altındadır (Shanahan ve Morgan, 1999: 19).

Zamanımızın kültürel dönüşümü, endüstriyel teknolojinin genişlemesinden kaynaklanmaktadır. Seri üretim ve mesajların hızlı dağılımı, yeni sembolik ortamlar yaratır. Onları ileten kurumların yapısını ve işlevlerini yansıtır. Bu kurumsal iletim ve seri üretim süreçleri, toplumsal iletişim biçimini genişletmekte ve kendi toplumlarının diğer sosyal ilişkiler üzerindeki kolektif bilinç biçimlerini desteklemektedir. Böylece insanların yaşam kalitesi, eğilimler ve görünümünün yetiştirilmesi ve toplumların yönetimi gibi oldukça geniş kapsamlı sonuçlara yol açar (Gerbner, 1969: 69).

Teknolojik sıçramanın etkisiyle kitle iletişim araçlarının genişlemesi, topluma bilgi verme ve bilgilendirme görevinden çok sembolik üretime geçmiştir. Sembolik üretim ise medya bağlamında üretilmekte ve medya aracılığıyla dağıtılmaktadır (Kaya, 1999: 633). 1980'li yıllarda Neo-liberal politikalarla birlikte medya dışındaki sermaye gruplarının egemen olduğu yeni bir sahiplik yapısına doğru bir dönüşüm sürecine girilmiştir. Sermaye grupları için yeni yatırım aracı haline gelen medya, üretim ve dağıtım süreçlerinde bu grupların kontrolü altına girmeye başlamış ve sermayedarlar medya içeriğinin belirlenmesinde kontrollerin öznesi durumuna geçmiştir (Murdock 1982: 121-122). Bu yeni medya sahipliği yapısı, gerek uluslararası gerekse Türkiye bağlamında yapısal dönüşümlere neden olmuştur.¹ Bu yeni kuşak medya sahipleri, medya dışı deneyimlerini medya alanında uygulamış ve bir gazeteden oluşan şirketi çapraz medya gruplarına dönüştürmüştür (Adaklı, 2001: 156). Böylece medya yalnızca birkaç sermaye grubunun eline geçmiş, bu durum da içeriğin aynılaşmasına neden olmuştur. Neredeyse bütün medya kanallarında -özellikle de televizyonda- sunulan kitlesele üretilmiş mesajlar için ortak dil aynıdır. Gerbner, bireylerin kitle iletişim araçları aracılığıyla yansıtılan mesajlardan edindikleri dışında, başka bir dünyayı öğrenmelerinin mümkün olmadığını belirtir (Özer, 2004: 35). Bu da yetiştirme rolüne denk gelmektedir.

Bu çalışmanın konusunu, televizyonun yetiştirme (cultivation) rolü oluşturmaktadır. Televizyonun yetiştirme rolü, Gerbner ve arkadaşları tarafından oluşturulan Yetiştirme Kuramına öncülük eden Kültürel Göstergeler Projesi bağlamında ele alınmıştır. Kültürel Göstergeler, teknolojiye dayalı ve ortak üretilen mesajlardaki değişimlerin iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır (Özer, 2004: 28). Televizyonun yeni

---

¹ Media Ownership Monitor (MOM) Türkiye'nin raporuna göre (2018), Türkiye'de medya sektöründe yayın yapan 2 bin 731 gazete, 734 radyo istasyonu, 83 radyo-televizyon ve 108 televizyon kanalı bulunmaktadır Ülkenin en büyük 40 medya kuruluşu, medya haricinde sanayi ve ticaret alanlarında faaliyet gösteren az sayıda şirketler tarafından kontrol edilmektedir (Yıldız, 2018).

iletişim teknolojilerinin ve sosyal medyanın son yıllarda hayatımızın bir parçası olmasına karşın, ülkemizde hemen her evde televizyon olması, televizyonun ucuz ve ulaşılabilir olması televizyonun başat kitle iletişim aracı olduğu düşüncesini güçlendirmektedir. Ajans Press'in RTÜK verilerinden derlediği 2017 raporunda Türkiye'de günde 330 dakika televizyon izlenmektedir. Bu rakam diğer dünya ülkeleri arasında Türkiye'nin bir rekoru olarak görülmektedir (<http://www.milliyet.com.tr/turkiye-dunyada-330-dakika-ile-televizyon-istanbul-yerelhaber-1951378/>Erişim Tarihi: 09/05/2018). Türkiye'de diğer ülkelerden fazla televizyon izlenmesi, televizyonun yetiştirme rolüne yönelik araştırma yapılması gerektiğini önerir. Bu bağlamda araştırmaya konu olan yetiştirme rolü Bingöl Devlet Hastanesi personeli üzerinden incelenmiştir.

1.1. Sorun

İletişimin önemli olduğu günümüzde, bu kavram "sosyal iletişim" olarak değerlendirilmelidir. Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, tüm toplumların en yaygın olarak eriştiği iletişim aracı olarak karşımıza televizyon çıkmaktadır. Televizyon, günümüz toplumlarında güçlü bir kitle iletişim aracıdır. İnsan en eski çağlardan başlayarak sözlü iletişimden yazıya, basılı yayından televizyona doğru kaydıkça hakikatle ilgili fikirleri de değişim göstermiştir. Çünkü insan, kendi icat ettiği iletişim araçları ve teknikleri ile kendini gerçekleştirmektedir (Postman 1994: 34). Böylece toplumların içinde yaşadıkları kültür de her çağda güçlü olan iletişim araçlarına göre yeniden şekillenmektedir.

Özellikle toplumları etkileyen iletişim araç ve tekniklerinin gelişmesi, ilk önce toplumun en küçük yapı taşı olan aileyi etkilemektedir. Son yıllarda televizyona duyulan ilgi, çağın en güçlü iletişim aracının başına televizyonu koymaktadır. Televizyonun aile birimine kattığı olumlu ve olumsuz nitelikler; bir eğitim ve enformasyon aracı olarak çocuklara ve yetişkinlere eklediği ve onlardan eksilttiği kültürel kazanım ve kayıpların boyutları, bir eğlence aracı olarak aile ortamı içinde aile bireylerinin boş vakitlerini geçirirken yarattığı enformatik kültürel değerler sistemine ilişkin etkileri televizyonun, aile ortamında olduğu kadar bireysel ve toplumsal düzeyde de kültürü oluşturan en önemli sosyalleştirme kurumlarından biri olduğunu ortaya koymaktadır (Batmaz ve Aksoy, 1995: 3). Hemen her evde televizyon olması toplumların haber alma, bilgi edinme, sosyalleşme vb. gereksinimlerini en ucuz iletişim aracı olan televizyon aracılığıyla karşılamalarına olanak sağlamaktadır. Bu noktada

Gerbner, televizyondaki mesajların dozları ve sunum biçimlerinin kişinin bilişsel, ahlaki ve sosyal becerilerine zarar vereceğini belirtmektedir. Gerbner'a göre televizyon, izleyicinin toplumsal algısını belirlemektedir. Televizyon, hikâye anlatmanın merkezi konumundadır. Reklamlar, haberler ve diğer programlarla her eve nispeten desteklenmiş ve tutarlı görüntülerle, televizyonun "birincil" kaynak olarak araştırılmasına olanak sağlamıştır (Gerbner, 1998: 177-178). Gerbner'a göre hikâye anlatmanın üç tarzı vardır: Şeylerin nasıl işlendiğine (kurgu); nasıl olduğuna (haber) ve ne yapılması gerektiğine (reklam) dair hikâyeler. Bu üç hikâye tarzı arasındaki ilişki, yaklaşım hakkında bilgi verir. Hikâye tarzları birbirlerini dengeler ve aralarında bir ilişki söz konusudur. Örneğin reklamlar ilk iki hikâyeyi sübvans ederek çok satan hikâyenin dolaşıma girmesini sağlayarak bütüncül bir kültürel çevrenin ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Özçetin, 2015: 121-122).

Televizyonun kültürel ve bütünsel rolünü ortaya koymak için başvuru Kültürel Göstergeler Projesi, 1967 yılında şiddet olaylarının Amerika Birleşik Devletleri'nde yoğun olarak yaşandığı dönemde federal hükümetin desteğiyle başlatılmıştır. Proje ulusal araştırma kapsamında oluşturulmasına karşın asıl önemini, televizyonun uzun süreli rolüne yönelttiğinden dolayı sonraları "Yetiştirme Kuramı" adını almıştır. Gerbner tarafından oluşturulan bu kuram, genel olarak 1930'ların sonlarına kadar olan güçlü etkiler dönemiyle, 1940-1960'lı yıllar arasındaki sınırlı etkiler dönemlerinin eleştirisi olarak okunabilir (Özer, 2004: 41-42).

1960'ların sonundan günümüze kadar sürdürülen Kültürel Göstergeler Projesi yani Yetiştirme Kuramının en temel hipotezi, televizyonu çok seyredenlerin az seyredenlere göre televizyonun yansıttığı yaygın rolünü ortaya koyarak tekrarlanan mesajları yansıtan bir dünya algısına sahip olmalarıdır. Bu durum güvensizlik, mağdur edilme korkusu, tehlikeli dünya görüşü, yabancılaşma, geleceğin belirsiz olması gibi birtakım olumsuz duygu durumuna yol açmaktadır (Signorelli, 2005: 19). Bu durumu, davranışçı psikologların aksine Yetiştirme Kuramı taraftarları, dolaysız ve kısa dönemli değil, aksine dolaylı, birikerek ve uzun dönemli olduğu yönünde değerlendirmektedirler (Özer ve Gerasimova, 2010).

Gerbner'a göre televizyon, modern toplumlarda sosyal gerçekliği inşa eder ve tekrarlanan kalıplarla bir dünya görüşünü ortaya atar, bu durum genel dünya görüşü ve değerlerini bireylerin zihinlerine ekmektedir (Gerbner, 1972: 37'den aktaran Erdoğan, 2014: 159). Yetiştirme işlevini gerçekleştiren televizyon, hikâye anlatıcısının merkezi

durumundadır ve uzakta olan heterojen toplulukları ortak bir hikâye anlatım sistemine maruz bırakmaktadır. Bu durum cinsiyet, yaş, sınıf, bölge gibi farklılıkları bulanıklaştırarak, izleyicileri tutarlı bir görüntü altında harmanlayarak endüstrinin baş kolu olan televizyonun kurumsal çıkarlarına yöneltir (Gerbner, 1988b:8).

Gerbner ve arkadaşları, Kültürel Göstergeler Projesini 3 temel araştırma alanı üzerine kurmuşlardır: Kurumsal Süreç Çözümlemesi, Mesaj Sistem Çözümlemesi ve Yetiştirme Çözümlemesi (Gerbner,1973:565). Kurumsal Süreç Çözümlemesi, kitle iletişimde örgütsel ilişkilerin incelenmesi, işlevleri ve karar vermeye yönelik sistemleri oluşturan yapıyı; kitlesel medya mesajlarının incelenmesi Mesaj Sistem Çözümlemesini; kurumsal süreç, mesaj sistemleri ve kamusal varsayımlar, imgeler ve politikalar ise yetiştirme rolünü ortaya çıkartır (Gerbner, 1969: 71).

- 1- Kurumsal Süreç Çözümlemesi, medya şirket ve kurumlarının nasıl karar aldığı, müşteri taleplerinin nasıl saptandığı ve sembolik ürünlerin şekillenme sürecinin nasıl yapıldığını inceleyerek mesajların arkasındaki gücü ortaya çıkarmaya çalışır ²(Gerbner, 1973: 565).
- 2- Mesaj Sistem Çözümlemesi; Yetiştirme Çözümlemesine temel oluşturan sorulara kaynaklık etmektedir. Kurumsal Süreç Çözümlemesinde; sosyal seçkinlerin, elitlerin ve medya sahiplerinin kitle iletişim araçlarıyla empoze etmeye çalıştıkları düşünceleri kodlayıp kodlamadıkları çözümlenmeye çalışılır (Shanahan ve Morgan, 1999: 16-18). Mesajların üretimi, sosyal örneklerin kültürel ve politik iktidarın algularını yaratması nedeniyle özellikle önem taşımaktadır. Anafikir, doğru yaratılan mesajların ortak bilinci üretmesidir. Mesajlara yüklenen sosyal işlevler, mesajların kitlesel üretimi ve sembolik çevresi, sosyal ilişkiler ve iktidarda derin bir dönüşümü temsil etmektedir (Morgan'dan aktaran Özer 2004: 57). Burada yapılacak yanlış bir çözümleme saha araştırmasında da yanlış sonuçlara neden olur (Özer, 2005: 131).
- 3- Yetiştirme Çözümlemesi ise gerçek dünyayla televizyon tarafından oluşturulan dünya arasındaki farklılıklara yönelik olarak oluşturulan soruların yanıtlarını verir (Gerbner vd., 1986: 22). Çözümlemenin temel amacı, televizyon karşısında çok zaman harcayan izleyicilerin sosyal

---

²Gerbner ve arkadaşları Kurumsal Süreç Çözümlemesini yapmayıp yalnızca bazı çalışmalara atıfta bulunmuşlardır (Özer, 2005b: 194). Bu konuda kapsamlı araştırmayı Özer gerçekleştirmiştir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Özer, 2004).

gerçeklik algısını televizyondan aldıkları üzerine kurmasıdır. Televizyonu çok seyredenlerle az seyredenlerin yanıtlarını, demografik değişkenleri göz önüne alarak karşılaştırır (Özer, 2005b: 78). Televizyonu çok izleyenler, az izleyenlere göre televizyon dünyasının yarattığı gerçekliğe daha çok maruz kalmaktadır (Gerbner vd., 2002: 46-47).

Kültürel Göstergeler Projesine kaynaklık eden üç temel araştırma alanının yanı sıra Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi de kuram açısından son derece önemlidir. İlk yetiştirme araştırmasının yapılmasının ardından bazı araştırmacıların Gerbner'in öncülüğünü yaptığı araştırmalara getirdikleri eleştiriler üzerine geliştirilen bu çözümleme görece homojenleşmeyi, farklı izleyicilerin tek bir potada eriyerek tek bir görüşte uzlaşmasını ifade etmektedir (Batmaz ve Aksoy, 1995: 94).

Yetiştirmeye yönelik yapılan araştırmalar, izleyicilerin farklı görüntüleme seviyelerindeki algıların karşılaştırmasına odaklanır. Örneğin, orijinal yetiştirme araştırmalarında (Gerbner ve Gross 1976; Gerbner 1998; Shanahan ve Morgan 1999), televizyonu çok izleyen izleyicilerin az izleyenlere göre dünyayı daha fazla şiddet içeren bir yer olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Yetiştirme Kuramı, önceki araştırmalarda şiddet öğelerini araştırmak için yapılmış olsa da asıl olarak televizyon izleyicileri arasındaki algı farkını gözlemlemek için kullanılır. Türkiye'de de Yetiştirme Kuramına yönelik birçok çalışma yapılmıştır. İlk olarak Batmaz (1986) tarafından doktora tezine konu olan araştırmada yetiştirme rolü reklamlar açısından olumlu çıkmış ama şiddet öğesine rastlanmamıştır. Batmaz ve Aksoy (1995)'un gerçekleştirdiği başka bir araştırmada, televizyonun yetiştirme rolüne rastlanmıştır. Özer (2004)'in gerçekleştirdiği araştırmada ilk kez Kurumsal Süreç Çözümlemesi yapılmıştır. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi öğrencilerine yapılan Yetiştirme Çözümlemesinde televizyonun yetiştirme rolü olduğu saptanmıştır. Yapılan bu araştırmalar, Türkiye'de televizyonun yetiştirme rolünün olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada, Bingöl Devlet Hastanesi personeli üzerinde televizyonun yetiştirme rolünün olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle araştırmanın problemini, Gerbner'in Yetiştirme Kuramı çerçevesinde Bingöl Devlet Hastanesi personeli üzerinde yetiştirme rolü var mıdır? sorusu oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Yetiştirme Kuramına göre, hikâye anlatıcısı olan televizyon, yinelenen mesajlarıyla izleyicilerin sosyal gerçeklikleri hakkındaki algısını değiştirebilir. Bu çalışmanın temel amacı, Bingöl Devlet Hastanesi personeli üzerinde televizyonun insanların sosyal gerçeklik kavramlaştırması ve dünya algılaması üzerindeki rolünün olup olmadığının ortaya konmasıdır.

Çalışmadaki alt amaçlar ise şu şekildedir:

1. Medya mesajlarında ifade edilen baskın imajlar, mesajlar, olgular nelerdir?
2. Bu mesajlar ile izleyicilerin sosyal gerçeklik anlayışları arasındaki ilişki nedir?
3. Televizyon izleme süresi arttıkça acımasız ve tehlikeli dünya algısına sahip olma arasında ilişki var mıdır?
4. Bingöl Devlet Hastanesi personeli üzerinde Yaygın Görüş Haline Getirmede (Mainstreaming) bu araçlar, ne kadar başarılı bir biçimde gerçekleştirmektedir?

1.3. Önem

Bu araştırma, televizyonun mesaj sistemleri ve içerikte verdiği mesajlarla yetiştirmeyi gerçekleştirmesi ve bu yetiştirmenin ideolojik olduğunu, kısacası televizyonun yetiştirme üzerindeki bütünsel rolünü ortaya koymaya çalışmıştır.

Dünya’da ve Türkiye’de araştırmalara konu olmuş Yetiştirme Kuramı ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Özellikle son yıllarda yapılan araştırmaların çoğunda televizyonun yetiştirme rolünün olduğu görülmüştür. Daha önce yapılmış araştırmalar ya Mesaj Sistem Çözümlemesini gerçekleştirmemiş ya da çözümlemeyi ana haber bültenleriyle sınırlı tutmuştur. Bu zamana kadar yapılmış olan en kapsamlı araştırmada da (Özer, 2004), televizyonun yetiştirme rolü incelenirken Mesaj Sistem Çözümlemesi yalnızca ana haber bültenleri üzerine yapılmıştır. Türkiye’de ve Dünya’nın çeşitli ülkelerinde yapılan Mesaj Sistem Çözümlemesi yalnızca ana haber bültenleriyle sınırlı tutulmuştur.

Bu araştırmada ise; daha önce yapılmış olan araştırmalardan farklı olarak hafta içi 5 gün üzerinden 6 ulusal televizyon kanalının 18.30-23.00 saatleri arasındaki bütün programlarına (reklamlar hariç) Mesaj Sistem Çözümlemesi uygulanmıştır. Gerbner ve arkadaşları çözümlemelerini prime time (20.00-23.00)’daki programlara gerçekleştirmelerine karşın, bu çözümleme modeli Türk televizyon formatına uygun düşmemektedir. Türkiye’de ana haberler 18.30’da başladığı için çalışmayı

güçlendirmesi açısından 18.30-20.00 saatlerine denk gelen ana haberler de prime time programlarına ek olarak çözümlenmeye dahil edilmiştir. Böylece yetiştirme rolüne ilişkin programların saat aralıkları ve kapsamı genişleyeceğinden mesajları oluşturan sistem yapısı ve mesajlara kattığı anlamın açığa çıkarılması sağlanmaya çalışılmıştır. Böylece ayrıntılı ve kapsamlı Mesaj Sistem Çözümlemesinin önceki araştırmaları destekleyeceği ve daha sonra yapılacak araştırmalara da kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Çalışmanın diğer bir önemi, Yetiştirme Kuramına yönelik gerçekleştirilmiş olan diğer çalışmalar Yetiştirme Çözümlemesini genellikle üniversite ve lise öğrencilerine yönelik gerçekleştirmiştir. Kamu kurumlarında çalışanlara yönelik yapılan çalışmalar ise, Özer'in (2005a, 2005b, 2005d) Kültür ve Turizm Bakanlığı ve DDY Genel Müdürlüğü personeline, Ankara Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü polislerine yönelik gerçekleştirdiği çalışmalarla sınırlıdır (Özer 2005c,2005e). Bu çalışma, Yetiştirme Çözümlemesinin sınırlı olarak araştırıldığı Türkiye'de bir kamu kurumunda gerçekleştirilmiştir. Genel anlamda Türkiye'de bir Devlet hastanesine daha özelde ise Devlet Bingöl Devlet Hastanesi personeline uygulanan ilk Yetiştirme Çözümlemesidir. Ayrıca çalışma, Bingöl'de gerçekleştirilmiş ilk Yetiştirme Kuramı çalışmasıdır.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmanın genel varsayımı, gündelik yaşantımızın bir parçası olan televizyonun belirli bir grubun çıkarları doğrultusunda oluşturulan mesaj sistemine göre televizyon izlenme oranı arttıkça sistemin empoze ettiği değer yargıları, düşünceleri, inançlarına ve ideolojilerine yönelik bir algı oluşturacağı yönündedir.

Genel varsayımın karşı varsayımı ise şu şekildedir: Gündelik yaşantımızın bir parçası olan televizyonun belirli bir grubun çıkarları doğrultusunda oluşturulan mesaj sistemine göre televizyon izlenme oranı arttıkça sistemin empoze ettiği değer yargıları, düşünceleri, inançlarına ve ideolojilerine yönelik yetiştirme rolü bulunmamaktadır.

Mesaj Sistem Çözümlemesi açısından, "Türkiye'deki ulusal kanalların ana haberlerinden başlayarak prime time bitimine kadar olan 18.30-23.00 saatleri arasındaki hafta içinde yayınlanan programlarının televizyonun toplam içeriğini yansıtacak ölçüde şiddet, erkek egemenliği, seçkinler, sınıfsal konuma yer vermektedir" bu çalışmanın varsayımını oluşturmaktadır.

Mesaj Sistem Çözümlemesinin karşı varsayımı ise şu şekildedir: Türkiye'deki ulusal kanalların ana haberlerinden başlayarak prime time bitimine kadar olan 18.30-

23.00 saatleri arasındaki hafta içinde yayınlanan programlarının televizyonun toplam içeriğini yansıtacak ölçüde şiddet, erkek egemenliği, seçkinler, sınıfsal konuma yer vermemektedir.

Yetiştirme Çözümlemesi için ise 19 hipotez geliştirilmiştir:

Soru 1: “Genel olarak söylersek, günümüzde tehlikeli bir dünyada yaşamaktayız.” ifadesine katılım derecesini belirtiniz sorusuna yönelik geliştirilen hipotez aşağıdaki gibidir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*günümüzde tehlikeli bir dünyada yaşamaktayız*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1:Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*günümüzde tehlikeli bir dünyada yaşamaktayız*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 2: “Genel olarak söylersek, günümüzde insanlara güvenilemez.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*Genel olarak söylersek, günümüzde insanlara güvenilemez.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*Genel olarak söylersek, günümüzde insanlara güvenilemez.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 3: “Genel olarak söylersek, çoğu insan kendini güvende hissetmiyordur.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, çoğu insan kendini güvende hissetmiyordur*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, çoğu insan kendini güvende hissetmiyordur*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 4: “Genel olarak söylersek, insanlar her an bir saldırıya uğrayabilir.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, insanlar her an bir saldırıya uğrayabilir.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, insanlar her an bir saldırıya uğrayabilir.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 5: “Genel olarak söylersek, şiddet alt sınıf üyeleri arasında yaşanmaktadır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, şiddet alt sınıf üyeleri arasında yaşanmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, şiddet alt sınıf üyeleri arasında yaşanmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 6: “Genel olarak söylersek, insanlar tanımadıkları insanların saldırılarına uğramaktadırlar” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, insanlar tanımadıkları insanların saldırılarına uğramaktadırlar*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, insanlar tanımadıkları insanların saldırılarına uğramaktadırlar*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 7: “Genel olarak söylersek, günümüzde şiddet büyük şehirlerde daha çok yaşanmaktadır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde şiddet büyük şehirlerde daha çok yaşanmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde şiddet büyük şehirlerde daha çok yaşanmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 8: “Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye genelinde alt sınıf üyeleri sorun çözümünde şiddete başvurmaktadır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye genelinde alt sınıf üyeleri sorun çözümünde şiddete başvurmaktadır*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye genelinde alt sınıf üyeleri sorun çözümünde şiddete başvurmaktadır*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 9: “Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de yetişkin nüfusu artmaktadır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de yetişkin nüfusu artmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de yetişkin nüfusu artmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 10: “Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de nüfusun çoğunluğunu yetişkinler oluşturmaktadır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de nüfusun çoğunluğunu yetişkinler oluşturmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de nüfusun çoğunluğunu yetişkinler oluşturmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 11: “Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginlerin sayısı artmaktadır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginlerin sayısı artmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginlerin sayısı artmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 12: “Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de siyasetle ilgilenenlerin sayısı artmaktadır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de siyasetle ilgilenenlerin sayısı artmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de siyasetle ilgilenenlerin sayısı artmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 13: “Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginler eğlenmeyi sevmektedir.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginler eğlenmeyi sevmektedir.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginler eğlenmeyi sevmektedir.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 14: “Genel olarak söylersek, toplumda ana rolleri paylaşan insanlar iyi insanlardır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, toplumda ana rolleri paylaşan insanlar iyi insanlardır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, toplumda ana rolleri paylaşan insanlar iyi insanlardır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 15: “Genel olarak söylersek, erkekler iş yaşamında başarılıdır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “Genel olarak söylersek, erkekler iş yaşamında başarılıdır.” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “Genel olarak söylersek, erkekler iş yaşamında başarılıdır.” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 16: “Genel olarak söylersek, siyaset alanında erkekler başarılıdır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, siyaset alanında erkekler başarılıdır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, siyaset alanında erkekler başarılıdır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 17: “Genel olarak söylersek, siyaset erkek işidir.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, siyaset erkek işidir.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, siyaset erkek işidir.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 18: “Genel olarak söylersek Türkiye’de her an bir suç işlenebilir.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek Türkiye’de her an bir suç işlenebilir.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek Türkiye’de her an bir suç işlenebilir.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Soru 19: “Genel olarak söylersek, Türkiye’nin kalbi Ankara ve İstanbul’da atmaktadır.” ifadesine katılım derecesini belirtmeye dayanan sorunun hipotezleri şu şekildedir:

H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, Türkiye'nin kalbi Ankara ve İstanbul'da atmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, Türkiye'nin kalbi Ankara ve İstanbul'da atmaktadır.*” ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesine İlişkin Geliştirilen Hipotezler Şu Şekildedir:

1. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*günümüzde tehlikeli bir dünyada yaşamaktayız*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*günümüzde tehlikeli bir dünyada yaşamaktayız*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

2. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*Genel olarak söylersek, günümüzde insanlara güvenilemez*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*Genel olarak söylersek, günümüzde insanlara güvenilemez*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

3. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, çoğu insan kendini güvende hissetmiyordur*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, çoğu insan kendini güvende hissetmiyordur*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

4. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, insanlar her an bir saldırıya uğrayabilir*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi ifadesine katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, insanlar her an bir saldırıya uğrayabilir.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

5. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, şiddet alt sınıf üyeleri arasında yaşanmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, şiddet alt sınıf üyeleri arasında yaşanmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

6. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, insanlar tanımadıkları insanların saldırılarına uğramaktadırlar*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, insanlar tanımadıkları insanların saldırılarına uğramaktadırlar*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

7. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde şiddet büyük şehirlerde daha çok yaşanmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde şiddet büyük şehirlerde daha çok yaşanmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

8. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye genelinde alt sınıf üyeleri sorun çözümünde şiddete başvurmaktadır*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye genelinde alt sınıf üyeleri sorun çözümünde şiddete başvurmaktadır*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

9. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de yetişkin nüfusu artmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de yetişkin nüfusu artmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

10. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de nüfusun çoğunluğunu yetişkinler oluşturmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de nüfusun çoğunluğunu yetişkinler oluşturmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

11. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginlerin sayısı artmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginlerin sayısı artmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

12. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de siyasetle ilgilenenlerin sayısı artmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de siyasetle ilgilenenlerin sayısı artmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

13. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginler eğlenmeyi sevmektedir.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginler eğlenmeyi sevmektedir.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

14. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, toplumda ana rolleri paylaşan insanlar iyi insanlardır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, toplumda ana rolleri paylaşan insanlar iyi insanlardır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

15. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “Genel olarak söylersek, erkekler iş yaşamında başarılıdır.” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “Genel olarak söylersek, erkekler iş yaşamında başarılıdır.” İfadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

16. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, siyaset alanında erkekler başarılıdır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, siyaset alanında erkekler başarılıdır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

17. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, siyaset erkek işidir.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, siyaset erkek işidir.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

18. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek Türkiye’de her an bir suç işlenebilir.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek Türkiye’de her an bir suç işlenebilir.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

19. H0: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, Türkiye’nin kalbi Ankara ve İstanbul’da atmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi yoktur.

H1: Televizyonu az izleyenlerin çok izleyenlere göre izleme oranları üzerinde “*genel olarak söylersek, Türkiye’nin kalbi Ankara ve İstanbul’da atmaktadır.*” ifadesine yaş ve cinsiyet farkına göre katılıp katılmama açısından etkisi vardır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın Mesaj Sistem Çözümlemesi, 16-20 Nisan 2018 tarih aralığındaki altı televizyon kanalının hafta içi 18.30-23.00 saatleri arasındaki programlarıyla (reklamlar hariç) sınırlandırılmıştır. Yetiştirme Çözümlemesi ise Bingöl Devlet Hastanesi personeli ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Yetiştirme (Cultivation): Yetiştirme, orijinal olarak, televizyon izleyicilerinin bilinçsizce, televizyon dramasının (dünyasının) demografik gerçeklerini edinmesi, rastlantısal ve kasıtlı olmaksızın öğrenmesi olarak tanımlanmaktadır. Yetiştirme Kuramına göre televizyon başında daha fazla vakit geçirenler, televizyonun en ortak ve yinelenen mesaj ve derslerinden yansıyan bir görüşe sahip olacaktır. Kısaca, televizyonun düşsel dünyasına bağlı kalmanın uzun dönemli toplam rolünü sorgulamaktır (Özer, 2004: 63).

Yaygın Görüş Haline Getirme / Anaakımlaştırma (Mainstreaming): Televizyonu çok izleyenler ile televizyonu az izleyenler arasındaki demografik farklılıklar göz önünde bulundurularak, televizyonu çok izleyenlerin çoğunun sorulan soruya “televizyon” yanıtını verme olasılığı yüksektir. Yaygın Görüş Haline Getirme, televizyonu çok izleyenlerin televizyon dünyasının özelliklerine ve dinamiğine maruz kalanların sosyal, politik ve kültürel alanlarda ortak bir görüşte bir araya gelmesi, homojenleşmesini ifade eder (Gerbner vd., 1982: 104).

2. ALANYAZIN

2.1. Kültürel Göstergeler Projesi

“Kültürel Göstergeler” kavramı, ekonomik ve sosyal göstergeleri tanımlamak için geliştirilmiştir. Ekonomik ve sosyal göstergelerdeki gibi kitle iletişim araçlarından yayılan mesajların içeriklerinin ampirik olarak değerlendirilmesi, gözlemlenmesi ve sınıflandırılması durumu, Kültürel Göstergeleri ortaya koymaktadır (Özer, 2004: 13).

2.1.1. Kültürel göstergeler projesinin tarihsel arka planı

George Gerbner tarafından modern çağın ayırt edici özelliği olan televizyonun dinamiklerini anlama ve açıklama girişimi olarak literatüre kazandırılan Kültürel Göstergeler Projesi, iletişim tarihindeki birçok çarpıcı çabada olduğu gibi bağımsız olarak finanse edilen bir girişim olarak başlatıldı. Araştırma, 1960’ların sonunda -ulusal kargaşa döneminde- Martin Luther ve Bobby Kennedy'nin öldürülmesi ve ülkenin Vietnam Savaşı'na katılımı konusundaki endişesinin artması üzerine başlamıştır. Bu olaylar üzerine, George Gerbner dekanlığındaki Annenberg İletişim Fakültesi'nde, toplumdaki şiddette televizyonun rolünü incelemek üzere Şiddetin Nedenlerine ve Önlenmesine İlişkin Ulusal Komisyon kurulmuştur. Komisyon, şiddetin çözümlenmesine yönelik yeni bir araştırma olan Kültürel Göstergeler Projesini finanse etmiştir (Signorelli ve Morgan, 1996: 112). 1967 yılında başlayan projede, televizyonun prime time (ana yayın kuşağı-en çok izlenen zaman dilimi) ve hafta sonu gündüz kuşağında televizyonun egemen olduğu kültürel ortamda yaşamının dramatik içeriği ve büyümesi araştırılmıştır (Gerbner vd., 2002: 43). Bu araştırma, şiddetin boyutunu belgelemiş ve televizyon dünyasının uzun vadeli araştırılması için bir temel oluşturmuştur. Daha sonra ABD Dış İşleri Bakanlığı altında oluşturulan Televizyon ve Sosyal Davranış Bilimsel Danışma Komitesi (Surgeon General’s Scientific Advisory Committee on Television and Social Behavior), Ulusal Akıl Sağlığı Enstitüsü (The National Institute of Mental Health), Beyaz Saray Telekomünikasyon Politikası Ofisi (The White House Office of Telecommunications Policy), Amerikan Sağlık Birliği (The American Medical Association), ABD Yaşlılık Yönetimi (The U.S. Administration on Aging) ve Ulusal Bilim Vakfı (The National Science Foundation) sponsorluğunda Proje devam etmiştir (Gerbner vd., 1986: 18).

Gerbner ve Gross (1976)’un Kültürel Göstergeler Projesini genişletmesine olanak sağlayan ilk araştırmasıyla, televizyondaki şiddetin izleyicilerin sosyal gerçeklik

algılarını etkilediği üzerindeki yetiştirme rolünü ilk defa göstermiştir. Bu araştırmayla televizyonun şiddet, cinsiyet rolleri, ırk ve etnisite ve daha birçok konuda yineleyen, istikrarlı ve uzun süreli görüntüleri çözümlenmesi amaçlanmıştır (Morgan ve Shanahan, 2010: 339). Bu araştırmanın bulguları; televizyonun sosyal gerçekliğinin, izleyicilerin toplumsal gerçekliğini etkilediğini ortaya koymuştur. Diğer bir bulgu ise televizyonu 4 saatten fazla izleyen izleyicilerin televizyonun sunduğu gerçeklikten daha fazla etkilendiğini göstermiştir. Daha geniş yelpazede ise medyanın düzenli olarak izleyicilerde konunun gerçek dünyada olduğu gibi algı oluşturduğu potansiyelini göstermiştir (Gerbner ve Gross, 1976: 192-194). Gerbner ve Gross'un Yetiştirme Çözümlemesini ilk defa gerçekleştirdiği bu çalışması, şiddetin doğası ve işlevlerine odaklanmış olsa da sonraki araştırmalarda cinsiyet rolleri, yaşlılık, sağlık, bilim, aile, çevre, azınlıklar, eğitim başarısı ve istekleri, politika ve din vb. gibi alanlarda izleyici kavramlarına ve eylemlerine ne ölçüde katkıda bulunduğunu da konu edinmiştir (Gerbner, 1986: 22). Yerel kaygıların genişlemesi, araştırmaların Arjantin, Avustralya, Brezilya, Kanada, Çin, İngiltere, Macaristan, İsrail, Hollanda, Rusya, Güney Kore, İsveç, Tayvan ve Türkiye gibi ülkelerde de incelenmesine olanak sağlayarak proje, uluslararası mecrada yerini bulmuştur (Shanahan ve Morgan,2003:4).

Gerbner ve arkadaşlarının Kültürel Göstergeler Projesi, medyanın zihinlerine kendi doğrularını yerleştirerek onları nasıl kontrol ettiğini ortaya koymaya çalışan, sosyal gerçeklik kavramlaştırması ve televizyon içeriğindeki yönelimleri sorgulayan bir araştırma projesidir (Özer, 2005: 128). Kültürel Göstergeler Projesine araştırma konusu olan televizyon, Gerbner'a göre diğer medya aygıtlarından farklıdır. Heterojen yapıda olan nüfusu tek bir çatı altında toplayarak tutarlı görüntü ve mesaj setleri oluşturur. Dolayısıyla, belli programa değil her türlü programa maruz bırakılan izleyici için sosyal gerçeklik algısının aksine televizyon tarafından yetiştirilmesi söz konusudur. Televizyon diğer medya aygıtlarına göre ticari çıkarlar gözetilerek, izleyici çeşitliğini tek bir pota altında eritip herkes tarafından izlenebilir şekilde tasarlanmıştır Böylece çağımızın yeni ve ortak hikâye anlatıcısı televizyon olmuştur (Gerbner vd., 1986: 19).

Gerbner'in önceki çalışmaları Kültürel Göstergeler Projesinin temellerini atmıştır. İlki "etki araştırmaları", ikincisi ise Gerbner'in iletişim tanımıdır³. Kültürel

---

³ Gerbner'a göre iletişim, "En geniş insancıl anlamında, insanoğlunun ne, neyin önemli ve doğru olduğu konuları içeren mesajların üretimi, elde edilmesi ve algılanmasıdır. Bu tanım Kültürel Göstergeler Projesinin temelini oluştururken; iletilerin üretilmesi kurumsal süreci, elde edilmesi mesaj sistemini, algılanması ise yetiştirme boyutunu karşılamaktadır (Gerbner, 1967: 41; Özer, 2005c:129).

Göstergeler Projesini medya etki araştırmalarından ayıran özelliği, “etki”yi bir değişimin parçası olarak tanımlayan tutum ve davranış değişikliğinden kaynaklanır. Geleneksel etki araştırmaları, seçici maruz kalma ve maruz kalanlar ile diğerleri arasındaki ölçülebilir farklar açısından belirli bilgilendirici, eğitimsel, politik veya pazarlama çabalarını değerlendirmeye dayanır ve etki araştırmaları kısa süreli etkileri incelemektedir (Gerbner, 2002: 20).

Sembolik ortam vasıtasıyla yapılan değişim ise, Gerbner’in “iletişim” olarak tanımladığı şeydir. Gerbner iletişimi, mesajlar aracılığıyla etkileşim olarak görür. Mesajlar aracılığıyla etkileşim, kültürü oluşturan sembolik çevre tarafından yaratılan ve yönlendirilen insani (insanileştirici) bir süreçtir. Aynı zamanda sembolik çevre sosyal ve kurumsal dinamikleri ortaya çıkartır ve dinamikler toplumsal kalıpları ifade ettiği için onları da yetiştirir. İnsanlar yüz yüze geldiklerinde bile, genellikle kısmen veya tamamen mesajların değiş tokuşunu yaparlar. Burada mesajlarla kastedilen, bir kültürde paylaşılan bazı anlamlılıkların resmi olarak kodlanmış sembolik veya temsil kalıplarıdır. Kültürün kendisi de, insanlar arasındaki ilişkileri geliştirdiği ve düzenlediği bir sistem olarak görülebilir. Bu tür süreçler, insan kültüründe ve iletişimin en karmaşık ve ayırt edici kısmı olan insan yaşamında ve tüm toplumsal sistemlerde gerçekleşir (Gerbner, 1972: 153-154). Bu durum ‘yetiştirme’nin özđün anlamıdır: Mesajlar aracılığıyla etkileşim sürecinde verilen mesaj terimleri şekillendirilir ve sürdürülür. Burada kullanılan “yetiştirme” yalnızca bir metafordur. Televizyonun büyük etkilerine maruz kalan insanlar aynı metaforlara ve aynı görüntülere tekrar tekrar maruz kalmaktadır. (Morgan ve Shanahan, 2013: 12).

George Gerbner ve bir grup akademisyenden oluşan ‘Kültürel Göstergeler Grubu’nun en önemli bulgusuna göre, dramatik televizyon programlarının içeriklerinin çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan sonuçlar, gerçeğ dünyadakinden farklıdır. Televizyonu çok seyredenlerin az seyredenlere göre inançları farklılaşarak homojenleşmeye neden olmuştur (Özer, 2005: 128-129).

2.1.2. Kültürel göstergeler projesinin bileşenleri

Gerbner, Kültürel Göstergeler Projesinin bileşenlerine yönelik düşüncelerini ilk olarak 1969 yılında yayımlanan makalesinde Mesaj Sistem Çözümlenmesine atıfta bulunarak başlamıştır. Bu çalışmasını yayımlamasının ana amacı, Mesaj Sisteminin bütün olarak ifade edilen özellikleri, süreçleri ve ilişkilerini ortaya çıkarma çabasıdır.

Çoğu eleştiriden ya da gerçekte çoğu kişisel kültürel katılım ve yargıdan farklı olarak, Mesaj Sistem Çözümlemesine yönelik bu yaklaşım, kültürel alanda kurumsal davranışın ve bir toplumda mesaj üretimi ve görüntülemenin dinamikleri üzerine odaklanmaktadır.

Bu çalışmasının ardından üç bileşeni de ele aldığı çalışmasını ilk olarak 1973 yılında açıklamıştır (Özer, 2004: 31). Kültürel Göstergeler Projesi, üç yönlü bir araştırma stratejisi üzerine temellenmiştir (Gerbner, 1973: 558):

1) Medya kurumlarının oluşturduğu mesajlar (Kurumsal Süreç Çözümlemesi) ki çözümlenmesi en zor olmasından dolayı gerbner tarafından geliştirilememiştir.

2) Mesajların kendileri (Mesaj Sistem Çözümlemesi)

3) Bu mesajların yarattığı etkiler (Yetiştirme Çözümlemesi). Son iki madde televizyon tarafından yetiştirme sürecinin dinamiklerini gözler önüne sermektedir.

2.1.2.1. Kurumsal süreç çözümlemesi

Kültürel Göstergeler Projesinin ilk ayağını oluşturan Kurumsal Süreç Çözümlemesi, medya mesajlarının muazzam akışını yönlendiren politikaların oluşumunu araştırmak üzere tasarlanmıştır (Gerbner vd. , 2002: 22). Fakat projedeki en önemli adımı diğer iki çözümlenme (Mesaj Sistem Çözümlemesi ve Yetiştirme Çözümlemesi) oluşturmaktadır. Asıl olarak Kurumsal Süreç Çözümlemesi, medya mesajlarının akışının kontrolünün nasıl tasarlandığını inceler. Gerbner, televizyon mesajlarında program, kanal veya bazı televizyon türleri için bir bireyin tercihiyle bağlı olarak bazı farklılıklar olduğunu kabul eder. Fakat bununla birlikte ortak kalıplarla sürekli yinelenen, uzun süreli ve tutarlı görüntülerle sürekli maruz kaldıklarını da vurgular (Gerbner,1998: 181). Kurumsal Süreç Çözümlemesinin önemi, kitle iletişim politikalarının yalnızca sosyal ilişkilerin yapısı ve endüstriyel gelişmedeki bir aşamasına yönelik olmamakla birlikte aynı zamanda belli tür kurumsal ve endüstriyel güçler ve onların baskılarını yansıtmalarını içermektedir (Gerbner 1973'ten aktaran Özer, 2004: 31). Kurumsal Süreç Çözümlemesi, televizyonla ilişkili sorunların çoğunun özel şirketlerin hâkimiyeti ile ilişkili olduğunu savunur. Medya kuruluşlarının sahnenin arka planında hangi politikaları güttüğünü ve uyguladığını göstermesi bakımından son derece önemlidir. Böylece medya sahipleri, küresel düzeyde minimum maliyetle maksimum kâr elde ettiğini bizlere gösterir. Buna karşın yayınlara erişim halkın tümü için geçerli olurken, halkın yayınlara üzerinde kontrolü çok azdır. Bunun nedeni öncelikle pazarın getirdiği örgütsel zorunluluk olan kâr gütmeye amacıdır ki bu da özellikle ABD'de

anaakımları hedefler (orta- beyaz sınıf) ve bu nedenle içerik ve anlatım da göreceli olarak homojendir (Callanan ve Rosenberger, 2016: 35).

Gerbner'a göre bir medya şirketinde yöneticiler karar alma ve yönetmede serbest gibi görünebilirler. Fakat gerçekçi bir bakış açısıyla bakıldığı zaman mesajları üreten kitlesel üretimler de üretilmektedir. Kurumsal Süreç Çözümlemesinde, görüşmeler yoluyla veriler toplanır. Güç rollerinin yapısı, işlevleri ve gücü yaratan unsurları ortaya koymak amacıyla kayıtlar incelenir (Özer, 2004: 48-49). Bu çözümlemedeki amaç, medya şirketlerinin iç yapılarının nasıl işlediğini, kitlesel olarak üretilen mesajların nasıl oluştuğunu, şirketlerde çalışanların üretim boyutunda medya metinlerini hangi koşullar altında ürettiklerini ve ekonomik gücü elinde bulunduranların medya metinlerindeki rolünü göstermektir.

Kurumsal Süreç Çözümlemesinde televizyon dünyasının ürettiği kurumsal ilişkilerin betimlemesi ve sınıflandırılması yapılır. Bu evredeki çözümlemede özellikle televizyon mesajının üretilme sürecine denetleyici ve yönlendirici olarak müdahale eden kurumsal ve bireysel aktörleri, bunları eyletici güçleri ve aralarındaki ilişkileri çözümler (Mutlu'dan aktaran Şimşek, 2017: 1207). Fakat Gerbner ve Arkadaşları, Kurumsal Süreç Çözümlemesini herhangi bir çalışmalarında çözümlememişler yalnızca öneride bulunmuşlardır (Gerbner, 1973: 558).

Gerbner, Kurumsal Süreç Çözümlemesini gerçekleştirmemiş olsa da dokuz tip güç rolleri veya gruplarına ilişkin sınıflama yapmış, işlevlerine yönelik atıfta bulunmuştur (Gerbner, 2002:179-181):

1. *Otoriteler*, talepleri uygular ve iletişim alanında çalışanları cezalandırma yetkisini elinde bulundurur. Yasa yapıcılar, yürütme ve yargı organları, düzenleyici komisyonlar, kamu idarecileri, polis ve ordu bu tür otoriteye sahiptir. Otoriteler, sahip oldukları hakları üstlenebilecekleri gibi, müşterilerin yapamayacakları yaptırımlar (baştan çıkarıcı veya cezai işlemler gibi) da uygulayabilir.
2. *Patronlar*, ekonomik, politik veya kültürel çıkarlar karşılığında doğrudan yatırımcıları veya medya operasyonlarını sübvans eden kişilerdir. Medya patronları bankalar, reklam verenler, diğer kurumsal veya sivil kuruluşlar, dini, askeri veya hükümet organları olabilir.
3. *Yönetim*, örgütteki emir komuta sistemindeki yöneticileri ve idarecileri kapsar. Patron ve diğer güç gruplarının şartlarını yerine getirmeye yönelik

politikaların uygulanabilirliğini denetler ve formüle eder. Bütün personeli görevlendirir ve kontrol eder. Yönetimin başlıca işlevleri: (a) müşteri ilişkileri geliştirmek ve (b) halkla ilişkileri yürütmek. Yönetimin bakış açısından, kurum bu iki işleve hizmet etmelidir.

4. *Yardımcılar*, yönetimin gereksinim duyduğu malzeme ve hizmetleri sağlarlar. Kuruluşlar, ağlar, ajanslar ve sendikalar; hammadde sağlayıcıları, yetenek, sanatsal özellikler ve lojistik hizmetler; toptan ve perakende satış mağazaları; imalat ve ticaretle ilgili dernekler, sendikalar ve patent sahipleri, telif hakları veya diğer mülkiyet haklarını dağıtırlar.
5. *Meslektaşlar*, iletişimciler durum, yön kestirme yeteneği veya standartları ve birbirleri arasındaki dayanışmayla mesajların oluşturulması ve seçiminde kaldıraç görevi görmektedirler.
6. *Rakipler*, diğer profesyoneller veya medya kaynaklardaki sınırlılık veya yenilikçi olmaları, kurumu tedbir almaya zorlayabilir. Patronlarla ve halkla ilişkilerini sürdürmek için yenilik yapmak veya taklit etmek durumundadır.
7. *Uzmanlar*, kişisel becerilere, bilgiye, eleştirel yeteneklere veya diğer yeteneklere sahip olmaları gerekir. Yazarlar, editörler, yaratıcı yetenekler, teknisyenler, eleştirmenler, araştırmacılar, konu uzmanları, danışmanlar ve iletişim için diğer kişisel hizmetleri verebilecek (veya veremeyecek) kişilerdir.
8. *Örgütler*, dikkat, koruma veya hizmet talep eden resmi olarak yapılandırılmış veya kurumsal gruplardır. Ticari, dini, politik, kentsel, yardımlaşma veya meslek örgütleridir. Bir nevi, örgütün ayakta kalması ve destek için halkın görünürlüğü sanal bir gereklilik olarak sunulmaktadır. Bu sunumu ise medya aracılığıyla karşılar. Halkla ilişkilere yönelik medyaya yapılan büyük yatırımlar medya içeriğine baskı uygular ve medyaya serbestçe erişim hakkını sağlar.
9. *Kamular*, nihayet medya çıktılarının-gruplarının yarattığı ürünlerdir ve mesajlar yoluyla yetiştirilir. Ortak noktası çok az olan insan topluluklarıdır. Ancak semboller farklılıklara karşın anlam topluluğu ve bakış açısı yetiştirir. Yönetimin "Halkla ilişkiler" görevi ise patron ve kurumlar için topluluğun bu anlamını maddi değere dönüştürmektir.

Mesaj sistemlerini oluşturan kurumsal sürecin üreticileri giderek profesyonelleşmiş, sanayileşmiş, merkezi ve uzmanlaşmıştır. Bu kurumlar başlıca iletişim medyasında –ki özellikle televizyonda- el işinden kitlesel üretime ve geleneksel dini ve örgün eğitime odaklanırlar. Böylece gençlerin büyük çoğunluğu, yaşlılar ve izole insanlardan oluşan heterojen devasa bir grubu ortak bilinç yaratarak kendi bünyesinde tutmayı başarır (Gerbner ve Gross, 1976: 173-174).

2.1.2.2. Mesaj sistem çözümlemesi

Kültürel Göstergeler odak noktasında Mesaj Sistem Çözümlemesi ve Yetiştirme Çözümlemesi yer almaktadır. Her ikisi de yetiştirme sürecinin dinamikleri ile ilgili bir anlayış geliştirmeye ilgili ve yardımcı olmaktadır (Gerbner vd.,1986:22).

Gerbner ve arkadaşları, 1969 yılından beri her yıl ana yayın kuşağında ve hafta sonu gündüz kuşağındaki televizyon dramalarının Mesaj Sistem Çözümlemelerini gerçekleştirmişlerdir. Bunu yapmalarının başlıca sebebi televizyon içeriklerinin güvenilir ve titiz bir araştırmasını yapmak için veri tabanı oluşturmaktır⁴ (Gerbner vd, 2002a: 25-27). Başlangıçta yetiştirmeye yönelik çözümleme yerine kitle iletişim süreci aracılığıyla kamu yaratılması ve kamularca en çok paylaşılan yönelimler ve önermeler Mesaj Sistem Çözümlemesi ile gerçekleştirilmiştir (Morgan'dan aktaran Özer, 2004: 56).

Mesaj Sistemi Çözümlemesi, program içeriğinin sistematik, güvenilir ve birikimsel gözlemlerini yapmak için esnek bir araçtır. Teknik, televizyon dünyasının (television world) birçok özelliğinin tanımlanmasına ve izleyicilerin gerçek dünyadaki (real world) görüşlerine katkısının test edilmesine yöneliktir. Mesaj Sistem Çözümlemesi, tasvirin genel, anlaşılır ve yaygın olarak anlaşılacak gerçeklerine odaklanmaktadır. Herhangi bir görüntüleyenin (veya görüntüleyen grubunun) görebileceği şeyleri belirlemek için değil aynı zamanda izleyicilerin toplamda uzun süreler boyunca maruz kaldıkları mesajların temsili, istikrarı ve tekrar eden modellerini değerlendirmek için Mesaj Sistemi Çözümlemesi kullanılır. Medya içeriğiyle ilgili bulguların medyanın etkisi göz önünde bulundurularak, içeriğin temsili ve güvenilir

---

⁴ Önceki çalışmalar kişisel risk ve sosyal güç (şiddet profiline) odaklanmıştır. Fakat son yıllarda yapılan çalışmalarla 1.600 program ve 14.000 karakter çözümlemesi arşivlerde yer almaktadır. Böylece kendi anketlerini tasarlayanın yanı sıra kadınlar ve azınlıklar, sağlık, cinsel tasvir, yaşlılık, bilim insanları ve diğer meslek mensupları, sağlık ve tıp, eğitim, aile gibi geniş yelpazede araştırma ve çözümleme olanağı sağlamıştır (Gerbner, 1982: 103).

içeriği (seçici ve kendine has görüntülerden çok) "geçerli" olmanın kritik ön şartları olduğu kabulüne dayanmaktadır. Baskın ve yaygın içerik kalıpları, büyük ve heterojen kitleler arasında etkileşim ve paylaşılan varsayımlar, anlamlar ve tanımlamalar için temel sağlar. Mesaj Sistem Çözümlemesi, kalıpları kaydeder ve Yetiştirme Çözümlemesi için temel oluşturur (Gerbner vd, 2002a: 25). Mesaj Sistem Çözümlemesiyle televizyonda en fazla sunulan örnekler saptanır. İdeolojik olarak ne tür bir yetiştirme yapılacağı düşünülür ve bu durumu yansıtacak sorular hazırlanır. Örneğin çözümlemede şiddet ögesi çıkmışsa, televizyon dünyasını temsilen Yetiştirme Çözümlemesi için "tehlikeli bir dünyada yaşamaktayız" önermesi geliştirilir (Özer, 2007: 101).

Mesaj Sistem Çözümlemesi yoluyla gözlemlenen televizyon içeriğindeki sistematik modeller, insanların sosyal gerçeklik kavramları hakkındaki anket sorularını formüle etmenin temelini oluşturmaktadır (Gerbner, 1986: 344). Dolayısıyla Mesaj Sistem Çözümlemesinde yapılacak hata, Yetiştirme Çözümlemesinde de yanlış sonuçlar elde edilmesine yol açacaktır (Özer, 2004: 57).

Mesaj Sistem Çözümlemesi, televizyon içeriğindeki en yaygın ve yinelenen görüntüleri, sembolleştirici olarak görülebilecek eylem modellerini bulmak için Mesaj Sistem Çözümlemesi için hazırlanan formu kullanır. Bu teknikle dramatik televizyon içeriğinde bulunan fakat gerçek dünyadan ayırt edilemeyen sembolik mesajların sembolize edilmesine yardımcı olur. Bu farklılığı kullanarak Yetiştirme Çözümlemesi için "televizyon" yanıtını veren izleyicilerin gerçek dünyaya ilişkin önyargılarını ortaya çıkarmaya da yardımcı olur (Hawkins ve Pingree, 1980: 18).

Mesaj Sistem Çözümlemesiyle, televizyon dünyasının unsurlarını belirlemek ve özellikle bu dünyanın tutarlılığı hipotezini sınanmak ve betimlenmek amaçlanmaktadır. Örneğin, bu çözümlemeyle televizyon dünyasının ağırlıklı olarak şiddet dolu olduğu ve televizyon dünyasındaki şiddet gösteriminin gerçek dünyadaki şiddet olaylarından sayısal olarak çok daha fazla olduğu ortaya konmaktadır (Şimşek, 2017: 1207).

Bir sistemin sistem olarak incelenmesinin amacı, parçalarını değil, bütün olarak ifade edilen özellikleri, süreçleri ve ilişkileri ortaya çıkarmaktır. Edebi ya da dramatik eleştirilerin çoğundan farklı olarak ya da aslında kişisel kültürel katılım ve yargıların çoğunda olduğu gibi, Mesaj Sistem Çözümlemesi kültürel alanda endüstriyel davranışların kayıt altına alınması ve sembolik işlevleri üzerine yoğunlaşmaktadır

(Gerbner, 1985: 18). Çözümleme materyali büyük ve heterojen (genellikle ulusal) izleyiciler için kitle iletişim araçları tarafından üretilen devasa sembol akışından alınır.

Çoğu sosyal bilim verilerinden farklı olarak, bunlar büyük ölçüde gizli işlemler hakkında çıkarım yapmak için kullanılan semboller değildir. Kamuya açık kaynaklardan oluşur (Gerbner, 2002a: 182). Bir kültürün mesaj sistemleri sadece bilgi vermekle kalmaz, aynı zamanda ortak görüntüler oluşturur. Aynı zamanda da kamuoyu yaratır. Bu sistem tavır, zevk ve tercihleri şekillendirir (Gerbner ve Melody, 1973: 567).

2.1.2.3. Yetiştirme çözümlemesi

Yetiştirme Çözümlemesi, kurumların çalışmalarının ve ürettikleri mesaj sistemlerinin çözümlemesi ile başlar ve bu sistemlerin ve bunların sembolik işlevlerinin yaşam ve dünya hakkındaki varsayımların geliştirilmesine olan katkılarını araştırmaya devam eder. Bu durum sistem ve bu sistemin meydana getirdiği sembolik işlevlerinin yetiştirmeyi sağlamasıyla oluşturulan yaşam ve dünya hakkındaki ortak varsayımları üzerinden açıklanmasına katkıda bulunur (Gerbner, 1972: 159).

İzleyiciler sembolik dünyada doğarlar ve genellikle günde birkaç kez yinelenen modellere maruz kalmayı engelleyemezler. Herhangi bir programın, program türünün veya kanalın (örneğin; aile programları, talk showlar, spor programları, yemek kanalları, haber kanalları, şiddet filmleri vb.) bazılarının bazı "etkileri" olmayabileceği iddiasında değildir. Bu sebepten dolayı Yetiştirme Çözümlemesi, toplu olarak tüm mesaj sistemine uzun dönem maruz kalanların sonuçları üzerine odaklanır. Yetiştirme Çözümlemesinde, televizyon dünyasına farklı miktarlarda maruz kalan izleyicilerin sosyal gerçeklik hakkındaki sorulara verilen yanıtları incelenir. Televizyon başında çok zaman geçirenlerin (heavy viewers), az geçirenlere göre (light viewers) sosyal gerçeklik algılaması demografik değişkenler göz önüne alınarak araştırılır (Gerbner, 2002: 47).

Yetiştirme Çözümlemesi, Mesaj Sistem Çözümlemesiyle belirlenen en çok yinelenen, istikrarlı ve geniş kapsamlı televizyon içerikleriyle başlar. Bu içerikler özellikle televizyon izleyicileri (ki özellikle televizyonu çok izleyenler) için kesintisiz olarak tutarlı görüntüler, betimlemeler ve değerlerdir. Bunların toplamı ise gömülü mesajların toplamıdır (Gerbner, 2002: 49). Yetiştirme Çözümlemesi televizyonla büyüme ve yaşamın toplam sonuçlarına odaklanmaktadır (Özer, 2007: 101). Mesaj sistemlerindeki görüntülerin ve kurumların yetiştirme eğiliminde olan büyük ve

heterojen topluluklardaki kamu politikası için hangi ortak varsayımları, bakış açıları olduğunu sorgular (Gerbner, 1972: 156).

Yetiştirme Çözümlemesinde gerçekleştirilen alan araştırması ile izleyicilerin sosyal gerçeklik kavramlaştırmasıyla televizyon içeriğinde yer alan en çok yinelenen imge ve ideolojiler arasındaki ilişkiyi inceler ve izleyicilerin toplumsal gerçekliğe ilişkin inançları sorgulanır. Bunu televizyonu çok izleyen ve az izleyenler arasındaki demografik değişkenler üzerinden değerlendirir⁵. Fakat bunu yaparken ankete katılanlara, doğrudan televizyon hakkında soru sorulmamaktadır (Özer, 2005b: 78). Buradaki amaç, özellikle televizyonun izleme miktarlarını göz önüne alarak izleyicilerin gerçekliğe ilişkin inançları ile gerçekliğin kendisi arasında karşılaştırma yapmaktır. Bu karşılaştırma ile de televizyonun insanlar üzerindeki “yetiştirme” rolünün ölçülmesi sağlanır. Araştırmanın sonucu da televizyonun uzun dönemde “yetiştirme” rolü olduğunu ortaya koyar. Bu rol, televizyona maruz kalma derecesine göre değişmekle birlikte toplumu “genel bir anayola sokma” biçimi olarak da görülmektedir (Şimşek, 2017: 1207).

2.1.2.4. Yaygın görüş haline getirme/anaakımlaştırma (mainstreaming), tehlikeli dünya sendromu (mean world syndrome) ve rezonans (resonance) kavramı

Kültürel Göstergeler Projesi'nin üç temel bileşeni kadar önemli bir kavram Yaygın Görüş Haline Getirme (Mainstreaming) kavramıdır. Gerbner ve arkadaşlarının Yaygın Görüş Haline Getirme kavramını geliştirdiği ilk yayın “Charting the Mainstream: Television's Contributions to Political Orientations” makalesidir (Gerbner vd, 1982:100).

Gerbner ve Gross'un, 1976 yılında yaptığı araştırmayla başlayan ve 1980'li yıllara kadar yapılan araştırmalara; bazı araştırmacılar tarafından getirilen eleştiriler sonucunda, Gerbner tarafından Yaygın Görüş Haline Getirme (Mainstreaming) kavramı ve çözümlemesi geliştirilmiştir. Bir süreç olarak değerlendirilen Yaygın Görüş Haline Getirme, televizyonun ortak yönelimleri geliştirdiği iddiasına kuramsal bir sunum ve deneysel bir kanıt oluşturmuştur. Bu kavram görece homojenleşmeyi, farklı görüşlerin ve farklı izleyicilerin tek bir potada eritilerek tek bir görüşü temsil ettiği düşüncesini ifade etmektedir (Özer, 2005c: 195).

---

⁵ Yetiştirme Çözümlemesinde televizyonu çok izleyenlerle az izleyenler arasında “televizyon” yanıtını verenlerin yüzdelik farkını açıklamak için “Yetiştirme Farkı” kavramı kullanılmıştır (Gerbner vd.,1982: 103).

Yaygın Görüş Haline Getirme/Anaakımlaştırma, televizyon dünyasının özelliklerine ve dinamiklerine maruz kalmanın eğilimi olan göreceli bir ortak nokta ve değer olarak düşünülebilir. Yaygın Görüş Haline Getirme, Gerbner ve arkadaşlarının savunduğu gibi televizyonun ortak bakış açısını geliştirdiği yönündeki iddiaları ayırtılandırması ve ampirik olarak doğrulanmasını temsil eder (Gerbner vd., 1986:31).

Yaygın Görüş Haline Getirme (Mainstreaming), televizyon izlemenin insanlar arasında ortak belli bir toplumsallaşma etkileri yarattığını; bu etkilerin toplumsal olarak grupları ve bireyleri aynılaştırma sürecini öneren kavramdır (Batmaz ve Aksoy, 1995: 11). Gerbner'a göre, sosyo-ekonomik, yerleşim, kültürel, cinsiyet farklılıkları fark etmeksizin izleyiciler arasında ortak bir yönelimin ortaya çıkışında temel rol oynamaktadır. Farklı görüşler ve birbirinden ayrı izleyiciler homojen bir kültürel potada eritilirler. Televizyon bu anlamda, yirminci yüzyılın en önemli kaynaştırıcı potasıdır (Batmaz ve Aksoy, 1995: 33). Çoğu kültür birçok farklı akımdan oluşur. Ancak tipik olarak baskın bir tutum, inanç, değer ve uygulama dizisi vardır. Bu daha çok, paylaşılan anlam ve varsayımların en geniş boyutlarını temsil eden, en genel, işlevsel ve istikrarlı anaakımdır.

Yaygın Görüş Haline Getirme, televizyon dünyasının dinamiklerine maruz kalmanın kültürü geliştirme eğiliminde olduğu göreceli bir ortak nokta ve değer olarak düşünülebilir. Anaakımlaştırmadan veya Yaygın Görüş Haline Getirmeden kast edilen; televizyonu çok izleyenlerin az izleyenlere göre ortak olan özelliklerini vurgulamaktır. Diğer bir deyişle televizyonu çok izleyenlerin sosyal, politik ve kültürel farklılıkları, televizyonu az izleyenlere göre ya azalmış ya da yok olmuştur. Bir başka deyişle televizyonu çok izleyen izleyici ile televizyonu çok izleyen başka bir izleyici arasında kültürel, politik, sosyal farklılıkları ya azalmış ya da yok olmuştur (Gerbner vd, 1986: 30-31).

Kültürel Göstergeler Projesi, en temel biçimde izleyicilerin sosyal gerçeklik algısını şekillendiren veya geliştiren/yetiştiren temel aracın televizyon olduğunu savunur. Gerbner, televizyonun yetiştirme eğiliminde olduğunu "Anaakımlaştırma/Yaygın Görüş Haline Getirme" olarak ifade eder. Bunu ifade ederken de televizyon izleyicilerini iki gruba ayırır: Televizyonu çok izleyenler ve televizyonu az izleyenler. Gerbner yetiştirme araştırmasında televizyonu günde 4 saat ve daha fazla izleyen gruba (heavy viewers) odaklanmıştır. Televizyonu çok izleyen, televizyon önünde tembellik yapan izleyiciler, televizyon programları tarafından

çerçevesinde şekillendirilir. Bunun sonucunda televizyonu çok izleyenlerle televizyonu az izleyenler arasında Yaygın Görüş Haline Getirme açısından fark oluşur. Bu farkın sonucu olarak “Tehlikeli Dünya Sendromu” kavramı ortaya çıkar (Griffin, 2008: 354). Tehlikeli Dünya Sendromu insanın aşırı miktarda televizyona maruz kalmasıyla sonuçlanır. Bu durum, izleyicinin gerçek dünyayı şiddet içeren bir yer olarak algılamasına neden olur.

Yetiştirme Kuramı, izleyicilerin dünyanın çok daha tehlikeli ve çok daha riskli bir yer olduğu inancının oluşturulmasını Tehlikeli Dünya Sendromu (Mean World Syndrome) olarak adlandırır. İzleyicilerin gözünde, şiddet imajı gerçek dünyanın vizyonunu değiştirerek, bu dünyanın daha tehlikeli ve daha riskli olduğunun yanı sıra başka etkilerin oluşmasına sebep olur. Özellikle televizyonu çok izleyenler, kişilerarası ilişkilere daha az güvenmek zorunda kalır ve kendilerini daha çok düşünmeye başlar (Gerbner, 1988a: 25-26).

Pek çok televizyon izleyicisinin, televizyon programlarından daha fazla etkilendiği ve Tehlikeli Dünya Sendromu gibi sinik bir zihniyeti geliştirmeye yöneldiği gibi; televizyonu çok izleyenler ile az izleyenler arasındaki yetiştirme farkının, televizyonda insanların gördükleri şeyin yaşadıkları şey olduğuna inandırmasıyla “Rezonans” kavramı devreye girmektedir. Gerbner, rezonans kavramını kitle üzerinde yoğunlaştırılmış etki olarak tanımlar (Griffin, 2008: 354). Rezonans, Yaygın Görüş Haline Getirme yapıları ile izleyicinin gerçek yaşam deneyimleri arasındaki karşılaştırmayı ifade eder (Cohen ve Weimann, 2000: 101).

Televizyonu izleme miktarı ve suç korkusu arasındaki ilişki, suç oranı yüksek şehirlerde daha güçlüdür. Bu fenomen “rezonans” olarak adlandırılır. Her gün gerçekte ve televizyonda “Çifte Doz” (Double Dose) mesajlarla desteklenir ve yetiştirmeyi destekler (Gerbner, 1998: 182). Bu durum “Yetiştirme” rolünü arttırma eğilimindedir. Gerçek dünyada demografik olarak yer alan alt gruplarda (örneğin azınlıklar) şiddete maruz kalma korkusu daha güçlü olduğundan rezonans etkisi alt gruplarda daha fazla görülür (Gerbner, 1998:183).

2.2. Kültürel Göstergeler Projesinden Yetiştirme Kuramına Terminolojik Dönüşüm

Yetiştirme Kuramı, Kurumsal Süreç, Mesaj Sistem ve Yetiştirme Çözümlenmeleri bileşenleri olan “Kültürel Göstergeler Projesi”ni ifade etmek için

kullanılmaktadır. Özellikle 1980'li yıllardan sonra "Kültürel Göstergeler Projesi" (Cultural Indicators Project), Yetiştirme Kuramı (Cultivation Theory) adıyla anılmaya başlanmıştır (Özer, 2007: 92). Kültürel Göstergeler Projesi olarak anılan araştırma projesi, Yetiştirme Kuramının kuramsal yaklaşımını geliştirme ve genişletmek için büyük bir veri alanı biriktirmiştir (Gerbner vd. 1986: 18). İlk kez Gerbner tarafından önerilen Yetiştirme Kuramı, televizyonun izleyicilerin inançları ve dünya algısında yaptığı yavaş ve istikrarlı bir katkı olarak tanımlanmıştır. "Yetiştirme" kavramının seçimi ise bu bağlamda önem taşımaktadır. Televizyonun izleyiciye yönelik rolünün olup olmamasını bağımsız olarak tanımlamak için Gerbner ve arkadaşları "Yetiştirme" kavramını kullanmıştır (Gerbner vd., 2002: 47). İzleyicilerin kısa sürede gerçekleşmeyen televizyonun rolünü belirtmek, uzun süre hatta yaşam boyu maruz kalmanın mümkün olduğunu göstermek için kavram son derece önemlidir.

Kültürel Göstergeler Projesi, kültür ve değişimini ifade etmek için kullanmıştır. Yetiştirme Kuramı ise televizyon programlarının toplamı tarafından üretilen genel rolü inceler. "Yetiştirme" kavramının kullanımı, televizyonun sosyal gerçeklik kavramına katkısını tek düze veya tek yönlü bir süreci temsil etmenin aksine, karmaşık ve diğer etkilerle birlikte çok yönlü bir etkileşimi ifade eder (Gerbner vd. 1986: 24).

Yetiştirme araştırması, sosyalleştirme aracı olan televizyona odaklanır. Hikâye anlatıcısı olan televizyon, gerçekliğe ilişkin "kesintisiz bir akış" sunar. Sembolik imajların baş mimarıdır ve "gerçek dünyayla" ilgili inançların oluşmasına katkıda bulunur (Rubin, Perse ve Taylor, 1988: 107). Televizyonun toplumsallaşmadaki birikimsel rolüne, uzun süreli bir bakış açısı getirir. Televizyonun tutum, inanç ve davranış üzerine rolünün olup olmamasının anlaşılması için televizyonun, altta yatan bir formül yapısına sahip mesajların ortak bir sembolik ortam olarak incelenmesi gerektiğini savunur (Signorelli, 2004: 281). İzleyicilerin gerçek dünyadaki algı ve yargılarına televizyon dünyasına entegre edilerek televizyonun yetiştirme rolüne odaklanmakta ve televizyonu daha fazla izleyen izleyicilerin bakış açısını da aynı şekilde yetiştirmektedir (Shrum, 1999: 4).

2.3.Dünya’da ve Türkiye’de Yetiştirme Araştırmaları

Yetiştirme Kuramını temeline alarak televizyonun yetiştirme rolünün olup olmadığına ilişkin yapılan araştırmalar, 1980’li yıllarla birlikte popüler olmaya başlamış ve Dünya’nın çeşitli ülkelerinde çalışılmaya başlanmıştır. Almanya, Arjantin,

Avustralya, Çin, Güney Kore, Hollanda, İngiltere, İsrail, İsveç ve Türkiye bu ülkelerden bazılarıdır (Özer, 2004: 241).

Yetiştirme Kuramına ilişkin ilk çalışmalar, şiddeti veya suçu algılama ve bunlara yönelik tutumları incelemiş olsa da, sonraları yapılan araştırmalarda Yetiştirme Kuramı, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar da dâhil olmak üzere çok çeşitli konulara uygulanmıştır. Kısacası konu ne olursa olsun yetiştirme araştırmaları, izleyicilerin izleme seviyelerindeki farklı algılamalar üzerine odaklanır. Örneğin, orijinal yetiştirme araştırmalarında televizyonu çok izleyenlerin, dünyanın şiddet dolu bir yer olduğunu az izleyenlere göre daha çok içselleştirdiği sonucuna varılmıştır (Shanahan ve Morgan, 1999: 66).

2.3.1. Dünya’da yetiştirme araştırmaları

Yetiştirme araştırmaları, çok uluslu ve karşılaştırmalı çalışmalara uygun olsa da araştırma daha çok ulusal çaptaki benzerlik ve farklılıklar, kültürel politikaların gerçek önemi gibi konuları ortaya çıkarmaya daha uygundur. Her ülkenin televizyon sistemi o ülkenin içinde geliştirdiği politik, sosyal, ekonomik ve kültürel bağlamının tarihini yansıtır. Yetiştirme Kuramına kaynaklık eden Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere çoğu ülke, televizyon ekranlarında yarattıkları sentetik kültüre ilişkin bir dünya yaratırlar ve sistematik olarak bu dünyayı desteklerler (Gerbner, 1998: 181). Bu durumu görünür kılmak için Yetiştirme Kuramı; Arjantin (Morgan & Shanahan, 1991), Tayvan (Morgan & Shanahan, 1992), Kore (Kang & Morgan, 1988), İngiltere (Piepe, Charlton, & Morey, 1990), Japonya (Saito, 1999) ve Türkiye (Batmaz&Aksoy, 1995; Özer, 2004) gibi birçok ülkede uygulama alanı bulmuş ve yetiştirme rolünün diğer ülkelerde de geçerli olup olmadığının araştırılmasına olanak sağlamıştır. Yapılan çalışmalar şiddet veya suçlara yönelik tutumlardan, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlara kadar çok çeşitli konuları kapsamıştır.

Yetiştirme Kuramı, belirli bir program türüne değil bütün program türlerine uygulanabilir nitelikte bir araştırma alanıdır. Yetiştirme etkisinin bütün program türlerinde ortak olduğu söylenebilir. Örneğin, The Oprah Winfrey Show gibi bir televizyon programında bile televizyonu çok izleyenlerin, aileleri desteklemek için hükümetin eylemci ve müdahaleci politikalarını destekleme eğiliminde olduğunu göstermiştir (Morgan ve Shanahan, 2010: 341).

Weimann'ın, 1984 yılında İsrail'deki lise ve kolej öğrencileri üzerinde yaptığı çalışması ve Tan, Tan ve Tan'ın 1987 yılında Filipinler'deki üç lisedeki 225 öğrenciyi uyguladıkları anket çalışmasında Amerika'dan ithal edilen dizilerin yetiştirmeye etkisi saptanmaya çalışılmış ve araştırmalar sonucunda Amerika Birleşik Devletleri'ne yönelik bir sempati ögesinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (1990'dan aktaran Özer, 2004:243). Çin'de Zhang ve Harwood'un 2002 yılında yaptığı araştırmada ise ithal televizyon dizileri ile kişilerarası uyum değerleri arasındaki ilişki negatif uyum vermiştir. Fakat yine de ithal programların toplam etkisi Çin programlarına göre fazla çıktığından dolayı Gerbner'in yetiştirme rolüne uymaktadır (Özer, 2004: 245).

Piepe ve arkadaşları tarafından 1990 yılında İngiltere'de gerçekleştirilen "Politics and Television Viewing in England: Hegemony or Pluralism?" başlıklı çalışmada, televizyonun politik görüşlerde Yaygın Görüş Haline Getirmesine yönelik 1983 ve 1987 seçimlerinde oy kullanan 1256 kişiye anket uygulanmıştır. Televizyonu çok izleyenlerin siyasi görüş olarak "ılımlı" olduğu seçimlerde oy kullanan seçmenler üzerinde yetiştirme farkı ölçümü yapılarak ortaya konmuştur (Piepe, 1990: 25-27). Araştırma, ABD (Gerbner vd., 1982) ve Arjantin'de (Shanahan ve Morgan, 1991) yapılan çalışmalarda ortaya çıkan sonuçlarla uyumlu olarak İngiltere'de siyasi alanda "Yaygın Görüş Haline Getirme" (Mainstreaming) sonucuna ulaşılmıştır (Gerbner, 1998:190).

Kubic ve Chory'nin 2007 yılında gerçekleştirdiği çalışması, düşük benlik saygısı olan izleyicilerin, kusursuz olmaları ile ilgili programlara maruz kaldığını göstermektedir. Ferris, Smith, Greenberg ve Smith (2007), tanışma ve evlilik programlarını incelemiş ve televizyonu çok izleyen genç erkeklerin buluşmayı bir oyun, kadınları da seks objesi olarak görme eğilimde olduğunu göstermiştir. Yalnızca tek bir programı, Grey's Anatomoy dizisini inceleyen diğer bir çalışmada ise televizyonu çok izleyenlerin az izleyenlere göre doktorların daha yüksek hasta memnuniyetini ortaya koyma eğiliminde olduğu gösterilmiştir (Morgan ve Shanahan, 2010: 341).

Record'un 2011 yılında Amerika'da yayınlanan medikal dramalara yönelik gerçekleştirdiği tez çalışmasında, televizyonda gösterilen tıp mucizelerinin izleyiciler tarafından algılanmasının yetiştirme üzerinde rolünün olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada Mesaj Sistem Çözümlemesi uygulanmamıştır. Yetiştirme Çözümlemesi ise 480 üniversite öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, tıbbi dramaların

mucizelerine inananların, televizyonu çok izleyenler olduğu bulgulanmıştır. Tıbbi mucizelere inanmada kişisel deneyimlerin de etkili olduğu görülmüştür.

Chung (2014) ise medikal dramaların inançlara ve sağlık algılamalarına olan yetiştirme rolünü incelemiştir. Televizyonu çok izleyen medikal drama izleyicilerinin çeşitli hastalıklara karşı kaderci inanç geliştirdiği sonucuna varılmıştır. Heischmidt ve Stinson (2012) tarafından medikal dramalarda sunulan tıbbi konuların geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmada, televizyonu çok izleyen medikal drama izleyicilerinin doktorlara tıbbi konularda daha fazla soru sorduğu ve sağlık konusunda televizyonda verilen bilgileri geçerli olarak gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum da televizyonun yetiştirme rolünü desteklemiştir.

2.3.2. Türkiye’de yetiştirme araştırmaları

Gerbner’in televizyonun toplumun ideolojik olarak yetiştirme rolünün olup olmadığına yönelik Dünya genelinde yapılan araştırmalar kadar Türkiye’de de 1980’li yıllardan başlayarak birtakım çalışmalar yapılmıştır. Yetiştirme Kuramına ilişkin ülkemize gerçekleştirilen ilk çalışma Batmaz’ın (1986) “Bir Kitle İletişim Aracı Olarak Televizyonun Siyasal ve Toplumsal Etkileri: Ampirik Bir Model Denemesi” başlıklı doktora tez çalışmasıdır. Çalışma iki varsayım üzerine kurulmuştur: İlk gençlerin şiddet algısı ile televizyon değişkeni arasındaki ilişkileri incelemek, ikinci olarak gençlerin reklamlardan edindikleri tüketim algısı ile sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir. Batmaz, saha araştırmasını 1986 yılının Nisan ve Mayıs aylarında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ile Basın Yayın Yüksek Okulu öğrencileri üzerine uygulamıştır. Ortaya çıkan bulgular, gençlerin tüketim olgusunda reklamların büyük önemi vardır. Televizyondaki şiddetin, gençlerdeki şiddet algılarına sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat Batmaz, çalışmasında Yetiştirme Çözümlemesine veri oluşturacak olan Mesaj Sistem Çözümlemesini gerçekleştirilmemiştir. Böylece televizyonun yetiştirme rolünün olup olmadığı ortaya konulmamıştır (Özer, 2004: 259-263).

Batmaz ve Aksoy’un birlikte yaptıkları ve Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından desteklenen çalışmalarında (Batmaz ve Aksoy, 1995), televizyonun Türk aile yapısı içinde kullanımı ve izlenme sıklığı, izlenme zamanı, çocuk ve ebeveynlerin izleme farklılıkları, izlenme ortamı ve bağlamının saptanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, araştırmada 1992 yılının Aralık ayından 1993 yılının Aralık ayına kadar 5

ulusal çapta yayın yapan kanalların (TRT 1, TRT 2, Kanal 6, Show Tv, Interstar) Mesaj Sistem Çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Yetiştirme Çözümlemesi⁶ ise 1993 yazının İstanbul, Afyon ve Sinop illerinin şehir merkezindeki SES gruplarını (Sosyo-Ekonomik Statü Grupları) kapsayan hane halkı ile yapılmıştır. Ayrıca İstanbul’da SES Grupları açısından farklılaşan iki ayrı ilkokulda gerçekleştirilen televizyon izleme ve okul başarısı konulu anket gerçekleştirilmiştir. Yetiştirme Çözümlemesine ek olarak Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi de gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, Mesaj Sistem Çözümlemesinde televizyon dünyasının gerçek dünyayı yansıtmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yetiştirme Çözümlemesinin, televizyonun yetiştirme rolünün olduğu görülmektedir. Ayrıca Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesinde televizyonu izleyenlerin en az yüzde 50’sinde yaygın görüşün oluşumunda televizyonun rolü olduğu gözlenmektedir.

Yetiştirme Kuramını en kapsamlı ele alan doktora tezi çalışmasında (Özer, 2004), Kurumsal Süreç Çözümlemesi aşamasında türdeşleşme ile çapraz promosyon çözümlerinin yanı sıra; Ankara’daki gazeteciler ile de saha araştırması yapılmıştır. Mesaj Sistem Çözümlemesi, 4-8 Mart 2002 tarihleri arasında 5 günlük dönemde Atv, Kanal D, Show, Star ve TRT 1 televizyonlarının ana haberleri üzerinden çözümlenmiştir. Yetiştirme Çözümlemesi ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlenmeleri ise Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılmıştır. 355 öğrenciye anket uygulanmıştır. Kurumsal Süreç Çözümlemesi sonuçlarında, Gerbner ve arkadaşlarının dikkat çektikleri “tekelleşme” durumunun, Türk medyasında yoğun olarak görüldüğü sonucuna varılmıştır. Diğer bir sonucu ise medya çalışanlarının ve medya kurumlarının belli bir cezai yaptırım altında olduklarını göstermiştir. Türdeşleşme açısından televizyondan gazeteye kadar her türlü medya alanında içeriklerin benzerlik taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Televizyonların neredeyse 4 tür programa yer verdikleri görülmüştür. Bunlar dizi, yarışma, sinema ve eğlence programlarıdır. Kültürel programlara yer verilmemiştir. Muhabirlerle yapılan saha araştırmasında muhabirlerle patron arasında bir uyum olduğu, muhabirlerin iş güvencelerinin azaldığı, medya sahipliğinin ticarileştiği ortaya çıkmıştır. Mesaj Sistem Çözümlemesinde, haberlerde şiddet ögesine çok fazla yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yetiştirme Çözümlemesi için gerçekleştirilen anket sonucunda Yetiştirme

---

⁶ Batmaz ve Aksoy, “Yetiştirme” kavramı yerine “Ekinleme” kavramını kullanmışlardır.

ve Yaygın Görüş Haline Getirme açısından çıkan sonuçlar, televizyonun yetiştirme rolünün anlamlı çıktığını göstermiştir.

Özer (2005)'in "Yetiştirme Kuramının Eleştiriler Bağlamında Değerlendirilmesi: Televizyonun Rezonans Etkisine Dair Bir Araştırma" makalesinde insanların tehlikeli dünya algılamaları ve kişisel güvensizlik duyumsamalarının şiddet yoğun yerlerde yaşamaya mı, yoksa televizyonun rolüne mi bağlı olduğu? ortaya konmaya çalışılmıştır. Ankara'nın Çiğçi Mahallesi'nde yer alan Yıldırım Beyazıt Lisesi ile Tefik Fikret Lisesi üzerinde saha çalışması yapılmıştır. Gerbner'in Kültürel Göstergeler Projesinden yararlanılmış ve Doob ve McDonald'ın Gerbner'in araştırmasına yaptıkları eleştiri dikkate alınmıştır. Ailesiyle veya akranlarıyla sıkı ilişkide olan çocuklar televizyonu daha az seyretmektedir veya yüksek suç unsuru taşıyan mahallelerde suç korkusu daha fazladır. Bu durum, günlük gerçeklerin ve yetiştirmeyi artıran mesajların çifte dozda etkide bulunmasını rezonans olarak ifade eder. Araştırmada, Mesaj Sistem Çözümlemesi ile Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi yapılmıştır. 14-18 Nisan 2003 tarihlerinde 5 günlük dönemde Atv ve Kanal D ana haberlerindeki Mesaj Sistem Çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Atv ve Kanal D kanallarının seçilmesinin sebebi ulusal kanallar arasında en çok izlenen televizyon kanalları olmasıdır. Yetiştirme Çözümlemesi ise Mayıs ayının ilk haftası Yıldırım Beyazıt Lisesi ile Tefik Fikret Lisesi 1. ve 2. Sınıf öğrencilerine uygulanmıştır ve 120 öğrenci ankete katılmıştır. Araştırmanın temel amacı, tehlikeli dünya algısı ve kişisel güvensizlik duyumsamalarının şiddet yoğun yerlerde yaşamaya mı, yoksa televizyonun öğrenciler üzerindeki rolüne mi bağlı olduğunu ortaya çıkarmaktır. Mesaj Sistem Çözümlemesi bulgularına göre; Kanal D'de Atv'ye oranla daha fazla şiddet ögesine rastlanmıştır. Araştırma, Gerbner'in araştırmasını doğrulamıştır. Şiddet görüntüleri şiddet yoğun yerlerde yaşayanlar üzerinde çifte etkide bulunmaktadır. Rezonans doğrulanmıştır. Her iki okul için de tehlikeli dünya algısı olduğu sonucuna varılmıştır.

Özer (2005a)'in başka bir araştırmasında televizyonun yetiştirme rolü incelenmiştir. Mesaj Sistem Çözümlemesi 14-18 Nisan 2003 tarihleri arasında prime time haberleri üzerinde yapılmıştır. 5 günlük zaman diliminde yayınlanan haberlerde çok fazla şiddet ögesine rastlanmıştır. Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlenmeleri ise Kültür ve Turizm Bakanlığında çalışan 132 kişiye uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda, televizyonun kültürel olarak yetiştirme rolünün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özer (2005b)'in televizyonun ideolojik kültürel sonuçlarını ele aldığı çalışmasında, Gerbner'in Yetiştirme Kuramından yararlanılarak yapılmıştır. Araştırmada Mesaj Sistem Çözümlemesi, Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemeleri gerçekleştirilmiştir. Mesaj Sistem Çözümlemesi, 4-8 Mart 2002 tarihlerinde Atv, Kanal D, Show, Star, TRT 1 ana haberleri üzerinde yapılmıştır. Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi ise DDY Genel Müdürlüğü çalışanlarına uygulanmıştır. 292 personel ankete katılmıştır. Mesaj Sistem Çözümlemesi kapsamında yapılan çözümlemede ana haberlerde şiddet, yoğun olarak yer almıştır. Şiddet konulu olmayan haberlerde de şiddete yer verilmiştir. Polis şiddete başvurmuştur. Şiddete karışanların sınıfsal konumu, alt sınıftır. Çözümleme sonucunda televizyonun çok fazla şiddet sunumu yaptığı ortaya çıkmıştır. Bulgularda anketi yanıtlayanların büyük çoğunluğu kendinden başkalarının da bulunduğu ortamda televizyon izlediklerini belirtmiştir. Bunun anlamı televizyona odaklanmadan da yetiştirmeye uğradıklarıdır. Çözümlemeler sonucunda, televizyonun ideolojik kültürel yetiştirme rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özer (2005c)'in "Televizyonun Bilinç Kaynağı Olarak Kullanımı: İstanbul'un Haberlerde Şiddet Yoğun Bir Kent Olarak Sunumunun Yetiştirme Kuramı Bağlamında İncelenmesi" adlı çalışmasında, Mesaj Sistem Çözümlemesinin ilki 4-8 Mart 2002'de Atv, Kanal D, Show, Star ve TRT 1 ikincisi ise 14-18 Nisan 2003'te Atv ve Kanal D ana haberlerine yapılmıştır. Bulgular kısmında İstanbul'daki şiddet görüntülerinin sonuçlarına yer verilmiştir. Yetiştirme Çözümlemesinin saha araştırması ise 2003 yılının Mayıs ayının ilk haftası, Ankara Emek Cumhuriyet Lisesinde eğitim gören lise 1 ve lise 2 öğrencilerinden oluşan 120 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Öğrencilere Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme soruları sorulmuştur. Araştırma sonucunda Ankara Cumhuriyet Lisesindeki öğrenciler üzerinde İstanbul'un kötü bir şehir olduğuna yönelik algının oluştuğunu kısacası televizyonun yetiştirme rolü olduğunu ortaya koymuştur.

Özer'in (2005d), Ankara Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü polisleri üzerinde yaptığı çalışmasında Mesaj Sistem Çözümlemesi, Atv ve Kanal D rastlantısal olarak belirlenen 14-18 Nisan 2003 tarihleri arasında 5 günlük dönemdeki ana haber üzerinde

gerçekleştirilmiştir. Bu kanalların seçilme sebebi Türkiye’de en çok izlenen kanallar olmasıdır. Yetiştirme Çözümlemesi için saha araştırması ise Mayıs 2004’te Ankara’da Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğünde gerçekleştirilmiştir. 136 polis ankete katılmıştır. Araştırmanın temel hipotezi Ankara Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğünde çalışan polislerin televizyonun şiddet içerikli mesaj sistemini izlenme süreleri arttıkça, değer yargıları televizyonun sunduğu içerikle biçimlenen “televizyon dünyası” üzerine kurulmuştur. Mesaj Sistem Çözümlemesinde şiddet içerikli görüntüler ana haberlerin yüzde 20’sini kapsamaktadır. Bu sayı azımsanmayacak kadar fazladır. Polislerin ilk enformasyon kaynağı ise televizyondur. Televizyonun yetiştirme rolü polislerde görülmemiştir. Ankete katılanların polis olması ve güvenliği kendilerinin sağlamaları güvenli bir dünyada yaşandığını düşündürmüş olabilir yorumu yapılmıştır.

Başka bir araştırmada (Özer, 2007), televizyonun şiddet özelinde bilinçaltına yaptığı etkiye yönelik Ankara Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim gören 133 öğrenci üzerinde Yetiştirme Çözümlemesi ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi yapılmıştır. Mesaj Sistem Çözümlemesi ise 14-18 Nisan 2003 tarihlerinde Atv ve Kanal D’nin 20.00-23.00 saatleri arasında yayınlanan programlarına yönelik yapılmıştır. Hukuk Fakültesi öğrencileri üzerinde televizyonun Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme rolü görülmemiştir.

Özer (2008)’in yaptığı araştırma, yetiştirme rolünün Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesinde lisans öğretimi gören 172 öğrenci üzerindeki rolünü belirlemeye yönelik yaptığı çalışmasında, yapılan anket sonucunda ilk enformasyonun televizyon olduğunu ortaya koymuştur. Fakat öğrenciler artan enformasyon araçlarıyla birlikte internette daha fazla vakit harcamaktadır. Yaklaşık 6 saat televizyon izlenmektedir. Araştırma, televizyonun yetiştirme ve hegemonik rolünü doğrulamaktadır.

Özer ve Geresimova (2010)’nın, Türkiye ve Rusya’daki televizyondaki şiddetin oluşturduğu sosyal gerçeklik algısına yönelik örnekler incelenmiştir. Her iki ülkenin haberlerine yönelik yapılan Mesaj Sistem Çözümlemesi sonucunda, iki ülkede şiddetin haberlerde yer alma süresi ve yer alma sayılarının benzer olduğu sonucuna varılmıştır.

Özer (2011)’in Türkiye’de televizyona yönelik gerçekleştirdiği çalışması, Yetiştirme Kuramı ve Gramsci’nin Hegemonya kavramı üzerine kurulmuştur. “Dominant gruplar hegemonyalarını asker, polis, yasalar, aile, eğitim sistemi üzerinden gerçekleştirir” varsayımından hareket edilmiştir. Yetiştirme Çözümlemesinde ise Özer (2008)’in daha önce Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesi öğrencilerine yönelik yaptığı

çalışmadaki verileri esas alınmıştır. Çalışmada Televizyonun eski veya yeni teknoloji olup olmadığı da tartışılmıştır. Araştırmanın sonucunda, televizyonun yetiştirme rolünün ve hegemonyanın etkisinin olduğu doğrulanmıştır. Televizyon, hegemonyasını gerçekleştirmektedir ve yeni bir gerçeklik inşa etmektedir. Televizyon kültürel yapıyı etkilemekte, aynı zamanda televizyonun yetiştirme etkisi de kültürü etkilemektedir. Televizyon hâlâ yeni teknoloji olarak görülmektedir ve öyle görünüyor ki yaşlanmayacak bir teknolojidir. İnternet de televizyona benzer bir işleve sahiptir.

Taylan (2011)'in "Televizyon Programlarındaki Şiddetin Yetiştirme Etkisi: Konya Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma" isimli doktora tezinde, televizyon programlarındaki şiddetin ortaöğretim öğrencileri üzerindeki yetiştirme etkisi incelenmiştir. Kurtlar Vadisi Pusu dizisinin öğrenciler üzerinde sosyal gerçekliğe ilişkin algılamaları üzerindeki etkisi ortaya konması amaçlanmıştır. Konya il merkezinde yer alan 8 lise üzerinde 640 öğrenciye anket uygulanmıştır. Televizyonu çok izleyen lise öğrencilerinin az izleyenlere oranla daha fazla şiddet algısına, suç korkusuna sahip olduğu, tehlikeli dünya algısına yetiştirme etkisine sahip olduğu görülmüştür. Cinsiyet olarak da kızların erkeklere oranla suç korkusu üzerinde yetiştirme etkisi gösterdiği saptanmıştır.

Doruk ve Ünal (2016)'in çalışmasında televizyonun 60 yaş ve üzeri kişilerde televizyonun sosyal gerçeklik algısı yarattığına yönelik yetiştirme rolü araştırılmıştır. Yetiştirme Çözümlemesi, Eskişehir Odunpazarı ve Tepebaşı Bölgesi'nde yaşayan 120 kişiye yapılmıştır. Araştırma sonucunda 60 yaş ve üstü uzun süreli televizyon izleyen kişilerde televizyonun, dünyanın güvensiz ve tehlikeli bir dünya olduğu algısına yönelik yetiştirme rolünün olduğu saptanmıştır.

Ünlü (2014)'nün Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde örgün öğretim gören 297 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmasında, varsayımını televizyonun "tehlikeli dünya" algısını yarattığı ve bu algının çok televizyon izleyenlerde daha güçlü olduğu varsayımından hareket etmiştir. Evde aileleriyle birlikte vakit geçiren öğrencilerde yetiştirme rolünün daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Ercan ve Demir (2015)'in çalışması, Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesinde öğretim gören öğrencilerde "geceleri yalnız yürümek tehlikelidir" ve "günümüzde insanlara güvenilmez" sorularından hareketle televizyonun yetiştirme rolünün olup olmadığını saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda 262 öğrenciye Yetiştirme Çözümlemesi yapılmıştır. Ankete katılanlar, enformasyon aracı olarak en çok interneti

kullanmaktadır. Televizyon ise ikinci sırada çıkmıştır. Bu durum internetle televizyonun birbirini beslediğini düşündürmektedir. Araştırmada günümüzde insanlara güvenilmeyeceğini ve geceleri yalnız yürümenin tehlikeli olduğu ve televizyonun yetiştirme rolü olduğu sonucuna varılmıştır.

2.4. Yetiştirme Kuramına İlişkin Eleştiriler

Kültürel Göstergeler Projesine yönelik araştırmalar yayınlanmaya başladığı andan başlayarak, 1980'li yılların ortalarına kadar ağır eleştirilere maruz kalmıştır. Bu eleştiriler, 1970'li yılların başında Mesaj Sistem Çözümlemesinin metodolojisi ve bulguları ile televizyondaki şiddet üzerineydi. Bu eleştirilerde araştırmacılar örneklem büyüklüğü, güvenilirlik, geçerlilik ve bunun gibi konulardaki kaygılarını dile getirmişlerdir (Signorelli ve Morgan, 1996: 118). Mesaj Sistem Çözümlemesine getirilen eleştirilerin ötesinde üç konuya odaklanılmıştır: a) Televizyona maruz kalma ve yetiştirme arasındaki ilişki değişkenlerle açıklanabilir veya sahte olabilir. b) yetiştirme metodolojisi şüphelidir ve bulgular yanıtların yanlılığı ile açıklanabilir ve c) perspektifin kavramsal temelleri yanlıştır (Rubin, Perse ve Taylor, 1988: 108-109).

Yetiştirmeye yönelik getirilen ilk eleştirilerden biri (Newcomb, 1978), kısmen niceliksel ve niteliksel bir yaklaşım arasındaki bazı varsayılan farklılıklar üzerineydi ve yine tanımsal perspektiflerdeki farklılıkları yansıtıyordu. Aynı zamanda Birleşik Krallık'ta Bağımsız Yayın Organının yürüttüğü bu araştırmanın "televizyonun paranoid etkisi" olarak adlandırılan şeyi tekrar etmede başarısız olduğu bildirilmiştir. Bununla birlikte, bu araştırma, daha çok Birleşik Devletler ve Büyük Britanya arasındaki kültürel ve kurumsal farklılıkları üzerinden yetiştirmenin yanlı olduğunu ispat etmeye yönelik bir hizmeti olarak görülmüştür. (Gerbner vd, 1990: 24).

Newcomb'a göre, Yetiştirme Çözümlemesine yönelik üç sorun vardır: İlk olarak, televizyonun fikirleri ve onları bu ortamda ifade eden semboller yaratılamaz. Televizyonun kültüre dair temsilleri, televizyona çıkmadan çok önce var olan kültür içinde bir anlam taşımaktadır. Örneğin, şiddetin, insanlar için her zaman birçok anlamı olduğunu iddia etmiştir. İkincisi, Yetiştirme Çözümlemesi, bu fikirlerin 'televizyon dünyasında örgütlenmesi ve ifadesi'nin geniş çeşitliliğini göz ardı etmektedir (Newcomb, 1978: 281). Başka bir deyişle, şiddet, örneğin, Yetiştirme Çözümlemesinin varsaydığı gibi televizyonda tek tip olarak sunulmaz. Üçüncü olarak, Yetiştirme

Çözümlemesi televizyon izleyicisinin bireysel üyelerinin televizyonda gördüklerine farklı, bireysel anlamlar yüklemelerine izin vermemektedir.

Hughes (1980), Gerbner ve meslektaşlarının araştırmalarının kusurlu ve aşırı derece basitleştirilmiş olduğu eleştirisini getirmiştir. Televizyonun kültür yoluyla davranışları etkilemesinin nasıl basitleştirdiğini eleştirmiştir (Hughes, 1980: 300). Ek olarak Hughes'un araştırması Gerbner'in televizyonun bu kadar şiddet uyguladığı şeklindeki iddiasını, şiddete eğilimli izleyicilerin şiddeti gerçeklik olarak algılamaya ittiğini iddia etmiştir. Aynı sene Hirsch (1980), Gerbner ve arkadaşlarının verilerini yeniden gözden geçirerek televizyona maruz kalma ile verilen değerler arasında eğrisel bir ilişki bulmuştur. Yani, televizyonu hiç izlemeyenlerle çok izleyenler nispeten yüksek ve yakın puanlara sahipti. Hirsch (1980, 1981), orijinal kuramın muhtemelen en keskin eleştireniydi. Hirsch, sahte kontrol soruları etrafında yoğunlaşmıştır. Bu tartışma “kitle iletişimin etkilerini anlamakla ilgilenen herkes için önemli olan kuramsal ve metodolojik konuların geniş kapsamlı bir düşüncesi” fikrini geliştirmiştir (Roberts ve Maccoby, 1985: 582).

Hirsch ve bazı araştırmacılara göre, katılımcı önyargısının yetiştirmeyi besleyeceği yönündedir. Negatif olarak kurulan anket soruları, pozitif olanlardan ürün vermeye daha yatkındır. Negatif soru desenlerinin pozitif olanlardan daha fazla sonuç üreteceği ve izleyici önyargısının yetiştirmeyi teşvik edeceğine yöneliktir (Özer, 2014: 214-215). Özer (2013)'in, Yetiştirme Kuramına yönelik getirilen eleştirileri negatif ve pozitif sorularla Ankara Kurtuluş Lisesi öğrencileri üzerinden ele aldığı çalışmasında, ankete katılan 90 öğrenci iki gruba ayrılmış, bir gruba dünyanın güvenilir bir yer olduğu, insanların yardımsever olduğu, bencilce davranmadığı, insanların kendilerini güvende hissettiği vb. ilişkin 6 pozitif kategori oluşturulmuş, diğer gruba ise soruların karşıtı olan yani dünyanın tehlikeli bir yer olduğu, insanların yardımsever olmadığını, bencilce davrandığını ve insanların kendini güvende hissetmediği vb. negatif kategoriler oluşturulmuştur. Araştırmada aynı göstergelere sahip iki grubun sorulara aynı cevabı vermediği araştırılmıştır. Oluşturulan 6 kategoriden 4'ünün medyanı eşleşmiştir. Araştırma sonucunda yetiştirme testlerinin %67'sinin geçerli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum Hirsch ve bazı araştırmacıların negatif oluşturulmuş anket sorularının negatif sonuç vereceğine yönelik eleştirisini çürütürerek, Gerbner ve arkadaşlarını desteklemiştir.

Hirsch'le birlikte Bouwman (1984) çözümlemesini Hollanda'da gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda yetiştirme rolü bulunmamıştır. Aynı zamanda Wober'ın da İngiltere'de yaptığı araştırmada yetiştirme rolüne rastlanmamıştır. Amerika Birleşik Devletleri dışında yapılan bütün bu çalışmalar kuramın gerçek geçerliliğini sorgulamaya yöneltmiştir (Buonansegna, 2012: 35). Hirsch'i takiben, birçok araştırmacı literatürle ilgili kapsamlı incelemeler yapmış ve ilişki genel olarak zayıfken, televizyon izlemesinin sosyal gerçekliğin bazı yönlerine özellikle de suçla ilgili algılara bağlı olarak ilişkinin sahte olmadığı sonucuna varmıştır (Cook, Kendzierski, & Thomas, 1983). Hawkins & Pingree, 1982; Ogles, 1987; Potter, 1993). Yetiştirme Çözümlemesine yönelik Hirsch'ün ileri sürdüğü “değer problemi” (Hirsch, 1980) ve Hughes ve diğer eleştirilere karşı Gerbner ve arkadaşları, “Anaakımlaştırma” (Yaygın Görüş Haline Getirme) kavramını ortaya atmışlardır.

Doob ve McDonald'ın Kanada'da yaptığı çalışmada yetiştirme rolüne rastlanmamıştır. Yazarlar katılımcıların yakın çevresindeki suç oranını kontrol ettiğinde, televizyon izlemeyle suç kurbanı olma korkusu arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamışlardır. Televizyon izlemeyle yüksek suç oranlı merkezlerde yaşayanların suç korkusu arasında güçlü bir pozitif uyum bulmuşlardır Bu bulguları, Gerbner ve arkadaşlarının, “Rezonans” kavramını geliştirmesini sağlamıştır. Gerbner ve arkadaşlarının rezonansa yönelik yaptıkları çözümlemede, az veya çok televizyon izlemeye bakılmaksızın büyük şehirlerde yaşayanların geceleri yaşadıkları yakın çevrelerinden korku duyduklarını ortaya koymuştur. Özellikle şehirde yaşayanların izleme miktarı ile korku ifadeleri arasında en güçlü ilişkiyi bulmuşlardır. Gebner ve arkadaşları bu durumu yakın çevreyle açıklayamayacaklarını, televizyonun bu ortamda “çifte doza” sahip olduğunu belirtmektedirler. Gerbner ve arkadaşlarının Doob ve McDonald'ın şehirlerin yüksek ve düşük suç oranlı yerlerinde yaşayan ayrımına yönelik çalışmalarına karşı yaptıkları çalışmada, düşük gelirli yerlerde yaşayanların varsaydıkları çözümlemesinde anlamlı ve pozitif sonuç elde edilmiştir. Bu rezonansa göre, yaşlı insanlar gençlere oranla daha çok suç kurbanı olma riskini taşımaktadır. Çözümlemede genç ve orta yaş katılımcılarda izleme oranıyla suç kurbanı olma riski arasında bir ilişki yokken, yaşlılarda bu ilişki anlamlı ve güçlü çıkmıştır (Özer, 2004: 179-181). Özer (2005)'in Doob ve McDonald'ın Gerbner ve arkadaşlarına yönelik yaptığı eleştiriler bağlamında ele aldığı çalışmasında, Ankara'nın Çiğir Mahallesi'nde yer alan Yıldırım Beyazıt Lisesi ile Tevfik Fikret Lisesi, Lise 1 ve Lise 2

öğrencileri üzerinde Yetiştirme Çözümlemesi yapılmıştır. Çözümleme sonucunda ailesiyle veya akranlarıyla sıkı ilişkide olan çocuklar televizyonu daha az seyretmektedir veya yüksek suç unsuru taşıyan mahallelerde suç korkusu daha fazla çıkmıştır. Şiddet görüntüleri şiddet yoğun yerlerde yaşayanlar üzerinde “çifte etkide” bulunmaktadır. Rezonans doğrulanmıştır. Her iki okul için de tehlikeli dünya algısı olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma, Gerbner’in araştırmasını doğrulamıştır.

Hawkins ve Pingree çalışmasını (1981), Avustralya’daki öğrenciler üzerinde gerçekleştirmiş, Avustralya gençlerinin Amerikan programlarına (özellikle de suç ve macera) maruz kaldığını bulgulamışlardır. Özellikle “Tehlikeli Dünya Algısı” ve “Toplumsal Şiddet” ile ilgili Amerika’dan daha fazla ilişki bulunmuştur. Buna karşılık, Amerikan programlarını televizyonu çok izleyenler arasında Avustralya’nın daha tehlikeli bir yer olduğu algısı yarattığının daha olası olduğunu bulgulamışlardır (Gerbner vd, 2002a: 58). Fakat Hawkins ve Pingree yetiştirme rolünü desteklese de Yetiştirme Kuramına ilişkin eksik yönlerin olduğunu vurgulamışlardır. Özellikle Yaygın Görüş Haline Getirmenin eksik olduğu ve demografik değişkenlere dayanan durumsal etkilerin psikolojik süreçleri etkilemediğini belirtmişlerdir. Ayrıca Yetiştirme Kuramının kişinin deneyimlerini göz ardı ettiğini ileri sürmüşlerdir (Özer, 2004: 226). Yetiştirme Çözümlemesine ilişkin bir başka eleştiri, televizyonun insanların yaşamındaki hâkimiyetini açıklığa kavuşturmak için yetersiz bir iş çıkarmasıdır. Örneğin, televizyonu çok izleyenler, bir yetiştirme araştırmacısı tarafından incelenen konulara yönelik çok az içerik izleyebilirler. Tersine, W. James Potter’ın (Potter, 1993) yazdığı gibi, "Bir kişinin çok az sayıda televizyon izlemesi ve yine de, kişilerarası konuşmalarda bu algı ve tutumları alıp kendilerini daha çok etkilemiş olan kurumları gözlemleyerek doğrudan televizyonun mesajlarından etkilenmesi mümkündür" (Potter, 1993: 577).

Yetiştirme çalışmalarında sıkça dile getirilen bir diğer konu da televizyona maruz kalma seviyesidir. Gerbner ve arkadaşları, yetiştirmeye yol açan mesaj sistemlerinin, çoğu program ve türler arasında kesişen ve bu nedenle, genel televizyon izleme sisteminin önemli bir teorik yapı ve ampirik bir ölçü (mesaj sistem seviyesindeki ölçü) (Gerbner, Gross) olduğunu iddia etmiştir (Morgan ve Shanahan, 1999: 5). Bununla birlikte, bazı araştırmacılar, bu tür bir varsayımla, bazı program türlerinin, televizyon izleme düzeylerinin toplamından ziyade, yetiştirme etkileriyle daha güçlü bir

ilişki içinde olduklarını iddia etmişlerdir (örn, Hawkins ve Pingree, 1981; Potter & Chang, 1990).

Yetiştirme Kuramına ilişkin en kapsamlı eleştiriyi yapan Potter, eleştirilerini altı başlık altında toplamıştır. İlki, doğrusal olmayan ilişkileri tanımlama: Potter, Yetiştirme Kuramının metodolojik eleştirisine yönelik, Yetiştirme Kuramının televizyon dünyasının mesajları ile gerçek dünyayı içeren mesajlar arasında fark olduğunu söylemesine karşın hangi konular hakkında olduğuyula ilgili bir yön çizmediğini belirtmiştir. Potter (1991, 1994), yetiştirme rolünün düşük boyutu için başka olası bir neden önermiştir. O, yetiştirme ilişkilerinin doğrusal olmadığını ve ilişkinin doğrusal olmayan doğasının, akıl yürütme mantığına bağlı (Potter, 1994: 24) olabileceğini iddia etmiştir. Bu olasılığı takip etmek için bu çalışma, bu dönüşümlerden herhangi birinin daha iyi bir öngörü olup olmayacağını incelemek için çeşitli doğrusal olmayan çözümleri test etmiştir. Ayrıca Gerbner ve arkadaşları araştırmalarında baz aldıkları “televizyon” yanıtını verenlere yönelik sorulan “Bir haftada şiddete maruz kalma şansınız nedir?” sorusuna, 1’den 10’a kadar sınıflandırılan skalaya verilen yanıtların “gerçek dünya” yanıtını karşılamadığını öne sürmüştür. Daha sonra bu makalede Gerbner ve arkadaşlarının, televizyon yanıtı verenlerin %30-64 arasında şiddete maruz kalma ihtimalinin olduğunu ileri sürmüşse de ABD araştırmalarında gerçek dünya figüründe yalnızca %1’inin 3’te birinin şiddete maruz kalma durumu olduğu ortaya konmuştur. (Potter, 1994: 10). Yetiştirme Çözümlemesine yönelik en kritik metodolojik problemin tıpkı Hirsch gibi, yetiştirme ilişkisinin Gerbner ve arkadaşlarının dediği gibi doğrusal olmadığını savunmuştur. Potter’a göre ilişki sanıldığı kadar basit ve doğrusal değil, sofistikedir (Potter, 1994: 23). İkincisi, “televizyon” yanıtını doğrulamak: Yetiştirme Kuramı, gerçek dünyanın aksine televizyon dünyasının ön tanımını gerektirir. Uygulamada araştırmacıların bu seçimi göz ardı ettiklerini savunmuştur. Bu ciddi eksiklik ilk kez Newcomb (1978) tarafından gündeme getirilmiştir. Üstelik bu alanda ampirik çalışmalar yapanların nadiren televizyon yanıtını seçmek için her türlü mantığı sağlayacaklarını savunur. Bunu da televizyonda suçun sıklığının, televizyon dünyasının suçla dolu bir dünya olduğunu söylemek için bir gerekçe sağlamayacağı ile örneklendirir (Potter, 1994: 24). Üçüncüsü, Test Değişkenlerinin Kullanılması: Test değişkenleri, bir "üçüncü" değişkenin etkisi nedeniyle iki değişkenli ilişkinin yanlış olup olmadığını belirlemede yardımcı olur. Bu değişkenler için test yapılması, uzun vadede birçok "üçüncü değişken" in etkisine duyarlı olan yetiştirme ilişkisi ile özellikle

önemlidir. Bu "üçüncü değişken"in kullanımı genellikle araştırmayı güçlendirirken, bazen bunların kullanımı doğru bir şekilde yapılmaz ve ortaya çıkan iç görüler sorgulanabilir. İlk olarak bir kontrol değişkeni olarak neyin dâhil edileceğine karar vermekte bir problem vardır. Gerbner, çoğu zaman kontrol değişkenlerinin önemini kabul eder, ancak hangi durumlarda hangi değişkenlerin kullanılacağı konusunda iyi bir kavramsallaştırma sağlamaz ve hangi değişkenlerin veri analizlerini incelemekten önemli olduğunu söylemek zordur. İkinci olarak kuram, bir "üçüncü değişken"in ne zaman kontrol olarak kullanılması gerektiği ve bir koşullu değişken olarak kullanılması gerektiğinde hiçbir rehberlik sağlamamaktadır. Dördüncü eleştiri ise daha güçlü araştırma tasarımları üzerinedir (Potter, 1994: 27). Araştırmayı biçimlendirirken kullanılan uygulama biçiminde araştırmacı, kendi araştırması üzerinde daha fazla kontrole sahiptir ve sonuçlarında nedensel çıkarımlarda bulunmalarına olanak veren araştırma deneyimine sahiptir. Anketin yetiştirme araştırmasında rolü olsa da kullanımın uzun vadede kısa vadeli etkilerin testi olarak kabul edilebileceğini savunmuştur (Potter, 1994: 28). Beşinci eleştiri Önlemlerin Kalitesi: Yetiştirme araştırmalarında kullanılan önlemler, sosyal bilim araştırmasında kullanılan tüm ölçütler ile aynı eleştiriye tabidir. Yetiştirme araştırmacıları, iki ana kurguyu ölçerken - televizyona maruz kalma ve yetiştirme göstergeleri- geçerli psikometrik geçerlilik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik ölçütlerini karşılamada daha dikkatli olmaları gerektiğini iddia etmiştir. Potter'a göre araştırmacıların ölçeklerinin güvenilir, geçerli olduğuna ilişkin net kanıt sunmaları gerekmektedir (Potter, 1994: 29). Altıncı ve son eleştiri ise Örneklemedir. Örnekleme yaparken olasılıklı örneklem oluşturulursa sonuçlar daha tutarlı çıkacaktır. Olasılık dışı örneklem oluşturulduğunda bulgular anlamsız ve değerleri oldukça yüksek çıkacaktır. Bu kısımda Potter, ölçüm ve çözümleme yapılırken daha sıkı kurallar belirlenmesi ve sonrasında farklı insan odakları seçilerek yetiştirme rolünün kapsamının belirlenmesi gerektiği önerisinde bulunmuştur (Potter, 1994: 29).

Gerbner ve arkadaşları (1986), yetiştirme rolünün düşük olduğuna yönelik yapılmış Yetiştirme Kuramı eleştirilerine cevap olarak, yetiştirme rolünün düşük ama kalıcı olduğunu iddia etmiş ve hatta televizyonu az izleyen izleyicilerin çoğu diğerleriyle aynı kültürel ortamlarda yaşadıklarını ve yetiştirmenin televizyon izleyenlerden dolaylı olarak edinilebileceğini iddia etmişlerdir (Gerbner, 1986: 21).

Yetiştirme kuramına bir eleştiri de Türkiye’den (Erdoğan, 1998) gelmiştir. Erdoğan, Yetiştirme Kuramının kültürel rolünü yalnızca televizyona indirgerek diğer kültür üreten araçların rolünü ihmal ettiğini savunmuştur. Yetiştirme Kuramı çalışmalarını sınıf, cinsiyet, şiddet, siyasal yönelik vb. üzerine yapmaktadır. Bu analizlerin “yerel-kültürel bağımlı” olduğunu, bunun da “kültürel sömürü, kültürel emperyalizm yok” anlamlarına geldiğini savunmuştur. Televizyonu izlemedeki neden-sonuç ilişkisi tam tersi yönde olabilir. Korkak veya saldırgan insanlar daha fazla televizyon izliyor olabilir veya saldırgan olmaya meyilli insanlar saldırgan içeriği tercih edebilir. Gerbner’in Yaygın Görüş Haline Getirmeye yönelik homojenleşme fikrini eleştiren Erdoğan, izleyicilerin televizyondan inanç ve görüşleri bizzat almadığı kendilerine göre anlamlandırarak televizyon gerçeğini bireysel olarak yeniden kurduklarını belirtir. Bu yüzden, televizyonu çok izleme, televizyon dünyasının sunulduğu gibi özümseme ve benimseme anlamına gelmediğini savunur.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada Gerbner'in Yetiştirme Kuramına uygun olarak iki aşamalı çözümlene yapılmıştır. İki aşamalı çözümlene yapılmasının sebebi, Yetiştirme Kuramının odak noktasında Mesaj Sistem Çözümlenesi ve Yetiştirme Çözümlenesinin yer almasıdır. Her ikisi de yetiştirme sürecinin dinamikleri ile ilgili bir anlayış geliştirmeye ilgilidir (Gerbner vd., 1986: 22).

İlk aşama olan Mesaj Sistem Çözümlenesi, Yetiştirme Çözümlenesine temel oluşturan sorulara kaynaklık etmektedir (Shanahan ve Morgan, 1999: 16-18). Bu çözümlenenin yapılmasının sebebi televizyon içeriklerinin güvenilir ve titiz bir araştırmasını yapmak için veri tabanı oluşturmaktır (Gerbner vd, 2002: 25-27). Mesaj Sistem Çözümlenesi, televizyon içeriğindeki en yaygın ve yinelenen görüntülerini nicelleştirir. Çözümleneye, televizyon dünyasının unsurlarını belirlemeye ve özellikle bu dünyanın tutarlılığı hipotezinin sınanması ve betimlenmesi amaçlanmaktadır (Şimşek, 2017: 1207).

Mesaj Sistem Çözümlenesi, 16-20 Nisan 2018 tarihleri arasındaki dönemde TRT 1, Atv, Fox TV, TV8, Show TV ve Kanal D⁷ olmak üzere toplam 6 televizyon kanalının en çok izlenen saatlerine denk gelen 18.30-23.00 saatleri arasındaki programları üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çözümlenen programlar ana haber bültenleri, dizi, film, futbol karşılaşması, yarışma, film ve eğlence programlarıdır. Mesaj Sistem Çözümlenesi, 25 Haziran-1 Temmuz 2018 tarihleri arasında araştırmacı tarafından yapılmıştır. Mesaj Sistem Çözümlenesi için kanalların resmi internet sitelerinden ve youtube video izleme kanalından yararlanılmıştır. Çözümleneye reklamlar dâhil edilmemiştir. Altı kanalda toplam 492 program içeriği yayınlanmıştır. Program içeriğinde ana haber bültenlerinde yer alan haberlerin her biri bir program olarak kodlanmıştır.

İkinci aşama olan Yetiştirme Çözümlenesinde yapılan araştırmanın deseni nicel araştırma yaklaşımlarından Betimsel Modeldir. Betimsel Model, araştırmacının değişkenler üzerinde herhangi bir kontrol sahibi olmadığı, mevcut haliyle var olan durumunu açıklamaya yöneliktir. Bu yöntemin en temel özelliği, mevcut durumu kendi

---

⁷ Bu kanalların seçilmelerinin nedeni; TRT 1'in devlet kanalı olması ve diğer kanalların ise çözümlenesi gerçekleştirilen tarihler arasında prime time reyting sıralamasında en üstte yer almalarıdır.

koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktadır (Ethridge, 2004: 24). Saha araştırması 26-27 Temmuz 2018 tarihleri arasında Bingöl Devlet Hastanesinde gerçekleştirilmiştir. Saha çalışmasının yapıldığı dönemde Bingöl Devlet Hastanesinde toplam 726 personel çalışmaktadır. Örneklem, Olasılıklı Örneklemden Basit Tesadüfi Örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Basit tesadüfi örneklemede evreni oluşturan her elemanın örneğe girme şansı eşittir. Dolayısıyla hesaplamalarda da her elemana verilecek ağırlık aynıdır (Arıkan, 2004: 141). Bu örneklemin seçilme sebebi, saha araştırmasında bütün çalışanlara eşit derece ulaşamama sıkıntısıdır. Saha araştırması mesai saatine denk gelen 09.00-16.00 saatleri arasında yapılmıştır. Saha çalışmasında anketlerin doldurulmasında 4 kişinin desteği alınmıştır. Anket formları (EK-4) dağıtılmadan önce, kişilerden soruları sırayla doldurmaları istenmiştir. Sırayla doldurmalarının istenmesinin nedeni, anket sorularının televizyona yönelik olduğunun anlaşılmasının önüne geçilmek istenmesidir.

Yetiştirme Çözümlemesi için televizyonu çok izleyenler ile az izleyenler arasındaki farkı ortaya koymak amacıyla, televizyonu 2 saatten fazla izleyenler “televizyonu çok izleyenler”, 2 saatten az izleyenler ise “televizyonu az izleyenler” olarak belirlenmiştir. Bu şekilde belirlenmesinin sebebi, saha araştırması yapılanların çalışanlardan oluşmasıdır. Türkiye koşulları açısından yetiştirmeyi kanıtlaması açısından 2 saatin yeterli olacağı düşüncesidir. Kaldı ki George Gerbner için az ve çok izleyici arasındaki kesme işlemi önemlidir.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın, Mesaj Sistem Çözümlemesi aşamasında, kanalların 1 haftalık ulusal ve yerel yayın içerikleri araştırmanın evreni olarak kabul edilmektedir. 16-20 Nisan 2018 tarihleri arasındaki dönemdeki 6 televizyon kanalında saat 18.30-23.00 saatleri arasında yayınlanan programlar, araştırmanın Mesaj Sistem Çözümlemesi ayağındaki örneklemini oluşturmaktadır.

Yetiştirme Çözümlemesinde ise Bingöl Devlet Hastanesinde çalışan 726 personel (Doktor, Hemşire, Sekreter, Hasta Bakıcı, Temizlik Görevlisi vb.) araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini⁸ anket sorularına cevap veren 221 personel oluşturmaktadır (Katılımcıların 112’si kadın, 109’u erkektir ve yaş ortalaması 29’dur).

---

⁸ Bu araştırmanın örneklemini, evrenin yüzde 30’una denk gelmektedir.

3.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı

Araştırmanın Mesaj Sistem özümlemesinde veriler, Gerbner ve arkadaşlarının oluşturduğu Mesaj Sistem özümlemesi izelgesine (EK-3) göre toplanmıştır. Toplanan veriler, daha sonra SPSS ortamında çözümlemiş ve elde edilen sonuçlar Yetiştirme özümlemesine kaynaklık eden anket sorularına dönüştürülmüştür. Yetiştirme özümlemesi için gerekli olan veriler katılımcılardan anket yoluyla toplanmıştır.

3.4. Veri Analizi

Mesaj Sistem özümlemesinde ana yayın kuşağı kanallarında yer alan programlarından elde edilen veriler ile Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme özümlemeleri için katılımcılara uygulanan anketler SPSS 23.0 paket veri programıyla analiz edilmiştir. Mesaj Sistem özümlemesi analizinde frekans değerlerine bakılmıştır. özümlemeden çıkan sonuç doğrultusunda Yetiştirme özümlemesi için kaynak oluşturan anket soruları hazırlanmıştır. Yetiştirme özümlemesi için toplanan verilerin dataları hazırlandıktan sonra, veriler yeniden kodlanmıştır. Anket sorularında yer alan tümüyle katılıyorum, katılıyorum şıkları “katılıyorum”; tümüyle katılmıyorum, katılmıyorum şıkları “katılmıyorum”, kararsızım ise “kararsızım” olarak kodlanmıştır. Böylece özümlemedeki tablolar daha anlaşılır duruma getirilmiştir. Çözümlemede ki-kare testi esas alınmıştır. Ki-kare, iki veya daha fazla grup arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığını gösterir. İlişkinin anlamlılığını belirlemek için p değeri 0,005 olarak belirlenmiştir. $p < 0,05$ değerli anlamlı; $p > 0,05$ değerli ise anlamsız olarak kabul edilmiştir. P değerli, belirlenen anlamlılık düzeyinden küçük çıkan bulgularda fark vardır, H_0 reddedilmiştir. P değerli belirlenen anlamlılık düzeyinden büyük çıkan bulgularda fark yoktur. H_0 kabul edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bulgu ve yorumlarını iki alt başlıkta toplamak mümkündür: İlk bölüm televizyon kanallarında yer alan programların çözümlenmesine dayanan Mesaj Sistem Çözümlemesidir. İkinci alt başlık ise Mesaj Sistem Çözümlemesi veri setlerinden yola çıkarak hazırlanan anket sorularının çözümlenmesini içeren Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesidir.

4.1. Mesaj Sistem Çözümlemesi

16-20 Nisan 2018 tarihlerinde çözümlenmesi yapılan altı kanalın 18.30-23.00 saatleri arasındaki programlarına yönelik Mesaj Sistem Çözümlemesi, 4 ayrı bölümde kodlanmıştır: 1) Genel konular/Olaylar, 2) Ana karakterin Sunumu, 3) İkincil/Yan Karakterler, 4) Şiddet Görüntüleri.

4.1.1. Genel konular/olaylar

Çözümlemesi yapılan tarihte en fazla programa sahip kanal yüzde 28,3 ile Show Tv'dir. Sırasıyla Kanal D (%20,7), Atv (%20,3), TRT 1 (%15,2), Fox Tv (%13,2) ve Tv 8 (%2,2) izlemektedir.

Tablo 4.1. Kanallara Göre Program Sayısı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Atv	100	20,3	20,3	20,3
Fox Tv	65	13,2	13,2	33,5
Kanal D	102	20,7	20,7	54,3
Show Tv	139	28,3	28,3	82,5
TRT 1	75	15,2	15,2	97,8
Tv 8	11	2,2	2,2	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Tablo 4.2. Kanallarda Yer Alan Program Türleri

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Dizi	18	3,7	3,7	3,7
Eğlence	4	,8	,8	4,5
Film	2	,4	,4	4,9
Haber	453	92,1	92,1	97,0
Komedi/Tiyatro	1	,2	,2	97,2
Maç	1	,2	,2	97,4
Spor	1	,2	,2	97,6
Yarışma	12	2,4	2,4	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

492 programın yüzde %92,1'i haber, %3,1'i dizi, %2,4'ü yarışma ve arkasından diğer programlar gelmektedir.

Tablo 4.3. Show TV Program Türü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Dizi	2	1,4	1,4	1,4
Eğlence	3	2,2	2,2	3,6
Haber	134	96,4	96,4	100,0
Toplam	139	100,0	100,0	

492 toplam programda hem ana habere hem de diğer program türlerinin toplamına sahip kanal 139 program ile Show Tv'dir. Ana haberin 134'ü bu kanalda yayınlanmıştır. 2'si dizi (Servet, Çukur) ve 3'ü (Güldür Güldür Show) eğlence programıdır.

Tablo 4.4. Kanal D Program Türü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Dizi	4	3,9	3,9	3,9
Eğlence	1	1,0	1,0	4,9
Haber	96	94,1	94,1	99,0
Yarışma	1	1,0	1,0	100,0
Toplam	102	100,0	100,0	

Show Tv'yi 96 ana haber ve 102 toplam içerikle Kanal D izlemektedir. 102 programın 96'sı haber, 4'ü dizi (Siyah Beyaz Aşk, Mehmet Bir Cihan Fatih, Vatanım Sensin, Arka Sokaklar) 1'i eğlence (Beyaz Show), 1'i de yarışma programıdır (Pop Star).

Tablo 4.5. Atv Program Türü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Dizi	3	3	3,0	3,0
Haber	93	93,0	93,0	96,0
Maç	1	1,0	1,0	97,0
Spor	1	1,0	2,0	98,0
Yarışma	2	2,0	4,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	

Atv'de en çok içerik haber kanal yüzde 93 oranla haber kanallarındadır. 3'ü dizi (Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz, Sen Anlat Karadeniz, Aşk ve Mavi), 2'si yarışma (Kim Milyoner Olmak İster), 1'i spor (Kupa Günlüğü), 1'i maçıdır (Fenerbahçe-Beşiktaş maçı).

Tablo 4.6. TRT 1 Program Türü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Dizi	5	6,7	6,7	6,7
Haber	70	93,3	93,3	100,0
Toplam	75	100,0	100,0	

TRT 1'de 70 adet haber ve 5 dizi (Payitaht Abdülhamid, Diriliş Ertuğrul, Mehmetçik Kut'ül Amare) olmak üzere toplam 75 program yayınlanmıştır.

Tablo 4.7. Fox TV Program Türü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Dizi	4	6,2	6,2	6,2
Haber	60	92,3	92,3	98,5
Yarışma	1	1,5	1,5	100,0
Toplam	65	100,0	100,0	

Program türünde 5. Sırada yer alan kanal olan Fox Tv'de, toplam 65 adet program yayınlanmıştır. Bunun 60'ı haber, 4'ü dizi (Bir Mucize Olsun, Yasak Elma, Kadın, Bizim Hikâye) 1'i ise yarışma programıdır (Yaparsın Aşkım).

Tablo 4.8. Tv 8 Program Türü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Film	2	18,2	18,2	18,2
Komedi Tiyatro	1	9,1	9,1	27,3
Yarışma	8	72,7	72,7	100,0
Toplam	11	100,0	100,0	

Tv 8 ana haber bültenine yer vermeyen çözümlemedeki tek kanaldır. Bu yüzden program sayısı da orantılı olarak düşmüştür. Toplam 11 programın 8'i yarışma (Yemekteyiz, Survivor), 2'si film (Osman Pazarlama, Şekerpare) ve 1'i de komedi programıdır (5'er 5'er).

Tablo 4.9. Tv Programların Tonu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mizahi	16	3,3	3,3	3,3
Ne Komik Ne Ciddi	61	12,4	12,4	15,7
Ciddi	415	84,3	84,3	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Böyle bir tablo çıkmasının nedeni, ana haberlerin çözümlemede fazla sayıda çıkmasıdır. Günün en önemli gelişmelerini konu edinen ana haberlerde işlenen ciddi konular kadar prime time'da yer alan diziler de dramatik öğeler içermektedir. Bu yüzden 492 programın yüzde 84,3'ü ciddi bir tonda yayın yapan programlardır. Prime time'a denk gelen saatler arasında yer alan programlar arasında mizahi ve çok ciddi olmayan programlara rastlamak zor olduğu için, bu saatler arasındaki programların dramatik özellik taşıdığı söylenebilir.

Tablo 4.10. Show TV Programların Tonu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mizahi	5	3,6	3,6	3,6
Ne Komik Ne Ciddi	9	6,5	6,5	10,1
Ciddi	125	89,9	89,9	100,0
Toplam	139	100,0	100,0	

Show Tv'de yayınlanan programların yüzde 89,9'u ciddi program tonuna sahiptir. Bunun nedeni haber programlarının en çok bu kanalda yer almasıdır.

Tablo 4.11. Kanal D Programın Tonu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mizahi	5	4,9	4,9	4,9
Ne Komik Ne Ciddi	16	15,7	15,7	20,6
Ciddi	81	79,4	79,4	100,0
Toplam	102	100,0	100,0	

Kanal D’de yayınlanan programların yüzde 79,4’ü ciddi, yüzde 15,7’si ne komik ne ciddi, yüzde 4,9’u mizahi program tonuna sahiptir.

Tablo 4.12. Atv Programın Tonu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mizahi	1	1,0	1,0	1,0
Ne Komik Ne Ciddi	19	19,0	19,0	20,0
Ciddi	80	80,0	80,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	

Atv’deki programların yüzde 80’i ciddi, yüzde 19’u ne komik ne ciddi, yüzde 1’i ise mizahidir.

Tablo 4.13. TRT 1 Programın Tonu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ne Komik Ne Ciddi	3	4,0	4,0	4,0
Ciddi	72	96,0	96,0	100,0
Toplam	75	100,0	100,0	

TRT 1’de yayınlanan programlar arasında program tonu mizahi özellik taşıyan bir içeriğe rastlanmamıştır. Programların yüzde 96’sı ise ciddi program tonuna sahiptir.

Tablo 4.14. Fox Tv Programın Tonu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mizahi	2	3,1	3,1	3,1
Ne Komik Ne Ciddi	6	9,2	9,2	12,3
Ciddi	57	87,7	87,7	100,0
Toplam	65	100,0	100,0	

Fox Tv’deki yüzde 87,7 program ciddi program tonuna sahiptir

Tablo 4.15. Tv 8 Programın Tonu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mizahi	3	27,3	27,3	27,3
Ne Komik Ne Ciddi	8	72,7	72,7	100,0
Toplam	11	100,0	100,0	

Tv 8 kanalı, yapısı ve yayın içeriği gereği dramatik programlara fazla yer vermemektedir. Özellikle diğer kanalların aksine Tv 8’de ana haber bülteni yer almamaktadır. Bu sebeple program tonu yüzde 72,7 ile ne komik ne ciddi veya yüzde 27,3 ile mizahi öğeler içermektedir.

Program konularının geçtiği yerlere bakıldığında, Ankara ve İstanbul’un öne çıktığı görülmektedir. Ankara’nın toplam 492 program arasındaki yeri 188 programla yüzde 38,2’dir. İstanbul ise 147 programla toplam program arasındaki yeri yüzde 29,9’dur. Bu özelliğiyle prime time zamanına denk gelen zamanda işlenen konuların Ankara ve İstanbul’da geçmesi, Türkiye’nin kalbinin bu şehirlerde attığı fikrini uyandırmaktadır.

Tablo 4.16. Ana Olayın Geçtiği Yer

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz ⁹	12	2,4	2,4	2,4
İstanbul	147	29,9	29,9	32,3
Ankara	188	38,2	38,2	70,5
İzmir	10	2,0	2,0	72,6
Adana	6	1,2	1,2	73,8
Güney Doğu Anadolu	5	1,0	1,0	74,8
Türkiye Diğer	93	18,9	18,9	93,7
ABD	10	2,0	2,0	95,7
Avrupa	5	1,0	1,0	96,7
Dünya Diğer	16	3,3	3,3	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Toplam içeriğe 139 program sayısı ile en fazla sahip olan Show Tv’de İstanbul ve Türkiye’nin diğer illeri yüzde 33,1 ile ilk sırada yer alan şehirlerdir. İstanbul’u yüzde 21,6 ile Ankara takip etmektedir.

⁹ “Kodlanamaz” olarak kodlanan veriler, olayın geçtiği yerin belirsiz olduğu iller veya ülkelerdir.

Tablo 4.17. *Show Tv Ana Olayın Geçtiği Yer*

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	1	,7	,7	,7
İstanbul	46	33,1	33,1	33,8
Ankara	30	21,6	21,6	55,4
İzmir	4	2,9	2,9	58,3
Adana	1	,7	,7	59,0
Güney Doğu Anadolu	1	,7	,7	59,7
Türkiye Diğer	46	33,1	33,1	92,8
ABD	5	3,6	3,6	96,4
Avrupa	1	,7	,7	97,1
Dünya Diğer	4	2,9	2,9	100,0
Toplam	139	100,0	100,0	

Kanal D’de yüzde 40,2 ile İstanbul, ana olayın geçtiği şehirler arasında en fazla orana sahiptir. İstanbul’u yüzde 39,2 ile Ankara izlemektedir.

Tablo 4.18. *Kanal D Ana Olayın Geçtiği Yer*

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İstanbul	41	40,2	40,2	40,2
Ankara	40	39,2	39,2	79,4
İzmir	1	1,0	1,0	80,4
Adana	4	3,9	3,9	84,3
Güney Doğu Anadolu	1	1,0	1,0	85,3
Türkiye Diğer	14	13,7	13,7	99,0
ABD	1	1,0	1,0	100,0
Toplam	102	100,0	100,0	

Atv’de Ankara’nın yüzde 43 oranla ana olayın geçtiği yerde öne çıktığı görülmektedir. İstanbul ise Ankara’dan sonra yüzde 26 oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 4.19. Atv Ana Olayın Geçtiği Yer

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	5	5,0	5,0	5,0
İstanbul	26	26,0	26,0	31,0
Ankara	43	43,0	43,0	74,0
İzmir	2	2,0	2,0	76,0
Adana	1	1,0	1,0	77,0
Güney Doğu Anadolu	2	2,0	2,0	79,0
Türkiye Diğer	13	13,0	13,0	92,0
ABD	2	2,0	2,0	94,0
Avrupa	2	2,0	2,0	96,0
Dünya Diğer	4	4,0	4,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	

TRT 1 kanalında Ankara yüzde 50,7 oranla en çok ana olayın geçtiği yerdir. Ankara'yı yüzde 22,7 oranla İstanbul izlemektedir.

Tablo 4.20. TRT 1 Ana Olayın Geçtiği Yer

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İstanbul	17	22,7	22,7	22,7
Ankara	38	50,7	50,7	73,3
İzmir	2	2,7	2,7	76,0
Güney Doğu Anadolu	1	1,3	1,3	77,3
Türkiye Diğer	10	13,3	13,3	90,7
Avrupa	2	2,7	2,7	93,3
Dünya Diğer	5	6,7	6,7	100,0
Toplam	75	100,0	100,0	

Fox Tv'de yüzde 56,9 ile Ankara, yüzde 15,4 ile Türkiye'nin diğer şehirleri ana olayın geçtiği yerlerdir. İstanbul ise yüzde 13,8 ile ana olayın geçtiği üçüncü şehirdir.

Tablo 4.21. Fox Tv Ana Olayın Geçtiği Yer

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	6	9,2	9,2	9,2
İstanbul	9	13,8	13,8	23,1
Ankara	37	56,9	56,9	80,0
İzmir	1	1,5	1,5	81,5
Türkiye Diğer	10	15,4	15,4	96,9
ABD	2	3,1	3,1	100,0
Toplam	65	100,0	100,0	

Tv 8’de İstanbul yüzde 72,7 ile ana olayın geçtiği Türkiye’deki tek şehirdir. İstanbul’u yüzde 27,3 ile dünyanın diğer şehirleri takip etmektedir. Sonucun bu şekilde çıkmasının nedeni kanala ait ana haber bülteninin olmaması olarak değerlendirilebilir.

Tablo 4.22. Tv 8 Ana Olayın Geçtiği Yer

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İstanbul	8	72,7	72,7	72,7
Dünya Diğer	3	27,3	27,3	100,0
Toplam	11	100,0	100,0	

Programlarda geçen olay yeri yüzde 84,6 ile çok büyük oranda büyük şehirde geçmektedir. Büyük şehirleri yüzde 5,1’lik payla kırsal alan, yüzde 4,9 payla kasaba, yüzde 4,7’lik payla olayın geçtiği yerin belirsiz olduğu olay yerleri takip etmektedir. Uçak gibi hareketli bir olay yeri ve olay yerinin karışık olarak sunulduğu yerler ise yalnızca 2 (,4)’şer adettir. Show Tv’de yüzde 84,2’lik payla olayın geçtiği yer büyük şehirdir. Büyük şehri kasaba (%8,6) ve kırsal alan (%6,5) izlemektedir. Hareketli (uçak v.) olay yeri ise yüzde ,7’dir. Kanal D’de de yüzde 95,1 oranla büyük şehir olay yeri olarak sunulmuştur. Büyük şehri yüzde 2,9 oranla kasaba ve yüzde 2 oranla kırsal alan izlemektedir. Atv’de yüzde 69 payla büyük şehir ilk sırada yer almaktadır. Olay yerinin yüzde 18’inin neresi olduğu belirsizdir. Kırsal alan (%7) ve kasaba (%3) sırayı takip etmektedir. TRT 1 kanalında yer alan programların yüzde 92’si büyük şehirde geçmektedir. Kasaba ve kırsal alan yüzde 4’lük paya sahiptir. Fox Tv’nin yüzde 87,7’si büyük şehirde geçmektedir. Yüzde 6,2’si kırsal alanda, 4,6’sı kasabada geçmektedir. Tv 8’de olaya konu olan olay yerinin yüzde 63,6’sı büyük şehirde geçmektedir. Yüzde 36,4’ünün ise olay yeri belirsizdir.

Programlara konu olan olayların tarihlerine bakıldığında zaman yüzde 97,8’i 1973-2018 tarihleri arasında daha çok günümüzde geçmektedir. Bunun en önemli nedeni çözümlemede en çok yer alan haberlerin günümüzde geçmekte olmasıdır.

Tablo 4.23. Ana Olayın Geçtiği Tarih

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1900 öncesi	2	,4	,4	,4
1900-39	6	1,2	1,2	1,6
1939-73	1	,2	,2	1,8
1973-2018	481	97,8	97,8	99,6
Gelecek	1	,2	,2	99,8
Şimdi (Aynı Gün)	1	,2	,2	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Show Tv’de yer alan 139 olayın yüzde 100’ü 1973-2018 yılları arasında yani yakın zamanda geçmektedir. Kanal D’de yer alan olayın geçtiği tarihlerin yüzde 98’i 1973-2018 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. 1’i 1900 yılından önce, 1’i 1900-1939 yılların arasında gerçekleşmiştir. Atv’de olaya konu olan programların yüzde 98’i 1973-2018 yılları arasında, 1’i 1939-73 yılları arasında gerçekleşmiştir. 1 olay da gelecek tarihte gerçekleşmektedir. TRT 1 kanalında yer alan programların yüzde 92’si 1973-2018 yılları arasında gerçekleşmiştir. Bunu 1900-39 yılları, yüzde 1,3’ü 1900 öncesi yüzde 1,3’ü de aynı gün gerçekleşmektedir. Fox Tv’de olayın geçtiği 65 programın yüzde 100’ü 1973-2018 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Tv 8 kanalında yer alan 11 programın yüzde 90,9’u 1973-2018 tarihleri arasında, yüzde 9,1’, ise 1900-39 tarihleri arasında gerçekleşmiştir.

4.1.2. Ana karakterlerin sunumu

Ana karakter çözümlemesi yapılırken ana haberler, dizi ve film, yarışma programları olmak üzere farklı programlar için farklı ana karakter çözümlenmeleri yapılmıştır. Ana haberlerde ana karakter çözümlemesi, haberler konularına ayrıldıktan sonra gerçekleştirilmiştir. Ana karakterlerin 492’sinin yüzde 96,3’ü insan, yüzde 1,6’sı hayvan vb.dir. Yüzde 2’si ise kodlanamamıştır. Show Tv’de yer alan ana karakterin yüzde 97,1’i insan, yüzde 2,9’u hayvan vb.dir. Kanal D’de programlara konu olan ana karakterin yüzde 99’u insan, yüzde 1’i hayvan vb.dir. Atv’deki ana karakterin yüzde 89’u insan, yüzde 1’i de hayvan vb.dir. Ana karakterin yüzde 10 ise kodlanamamıştır. TRT 1’deki ana karakterin yüzde 98’i insan, yüzde 1,3’ü hayvan vb.dir. Fox Tv’deki ana karakterin yüzde 98,5’i insan, yüzde 1,5’i hayvan vb.dir. Tv 8’de 11 programdaki ana karakterin yüzde 100’ü insandır.

Tablo 4.24. Ana Karakterin Cinsiyeti

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz ¹⁰	14	2,8	2,8	2,8
Kadın	73	14,8	14,8	17,7
Erkek	405	82,3	82,3	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Ana karakterin 492'sinin yüzde 82,3'ü erkek, yüzde 14,8'i kadındır. Yüzde 2,8'i ise kodlanamamıştır. Show Tv'deki 139 programın ana karakterinin yüzde 77'si erkek, yüzde 20,1'i kadındır. Yüzde 2,9'u ise kodlanamamıştır. Kanal D'de yer alan 102 programdaki ana karakterin yüzde 80,4'ü erkek, yüzde 19,6'sı kadındır. Atv'de yayınlanan 100 programdaki ana karakterin yüzde 77'si erkek, yüzde 13'ü kadındır. Yüzde 10'u ise kodlanamamıştır. TRT 1'de 75 programdaki ana karakterin yüzde 96'sı erkektir. Yalnızca yüzde 4'ü kadındır. Fox Tv'de yayınlanan 65 programda yer alan ana karakterin yüzde 89,2'si erkek, yüzde 10,8'i kadındır. Tv 8'deki 11 programda yer alan ana karakterlerin yüzde 81,8'i erkek, yüzde 18,2'si kadındır. Televizyon programlarında yer alan ana karakterlerin cinsiyetinin çoğunlukla erkek olduğu görülmektedir.

Ana karakterin sosyal yaşına bakıldığında yüzde 82,7'si yetişkindir. Yetişkini yüzde 5,1'i ile genç yetişkin takip etmektedir. Yüzde 4,1'i ise ana karakterin sosyal yaşının bilinmemesinden dolayı kodlanamamıştır.

Tablo 4.25. Ana Karakterlerin Sosyal Yaşının Kanallara Göre Dağılımı

	Kanal Adı	Kanal Adı						Toplam
		Atv	Fox Tv	Kanal D	Show Tv	TRT 1	Tv 8	
ana kodlanamaz		12	0	0	7	1	0	20
karakter ergenlik dönemi		2	0	5	9	2	0	18
sosyal yaşı genç yetişkin		2	2	8	10	3	0	25
yetişkin		83	58	83	105	67	11	407
yaşlı		1	5	6	8	2	0	22
Toplam		100	65	102	139	75	11	492

¹⁰ "Kodlanamaz" ifadesi, çözümlenmesi yapılan özelliğin o kategori için net olmadığını veya kodlamaya dahil edilmesi için yeterli kanıt olmadığını belirtmek için kullanılmıştır.

Televizyon kanallarının yer alan ana karakterlerin 407'si yetişkindir. Yetişkin ana karakterin 105'i Show Tv'dedir. Show Tv'den sonra 83 ile Atv ve Kanal D gelmektedir. Show Tv'deki ana karakterin yüzde 75,5'i yetişkin, yüzde 7,2'si genç yetişkin, yüzde 6,5'i ergenlik dönemindeki genç, yüzde 5,8'i yaşlıdır. Yüzde 5'i ise kodlanamamıştır. Kanal D'deki ana karakterlerin yüzde 81,4'ü yetişkin, yüzde 7,8'i genç yetişkin, yüzde 5,9'u yaşlı, yüzde 4,9'u ise ergenlik döneminde. Atv'deki ana karakterlerin yüzde 83'ü yetişkindir. Yüzde 12'si ise kodlanamamıştır. TRT 1'de yer alan ana karakterlerin yüzde 89,3'ü yetişkin, yüzde 4'ü genç yetişkin, yüzde 2,7'si ergenlik dönemi, yüzde 2,7'si yaşlıdır. Yüzde 1,3'ü ise kodlanamamıştır. Fox Tv'deki ana karakterin yüzde 89,2'si yetişkin, yüzde 7,7'si yaşlı ve yüzde 3,1'i genç yetişkindir. Tv 8'deki 11 ana karakterin yüzde 100'ü yetişkindir. Ana karakterin sosyal yaşına yönelik yapılan çözümlemede yetişkinlerin oranı diğer yaş gruplarından fazla çıkmıştır. Genç veya yaşlılar programlarda yetişkinler kadar eşit temsil hakkına sahip olamamıştır.

Tablo 4.26. Ana Karakterin Sosyo Ekonomik Statüsü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	41	8,3	8,3	8,3
Üst Sınıf	255	51,8	51,8	60,2
Orta Sınıf	125	25,4	25,4	85,6
Alt Sınıf	71	14,4	14,4	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Ana karakterlerin yüzde 51,8'i üst sınıf mensubudur. Yüzde 25,4'ü orta sınıf, yüzde 14,4'ü alt sınıf mensubudur. Dolayısıyla tabloya bakarak televizyon ekranlarında temsil edilen ana karakterler üst sınıfı temsil etmektedir. Show Tv'deki ana karakterlerin sosyo ekonomik statüleri birbirlerine çok yakındır. Üst sınıfın payı yüzde 29,5, alt sınıfın payı yüzde 28,8, orta sınıfın payı yüzde 28,1'dir. Diğer televizyon kanallarından farklı olarak alt sınıfın oranı orta sınıftan fazla çıkmıştır. Kanal D'deki ana karakterlerin sosyo ekonomik statüsüne bakıldığında; yüzde 53,9'u üst sınıf mensubudur. Orta sınıf yüzde 34,3'lük payla üst sınıftan sonra yer almaktadır. Atv'deki ana karakterlerin yüzde 56'sı üst sınıf, yüzde 16'sı orta sınıf, yüzde 12'si alt sınıf mensubudur. Yüzde 16 ana karakterin ise sosyo ekonomik statüsüne ilişkin herhangi bir belirleyici olmadığı için kodlanamamıştır. TRT 1'deki ana karakterlerin yüzde 64'ü üst sınıf mensubudur. Yüzde 26,7'si orta sınıf, yüzde 6,7'si alt sınıf mensubudur. Fox Tv'deki ana karakterin yüzde 80'i üst sınıf mensubudur. Yüzde 12,3'ü orta sınıf, yüzde

6,2'si ise alt sınıf mensubudur. Tv 8'deki ana karakterlerin diğer televizyon kanallarından farklı olarak orta sınıf mensubunun temsil oranı yüzde 63,6 ile üst sınıftan fazla çıkmıştır. Üst sınıfın oranı ise yüzde 36,4'tür.

Tablo 4.27. Ana Karakterlerin Mesleği

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Belirsiz	75	15,2	15,2	15,2
Eğlence Vb.	25	5,1	5,1	20,3
Tarım	6	1,2	1,2	21,5
İş İnsanı	11	2,2	2,2	23,8
Siyasi	211	42,9	42,9	66,7
Diğer	164	33,3	33,3	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Ana karakterlerin mesleğine ilişkin yapılan çözümlemede de ana haberlerin çözümlemede etkisi büyüktür. Ana karakterlerin yüzde 42,9'u siyasetçidir. Yüzde 33,3'u ise tabloda bulunan mesleklerden farklı bir iş kolunda çalışmaktadır. Show Tv'deki ana karakterlerin çoğunluğunun diğer kanallardan farklı olarak 45,3'ü çözümlemede yer almayan diğer meslek kollarına mensup çalışanlar olduğu görülmektedir. Yüzde 25,2 ana karakterin ne iş yaptığı tam olarak bilinmemektedir. Yüzde 21,6'sı ise siyasetçidir. Kanal D'deki ana karakterlerin yüzde 44,1'i siyasetçidir. Yüzde 39,2'si diğer meslek kollarında çalışmaktadır. Yüzde 8,8'inin hangi meslekte çalıştığı belirsizdir. Yüzde 6,9'u eğlence sektöründe çalışmaktadır. Yüzde 1'i ise tarım sektöründe çalışmaktadır. Atv'deki ana karakterlerin yüzde 47'si siyasetle uğraşmaktadır. Yüzde 25'inin tam olarak hangi meslek mensubu olduğu belirsizdir, yüzde 24'ü ise çözümlemede yer alan mesleklerden farklı işlerle uğraşmaktadır. TRT 1'deki ana karakterlerin yüzde 57,3'ü siyasetle uğraşmaktadır. Yüzde 33,3'ü tabloda yer alan mesleklerden farklı bir iş kolunda çalışmaktadır. Yüzde 6,7'sinin mesleği tam olarak bilinmemektedir. Fox Tv'deki ana karakterlerin yüzde 70,8'i siyasetçidir. Yüzde 16,9'u çözümlemede yer alan mesleklerden farklı bir iş kolunda çalışmaktadır. Yüzde 6,2'si ise ticari faaliyet gösteren iş insanıdır. Tv 8 kanalının ana haber bültenine yer vermeyen eğlence ağırlıklı bir kanal olduğu düşünülürse; ana karakterlerin yüzde 81,8'inin eğlence sektöründe çalışanlar olduğu sonucunun çıkması olasıdır. Yüzde 9,1'i iş adamı ve yüzde 9,1'i diğer meslek kollarına mensuptur.

Tablo 4.28. Ana Karakterlerin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	150	30,5	30,5	30,5
İyi	306	62,2	62,2	92,7
Karışık	13	2,6	2,6	95,3
Kötü	2	,7	4,7	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Ana karakterin tipine ilişkin çözümlenmeye bakıldığında, 306 ana karakter yüzde 62,2'si iyi niteliktedir. Yüzde 4,7'si kötü, yüzde 2,6'sı hem iyi hem de kötüdür yüzde 30,5'i ise kodlanamamıştır.

Tablo 4.29. Show Tv Ana Karakterin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	12	8,6	8,6	8,6
İyi	105	75,5	75,5	84,2
Karışık	6	4,3	4,3	88,5
Kötü	16	11,5	11,5	100,0
Toplam	139	100,0	100,0	

Show Tv'de çözümlenmesi yapılan ana karakterin yüzde 75,5'i iyi, yüzde 11,5'i kötü, yüzde 4,3'ü hem iyi hem kötüdür. Yüzde 8,6'sı ise kodlanamamıştır.

Tablo 4.30. Kanal D Ana Karakterin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İyi	97	95,1	95,1	95,1
Karışık	4	3,9	3,9	99,0
Kötü	1	1,0	1,0	100,0
Toplam	102	100,0	100,0	

Kanal D'deki ana karakterin yüzde 95,1'inin tipi iyidir. Yüzde 3,9'ü hem iyi hem kötü, yüzde 1'i ise kötüdür. Kodlanamayan ana karaktere ise rastlanmamıştır.

Tablo 4.31. Atv Ana Karakterin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	68	68,0	68,0	68,0
İyi	28	28,0	28,0	96,0
Karışık	1	1,0	1,0	97,0
Kötü	3	3,0	3,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	

Atv’de çözümlenmesi gerçekleştirilen ana karakterin yüzde 68’i kodlanamamıştır. Bunun nedeni çözümlenmeye konu olan programlarda yer alan ana karakterin tipinin net bir şekilde ortaya konmamasıdır.

Tablo 4.32. TRT 1 Ana Karakterin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İyi	72	96,0	96,0	96,0
Kötü	3	4,0	4,0	100,0
Toplam	75	100,0	100,0	

TRT 1’deki 75 ana karakterin yüzde 96’sı iyi, yüzde 4’ü kötüdür. Ana karakterin hem iyi hem de kötü olduğu tipe rastlanmamıştır.

Tablo 4.33. Fox Tv Ana Karakterin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	61	93,8	93,8	93,8
İyi	3	4,6	4,6	98,5
Karışık	1	1,5	1,5	100,0
Toplam	65	100,0	100,0	

Fox Tv’deki ana karakterlerin yüzde 93,8’i ki büyük bir çoğunluğu kodlanamamıştır. Yüzde 4,6’sı iyi, yüzde 1,5’i hem iyi hem kötüdür. Kötü tipteki ana karaktere ise rastlanmamıştır.

Tablo 4.34. Tv 8 Ana Karakterin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	9	81,8	81,8	81,8
İyi	1	9,1	9,1	90,9
Karışık	1	9,1	9,1	100,0
Toplam	11	100,0	100,0	

Tv 8’deki ana karakterin yüzde 81,8’i kodlanamamıştır. Yüzde 9,1’i iyi, yüzde 9,1’i hem iyi hem kötüdür. Kötü ana karaktere ise rastlanmamıştır.

Ana karakterin rolüne ilişkin bilgilerin çözümlenmesinde yüzde 88,8’lik 437 ana karakterin ciddi olduğu saptanmıştır. Oranın bu kadar yüksek çıkması, ana haberlerin çözümlenmedeki fazlalığından kaynaklanmaktadır. Ana karakterin yüzde 4,9’u hem ciddi hem komik, yüzde 2,2’si ise komiktir. Show Tv’de yer alan ana karakterlerin yüzde 76,3’ü ciddi, yüzde 8,6’sı hem komik hem ciddi, yüzde 2,9’u ise komiktir. Yüzde 12,2 ana karakterin ise rolü kodlanamamıştır. Kanal D’de çözümlenmesi yapılan ana

karakterin yüzde 90,2'si ciddidir. Yüzde 5,9'u hem komik hem ciddi, yüzde 2,9'u komiktir. Yüzde 1'i ise kodlanamamıştır. TRT 1'deki ana karakterlerin yüzde 98,7'lik büyük bir oranı ciddidir. Sadece yüzde 1,3'ü komiktir. Atv'deki ana karakterlerin yüzde 93'ü ciddidir. Yüzde 4'ü hem komik hem ciddi, yüzde 1'i komiktir. Yüzde 2 ana karakter ise kodlanamamıştır. Fox Tv'deki ana karakterlerin yüzde 96,9'u ciddi, yüzde 3,1'i hem komik hem ciddidir. Komik ana karaktere rastlanmamıştır. Tv 8'deki 11 ana karakterlerin yüzde 81,8'i ciddidir. Eğlence ağırlıklı bir kanalda ciddi ana karakterlerin çıkması şaşırtıcı bir durumdur. Komik ana karakter oranı ise yalnızca yüzde 18,2'dir.

Ana karakterin başarısına yönelik yapılan çözümlemede 274'ü yüzde 55,7'lik paya sahip ana karakter başarılıdır. Yüzde 35,8'inin başarılı olup olmadığı belli olmadığı için kodlanamamıştır. Yüzde 5,1'i başarısız, yüzde 3,5'i hem başarılı hem de başarısızdır. TRT 1'deki ana karakterin yüzde 94,7'si başarılı, yüzde 4'ü başarısızdır. Yüzde 1,3'ü ise hem başarılı hem de başarısızdır. Atv'deki ana karakterin yüzde 89'unun başarılı olup olmadığı kodlanamamıştır. Ana karakterin yüzde 10'u başarılı, yüzde 1'i ise hem başarılı hem de başarısızdır. Başarısız ana karaktere rastlanmamıştır. Fox Tv'deki ana karakterin yüzde 93'ü kodlanamamıştır. Yüzde 4,6'sı başarılı, yüzde 1,5'i hem başarılı hem de başarısızdır. Başarısız ana karaktere rastlanmamıştır. Tv 8'deki ana karakterin 81,8'inin başarısı kodlanamamıştır. Yüzde 9,1'i başarısız, yüzde 9,1'i hem başarılı hem de başarısızdır. Başarılı ana karaktere rastlanmamıştır. Show Tv'deki ana karakterin yüzde 69,8'i başarılı, yüzde 13,5'i başarısız, yüzde 5'i hem başarılı hem başarısızdır. Yüzde 11,5'i ise kodlanamamıştır. Kanal D'deki ana karakterin yüzde 91,2'si başarılıdır. Yüzde 5,9'u hem başarılı hem de başarısız, yüzde 2'si başarısızdır. Yüzde 1'i ise kodlanamamıştır.

Ana karakterin suç işleme durumuna ilişkin yapılan çözümlemede 492 ana karakterin yüzde 93,5'i suç işlememiştir. Yüzde 32'si ise suç işlemiştir. TRT 1'deki ana karakterin yüzde 93,3'ü suç işlememiştir. Yüzde 6,7'si ise suç işlemiştir. Atv'deki ana karakterlerin yüzde 94'ü suç işlememiştir. Yüzde 6'sı ise suç işlemiştir. Fox Tv'deki ana karakterlerin 65'ine denk gelen yüzde 100'ü de suç işlememiştir. Tv 8'de çözümlemesi yapılan 11 ana karakterin yüzde 100'ü de suç işlememiştir. Show Tv'de çözümlemesi yapılan ana karakterin 87,1'i suç işlememiş, yüzde 12,9'u suç işlemiştir. Kanal D'deki ana karakterin yüzde 97,1'i suç işlememiştir. Yüzde 2,9'u ise suç işlemiştir.

Ana karakterin şiddetçi olmasına ilişkin yapılan çözümlemede, kanalların tamamının çözümlemesinde ana karakterin yüzde 94,3'ünde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Ana karakterin şiddetine yönelik çıkan sonuçlarda ise yüzde 3,7'si öldürücü olmayan, yüzde 2'si de öldürücü şiddete başvurmuştur. Show Tv'de çözümlemesi yapılan ana karakterin yüzde 89,9'unda şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 11'inde öldürücü olmayan şiddete rastlanmış, yüzde 2,2'sinde öldürücü şiddet ögesine rastlanmıştır. Kanal D'deki ana karakterlerin yüzde 96,1'i şiddetçi değildir. Yüzde 2,9'u öldürücü olmayan şiddet ögesine rastlanmıştır. Yüzde 1'i ise öldürücü şiddete başvurmuştur. Atv'deki ana karakterin yüzde 95'i şiddetçi değildir. Yüzde 3'ü öldürücü, yüzde 2'si ise öldürücü olmayan şiddet ögesine başvurmuştur. TRT 1'de ana karakterin yüzde 96'sında şiddet ögesine başvurmamıştır. Yüzde 4'ünde öldürücü şiddete rastlanmıştır. Öldürücü olmayan şiddet ögesine ise rastlanmamıştır. Fox Tv'deki ana karakterin yüzde 100'ünde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Tv 8'deki ana karakterlerin yüzde 81,2'sinde şiddet görülmemiş, ana karakterlerin yüzde 18,2'si öldürücü olmayan şiddete başvurmuştur.

Ana karakterlerin şiddet görme durumuna bakıldığında, yüzde 82,9'u şiddet görmemiştir. Yüzde 8,9'u ölümcül olmayan şiddet görmüştür, yüzde 8,1'i ise ölümcül şiddet görmüştür. Show Tv'deki ana karakterin yüzde 71,9'u şiddet görmemiştir. Yüzde 15,1'i ölümcül, yüzde 12,9'u ölümcül olmayan şiddet görmüştür. Kanal D'deki ana karakterin yüzde 86,3'ü şiddet görmemiştir. Yüzde 8,8'i ölümcül olmayan, yüzde 4,9'u ölümcül şiddet görmüştür. Atv'de ana karakterin 81'i şiddet görmemiştir. Yüzde 10'u ölümcül, yüzde 9'u ise ölümcül olmayan şiddet görmüştür. TRT 1'deki ana karakterin yüzde 89,3'ü şiddet görmemiştir. Yüzde 8'i ölümcül olmayan, yüzde 2,7'si ise ölümcül şiddet görmüştür. Fox Tv'de ana karakterin yüzde 95,4'ü şiddet görmemiştir. Yüzde 3,1'i ölümcül, yüzde 1,5'i ölümcül olmayan şiddet görmüştür. Tv 8'deki ana karakterin yüzde 90,9'u şiddet görmemiştir. Yüzde 9,1'i ise ölümcül olmayan şiddet görmüştür. Ölümcül şiddet gören ana karaktere rastlanmamıştır.

4.1.3.İkincil/yan karakterlerin sunumu

Televizyon programlarında yer alan ana karakterler kadar, ikincil karakterler de çözümlemede önemli yer tutmaktadır. Çünkü ikincil karakterler, ana karakterin rolünü ön plana çıkartarak destekleyebilir veya ikincil karakter ana karakterin önüne de geçebilir.

İkincil karakterin insanlığına bakıldığı zaman, 492 programın 376'sında yan/ikincil karaktere yer verilmemiştir. 116 yan/ikincil karaktere yer verilen çözümlerde 113'ü yüzde 97,4'ü insan, yüzde 1,7'si hayvan vb.dir. Show Tv'de yer alan 139 programın 110'unda yan/ikincil karaktere yer verilmemiştir. Yan/ikincil karakterin yüzde 96,6'sı insan, yüzde 3,4'ü hayvan vb.dir. Kanal D'de çözümlenmesi yapılan 102 programın 85'inde yan/ikincil karaktere yer verilmemiştir. Yan/ikincil karakterin yer aldığı 17 programın yüzde 100'ü ise insandır. Atv'deki 100 programın 70'inde yan/ikincil karaktere yer verilmemiştir. Yüzde 93,3'ü insan, yüzde 3,3'ü hayvan vb., yüzde 3,3'ü ise kodlanamamıştır TRT 1'de 75 programın 62'sinde yüzde 82,7'sinde yan/ikincil karaktere yer verilmemiştir. Yan/ikincil karakterin yer aldığı programların yüzde 100'ü insandır. Fox Tv'de 65 programın 40'ında yan/ikincil karaktere yer verilmemiştir. Yan/ikincil karaktere yer verilen programların yüzde 100'ü ise insandır. Tv 8'deki 11 programın 9'unda yan/ikincil karaktere yer verilmemiştir. Yan/ikincil karakterin yer aldığı programda ise 2'si yüzde 100'ü insandır.

Tablo 4.35. Yan/İkincil Karakterlerin Cinsiyeti

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	1	,2	,9	,9
Kadın	25	5,1	21,9	22,8
Erkek	88	17,9	77,2	100,0
Toplam	114	23,2	100,0	
Missing System ¹¹	378	76,8		
Toplam	492	100,0		

Yan/ikincil karakterlere bakıldığında televizyon programlarında kadın erkekten daha az temsil edilmiştir. Erkek yüzde 77,2'lik oranla temsil edilirken, kadın yüzde 21,9 oranında temsil edilmiştir. 139 programın 29'unda yan/ikincil karaktere yer verilmiş olan programlarda yan/ikincil karakterlerin yüzde 75,9'u erkek, yüzde 20,7'si kadındır. Kanal D'deki 17 yan/ikincil karakterin yan/ikincil karakterin yüzde 70,6'sı erkek, yüzde 29,4'u kadındır. Atv'deki 28 yan/ikincil karakterin yüzde 78,6'sı erkek, yüzde 21,4'ü kadındır. TRT 1'deki 13 yan/ikincil karakterin toplam yüzde 84,6'sı erkek, yüzde 15,4'ü ise kadındır. Fox Tv'deki 25 yan/ikincil karakterin yüzde 76'sı erkek, yüzde 24'ü kadındır. Tv 8'de 2 yan/ikincil karakterin yüzde 100'ü erkektir. Kadın yan/ikincil

¹¹ "Missing System" ifadesi, çözümlenmesi yapılan özelliğin o kategoride varolmadığını belirtmek için çözümlenmeye dahil edilmiştir.

karaktere yer verilmemiştir. Ana karakterlerdeki gibi yan/ikincil karakterlerde de ekranlarda kadınlar erkekler kadar görünme şansına sahip olamamıştır.

Tablo 4.36. Yan/İkincil Karakterlerin Sosyal Yaşı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ergenlik Dönemi	2	,4	1,8	1,8
Genç Yetişkin	13	2,6	11,4	13,2
Yetişkin	94	19,1	82,5	95,6
Yaşlı	5	1,0	4,4	100,0
Toplam	114	23,2	100,0	
Missing System	378	76,8		
Toplam	492	100,0		

Yan/ikincil karakterlerin sosyal yaşına bakıldığında toplam 114 yan/ikincil karakterin yüzde 82,5'i yetişkindir. Yüzde 11,4'ü genç yetişkin, yüzde 4,4'ü yaşlı, yüzde 1,8'i ise ergenlik döneminde. Ana karakterde olduğu gibi yan/ikincil karakterde de yetişkinler programlarda daha fazla temsil edilmektedir denilebilir. Show Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 72,4'ü yetişkin, yüzde 20,7'si genç yetişkin, Yüzde 3,4'ü ergenlik dönemi, yüzde 3,4'ü ise yaşlıdır. Kanal D'deki yan/ikincil karakterin yüzde 82,4'ü yetişkin, yüzde 11,8'i genç yetişkin, yüzde 5,9'u yaşlıdır. Atv'deki yan/ikincil karakterin yüzde 82,1'i yetişkin, yüzde 10,7'si genç yetişkin, yüzde 3,6 ergenlik dönemi, 3,6'sı ise yaşlıdır. TRT 1'de yan/ikincil karakterin sosyal yaşına bakıldığında yüzde 76,9'u yetişkin, yüzde 15,4'ü yaşlı, yüzde 7,7,'si ise genç yetişkindir. Fox Tv'deki yan/ikincil karakterin yüzde 96'sı yetişkin, yüzde 4'ü genç yetişkindir. Tv 8'deki yan/ikincil karakterin yüzde 100'ü yetişkindir.

Tablo 4.37. Yan/İkincil Karakterlerin Sosyo Ekonomik Statüsü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	9	1,8	7,9	7,9
Üst Sınıf	63	12,8	55,3	63,2
Orta Sınıf	21	4,3	18,4	81,6
Alt Sınıf	21	4,3	18,4	100,0
Toplam	114	23,2	100,0	
Missing System	378	76,8		
Toplam	492	100,0		

Yan/ikincil karakterlerin sosyo ekonomik statüsüne bakıldığında yüzde 55,3'ü üst sınıfa mensuptur. Yüzde 18,4'ü orta, yüzde 18,4'ü alt sınıfı temsil etmektedir. Yüzde 7,9'unun ise hangi sınıfı temsil ettiği belirsiz olduğu için kodlanamamıştır.

Show Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 37,9'u üst sınıfa mensuptur. Yüzde 31'i alt sınıf, yüzde 24,1'i orta sınıf mensubudur. Kanal D'deki yan/ikincil karakterlerden yüzde 58,8'i üst sınıf mensubudur. Yüzde 29,4'ü orta sınıf, yüzde 118'i ise alt sınıfa mensuptur. Atv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 50'lik paya sahip kısmı üst sınıf mensubudur. Yüzde 21,4'ü alt sınıf, 14,3'ü orta sınıfa mensuptur. TRT 1'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 61,5'i üst sınıfa mensuptur. Yüzde 23,1'i orta sınıf, yüzde 7,7'si alt sınıf, yüzde 7,7'si ise kodlanamamıştır. Fox Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 80'i üst sınıf mensubudur. Yüzde 8'i orta sınıf, yüzde 4'ü alt sınıf mensubudur. Tv 8'deki 2 yan/ikincil karakterin 2'si yüzde 100'ü de alt sınıf mensubudur.

Tablo 4.38. Yan/İkincil Karakterlerin Mesleği

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Belirsiz	24	4,9	21,1	21,1
Eğlence Vb.	4	,8	3,5	24,6
Tarım	2	,4	1,8	26,3
İş Adamı	3	,6	2,6	28,9
Siyasi	46	9,3	40,4	69,3
Diğer	35	7,1	30,7	100,0
Toplam	114	23,2	100,0	
Missing System	378	76,8		
Toplam	492	100,0		

Yan/ikincil karakterlerin mesleğine bakıldığında yüzde 40,4'ü siyasetle uğraşmaktadır. Yüzde 30,7'si çözümlenmede yer almayan diğer mesleklerle uğraşmaktadır. Yüzde 21,1'inin mesleği belirsizdir. Yüzde 3,5'i eğlence vb. bir sektörde, yüzde 2,6'sı iş adamı, yüzde 1,8'i tarımla uğraşmaktadır. TRT 1'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 46,2'si siyasetçidir. Yüzde 38,5'i diğer bir meslek grubuna mensuptur. Yüzde 15,4'ünün ise mesleği belirsizdir. Atv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 39,3'ü nün mesleği belirsizdir. Yüzde 32,1'i siyasetçidir. Yüzde 28,6'sı ise diğer meslekle uğraşmaktadır. Fox Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 64'ü siyasetle uğraşmaktadır. Yüzde 12'si diğer meslek mensubu, yüzde 12'sinin mesleği belirsizdir. Yüzde 8'i de tarımla uğraşmaktadır. Tv 8'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 100'ü diğer mesleklerle uğraşmaktadır. Show Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 41,7'si diğer mesleklere mensuptur. Yüzde 20,7'si siyasetçi, yüzde 20,7'sinin mesleği belirsiz, yüzde 10,3 eğlence vb., yüzde 6,9'u iş adamıdır. Kanal

D'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 52,9'u siyasetçi, yüzde 29,4'u diğer meslek, 11,8'i belirsiz, yüzde 5,9'u eğlence vb. mesleklerde çalışmaktadır.

Tablo 4.39. Yan/İkincil Karakterlerin Rolü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	62	12,6	54,4	54,4
Komik	5	1,0	4,4	58,8
Karışık	7	1,4	6,1	64,9
Ciddi	40	8,1	35,1	100,0
Toplam	114	23,2	100,0	
Missing System	378	76,8		
Toplam	492	100,0		

Yan/ikincil karakterlerin rolüne ilişkin yapılan çözümlenmeye bakıldığında zaman yüzde 54,4'ünün rolü kodlanamamıştır. Yüzde 35,1'i ciddi, yüzde 6,1'i hem komik hem ciddi, yüzde 4,4,'ü komiktir. Show Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 62,1'i ciddi roldedir. Yüzde 20,7'si kodlanamamıştır. Yüzde 10,3'ü komik, yüzde 6,9'u hem komik hem de ciddidir. Kanal D'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 47,1'i ciddidir. Yüzde 35,3'ünün rolü kodlanamamıştır. Yüzde 17,6'sı hem komik hem de ciddidir. Atv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 89,3'ünün rolü kodlanamamıştır. Yüzde 7,1'i ciddi, yüzde 3,6'sı ise hem komik hem ciddidir. TRT 1'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 69,2'si ciddi roldedir. Yüzde 30,8'i ise kodlanamamıştır. Fox Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 84'ünün rolü kodlanamamıştır. Yüzde 12'si ciddi, yüzde 4'ü hem komik hem ciddidir. Tv 8'deki yan/ikincil karakterlerin rolü yüzde 100'ü komiktir.

Tablo 4.40. Yan/İkincil Karakterlerin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	59	12,0	51,8	51,8
İyi	30	6,1	26,3	78,1
Karışık	3	,6	2,6	80,7
Kötü	22	4,5	19,3	100,0
Toplam	114	23,2	100,0	
Missing System	378	76,8		
Toplam	492	100,0		

Yan/ikincil karakterlerin tipine ilişkin çözümlenmeye bakıldığında, yüzde 51,8'inin iyi veya kötü olduğuna ilişkin bilgiler kodlanamamıştır. Yüzde 26,3'ü iyi, yüzde 19,3'ü kötü, yüzde 2,6'sı ise hem iyi hem kötüdür.

Tablo 4.41. Show TV Yan/İkincil Karakterlerin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	6	4,3	20,7	20,7
İyi	10	7,2	34,5	55,2
Karışık	1	,7	3,4	58,6
Kötü	12	8,6	41,4	100,0
Toplam	29	20,9	100,0	
Missing System	110	79,1		
Toplam	139	100,0		

Show Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 41,4'ü kötü, yüzde 34,5'i iyi, yüzde 3,4'ü hem iyi hem kötüdür. Yüzde 20,7'si ise kodlanamamıştır.

Tablo 4.42. Kanal D Yan/İkincil Karakterlerin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	6	5,9	35,3	35,3
İyi	9	8,8	52,9	88,2
Kötü	2	2,0	11,8	100,0
Toplam	17	16,7	100,0	
Missing System	85	83,3		
Toplam	102	100,0		

Kanal D'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 52,9'u iyi, yüzde 11,8'i kötüdür. Yüzde 35,3'ünün tipine ilişkin bilgi olmadığı için kodlanamamıştır.

Tablo 4.43. Atv Yan/İkincil Karakterlerin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	22	22,0	78,6	78,6
İyi	2	2,0	7,1	85,7
Karışık	1	1,0	3,6	89,3
Kötü	3	3,0	10,7	100,0
Toplam	28	28,0	100,0	
Missing System	72	72,0		
Toplam	100	100,0		

Atv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 78,6'sı kodlanamamıştır. Yüzde 10,7'si kötü, yüzde 7,1'i iyi, yüzde 3,6'sı ise hem iyi hem de kötüdür.

Tablo 4.44. TRT 1 Yan/İkincil Karakterlerin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	4	5,3	30,8	30,8
İyi	5	6,7	38,5	69,2
Kötü	4	5,3	30,8	100,0
Toplam	13	17,3	100,0	
Missing System	62	82,7		
Toplam	75	100,0		

TRT 1'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 38,5'i iyi, yüzde 30,8'i kötüdür. Yüzde 30,8'i ise kodlanamamıştır.

Tablo 4.45. Fox Tv Yan/İkincil Karakterlerin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	21	32,3	84,0	84,0
İyi	2	3,1	8,0	92,0
Karışık	1	1,5	4,0	96,0
Kötü	1	1,5	4,0	100,0
Toplam	25	38,5	100,0	
Missing System	40	61,5		
Toplam	65	100,0		

Fox Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 84'ünün tipi kodlanamamıştır. Yüzde 8'i iyi, yüzde 4'ü kötü, yüzde 4'ü ise hem iyi hem de kötüdür.

Tablo 4.46. Tv 8 Yan/İkincil Karakterlerin Tipi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İyi	2	18,2	100,0	100,0
Missing System	9	81,8		
Toplam	11	100,0		

Tv 8'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 100'ünün tipi iyidir.

Yan/ikincil karakterlerin başarısına bakıldığında, yüzde 57'sinin başarılı olup olmadığı kodlanamamıştır. Yüzde 20,2'si başarılı, yüzde 14'ü başarısız, yüzde 8,8'i de hem başarılı hem de başarısızdır. Show Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 37,9'u başarısız, yüzde 27,6'sı başarılı, yüzde 10,3'ü hem başarılı hem başarısızdır. Yüzde 24,1'i ise kodlanamamıştır. Kanal D'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 52,9'u başarılı, yüzde 11,8'i başarısızdır. Yüzde 35,3'ü ise kodlanamamıştır. Atv'deki yan/ikincil karakterlerin başarısında yüzde 96,4'ü kodlanamamıştır. Yüzde 3,6'sı ise başarılıdır.

TRT 1'in yan/ikincil karakterlerinin başarısına bakıldığında, yüzde 38,1'i başarılı, yüzde 23,1'i başarısız, yüzde 7,7'si hem başarılı hem başarısızdır. Yüzde 30,8'inin başarısı kodlanamamıştır. Fox Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 84'ü kodlanamamıştır. Yüzde 16'sı ise hem başarılı hem başarısızdır. Tv 8'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 100'ü hem başarılı hem başarısızdır.

Yan/ikincil karakterlerin suç işleme durumuna bakıldığında yüzde 76,1'i suç işlememiştir. Yüzde 23,9'u ise suç işlemiştir. Show Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 53,6'sı suç işlemiş, yüzde 46,4'ü suç işlememiştir. Kanal D'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 88,2'si suç işlememiş, yüzde 11,8'i suç işlemiştir. Atv'nin yan/ikincil karakterlerinin yüzde 85,7'si suç işlememiştir. Yüzde 14,3'ü suç işlemiştir. TRT 1'in yan/ikincil karakterlerinin suç işleme oranına bakıldığı zaman 53,8'inin suç işlemediğini söylemek mümkündür. Yüzde 46,2'si ise suç işlemiştir. Fox Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 100'ü suç işlememiştir. Tv 8'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 100'ü suç işlememiştir.

Yan/ikincil karakterlerin şiddetçi olma durumuna bakıldığında, yüzde 75,2'sinde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 13,3'ü öldürücü şiddet uygulamıştır. Yüzde 11,5'inde de öldürücü olmayan şiddete başvurduğu söylenebilir. TRT 1'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 53,8'inde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 23,1'i öldürücü derecede şiddete başvurmuş, yüzde 23,1'i de öldürücü olmayan şiddete başvurmuştur. Atv'deki yan/ikincil karakterlerin 78,6'sında şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 17,9'u öldürücü derece şiddete başvurmuş, yüzde 3,6'sı da öldürücü olmayan şiddete başvurmuştur. Fox Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 100'ünde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Tv 8'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 50'si şiddete başvurmamış, yüzde 50'si ise öldürücü olmayan şiddete başvurmuştur. Show Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 53,6'sında şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 25'i öldürücü derecede şiddete başvurmuştur. Yüzde 21,4'ü ise öldürücü olmayan şiddete başvurmuştur. Kanal D'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 88,2'sinde şiddet ögesi bulunmamaktadır. Yüzde 11,8'i ise öldürücü olmayan şiddete başvurmuştur.

Yan/ikincil karakterlerin şiddet görme durumuna ilişkin çözümlenmeye bakıldığı zaman, yüzde 87,3'ü şiddet görmemiştir. Yüzde 8,2'si ölümcül olmayan şiddet görmüş, yüzde 4,5'i ise ölümcül şiddet görmüştür. Show Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 92'si şiddet görmemiştir. Yüzde 4'ü ölümcül olmayan şiddet görmüş, yüzde 4'ü

ölümcül şiddet görmüştür. Kanal D'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 88,2'si şiddet görmemiştir. Yüzde 5,9'u ölümcül olmayan şiddet görürken, 5,9'u ölümcül şiddet görmüştür. Atv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 78,6'sı şiddet görmemiş, yüzde 10,7'si ölümcül şiddet görürken, 10,7'si ölümcül şiddet görmüştür. TRT 1'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 76,1'i şiddet görmemiş, yüzde 23,1'i ölümcül olmayan şiddet görmüştür. Fox Tv'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 100'ü şiddet görmemiştir. Tv 8'deki yan/ikincil karakterlerin yüzde 50'si şiddet görmemiş, yüzde 50'si ise ölümcül olmayan şiddet görmüştür.

4.1.4. Şiddet görüntüleri

Televizyon kanallarında yapılan 5 günlük çözümlemeye, şiddet içeren veya içinde şiddet unsuru bulunduran toplam 4063 saniye saptanmıştır. Show Tv 1406 saniyeyle en fazla şiddet unsuru içeren kanaldır. Devlet kanalı olan TRT 1'de 1238 saniye şiddet görüntüsüne yer verilmesi kamu hizmeti yayıncılığıyla bağdaşmamaktadır. Fox Tv 147 saniyeyle en az şiddet ögesine yer verilen kanaldır.

Tablo 4.47. TV Kanallarında Şiddete Ayrılan Süreler

TV Kanalı	Süre (Sn)
Show Tv	1406
TRT 1	1238
Kanal D	624
Atv	413
TV 8	235
Fox TV	147
Toplam	4063

Tablo 4.48. Şiddet Eyleminin Sıra Numarası

Tv Kanalı	Şiddet Eyleminin Sıra Numarası
TRT 1	1055 kere
Show TV	797 kere
Kanal D	583 kere
TV 8	208 kere
Atv	189 kere
Fox TV	120 kere
Toplam	2952 kere

Şiddet eyleminin sıra numarasına bakıldığında toplamda 2952 defa şiddet ögesi kodlanmıştır. Şiddet ögesi en fazla 1055 kere ile TRT 1 ilk sırada yer almıştır. TRT 1'i 797 ile Show Tv izlemiştir. En az şiddet sıra numarası 120 kereyle Fox Tv'dir.

Tablo 4.49. Şiddetin Ciddiyeti

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Şiddet Yok	355	72,2	72,2	72,2
Mizahi	5	1,0	1,0	73,2
Kısmen Ciddi Kısmen Mizahi	10	2,0	2,0	75,2
Ciddi	122	24,8	24,8	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Şiddetin ciddiyetine yönelik yapılan çözümlemede yüzde 72,2'sinde şiddet ögesine yer verilmemiştir. Yüzde 24,1'inde şiddet ciddi olarak sunulmuştur yüzde 2'sinde şiddet kısmen ciddi kısmen de mizahi sunulmuştur. Yüzde 1'inde ise şiddet mizahi olarak sunulmuştur. Show Tv'deki programların yüzde 52,5'inde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 42,4'ünde şiddet ciddi olarak verilmiş, yüzde 2,9'unda şiddet kısmen ciddi kısmen mizahi verilmiş, 2,2'sinde ise şiddet mizahi olarak gösterilmiştir. Kanal D'de yer alan programların yüzde 77,5'inde şiddet yer almamaktadır. Yüzde 21,6'sında şiddet ciddi olarak verilmiş, yüzde 1'inde ise şiddet kısmen ciddi kısmen mizahi olarak sunulmuştur. Atv'de yer alan programların yüzde 85'inde şiddet ögesine yer verilmemiştir. Yüzde 15'inde ise şiddet ciddi olarak yansıtılmıştır. TRT 1'deki programların yüzde 69,3'ünde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 29,3'ünde şiddet ciddi olarak sunulmuş, yüzde 1,3'ünde şiddet kısmen ciddi kısmen mizahi olarak sunulmuştur. Fox Tv'deki programların yüzde 92,3'ünde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 6,2'sinde şiddet ciddi olarak verilmiş, yüzde 1,5'inde şiddet mizahi olarak yansıtılmıştır. Tv 8'de çözümlemesi yapılan programların yüzde 54,5'inde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 36,4'ünde şiddet kısmen ciddi kısmen mizahi olarak sunulmuştur. Yüzde 9,1'inde şiddet mizahi olarak verilmiştir.

Tablo 4.50. Şiddetin Önemi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Şiddet Yok	356	72,4	72,4	72,4
Kazara	30	6,1	6,1	78,5
Belirgin	27	5,5	5,5	83,9
Ciddi	79	16,1	16,1	100,0
Toplam	492	100,0	100,0	

Çözümlemesi yapılan programların yüzde 72,4'ünde şiddet ögesine rastlanmamıştır. Yüzde 16,1'inde şiddet ciddi, yüzde 6,1'inde şiddet kazara, yüzde 5,5'inde de şiddet ögesi kazara gerçekleşmiştir.

Tablo 4.51. Şiddetin Devamlılık Durumu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Devamlı Değil	64	13,0	47,1	47,1
Devamlı	72	14,6	52,9	100,0
Toplam	136	27,6	100,0	
Missing System	356	72,4		
Toplam	492	100,0		

Şiddetin devamlılık durumuna ilişkin yapılan çözümlemenin yüzde 52,9'unda şiddet devamlıdır. Yüzde 47,1'inde ise şiddet devamlı değildir. Show Tv'deki şiddetin yüzde 54,5'i devamlı, yüzde 45,5'i devamlı değildir. Kanal D'deki şiddetin yüzde 73,9'u devamlı, yüzde 26,1'i devamlı değildir. Atv'deki şiddetin yüzde 60'ı devamlı değil, yüzde 40'ı devamlıdır. TRT 1'deki şiddetin yüzde 50'si devamlı, yüzde 50'si devamlı değildir. Fox Tv'deki şiddetin yüzde 40'ı devamlı, yüzde 60'ı devamlı değildir. Tv 8'deki şiddetin yüzde 100'ü devamlı değildir.

Tablo 4.52. Kanun Birimlerinin Görünürlüğü

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Görünmez	47	9,6	34,3	34,3
Özel Görünür	1	,2	,7	35,0
Resmi Görünür	82	16,7	59,9	94,9
Hem Resmi Hem Özel	7	1,4	5,1	100,0
Toplam	137	27,8	100,0	
Missing System	355	72,2		
Toplam	492	100,0		

Şiddet eylemi sırasında kanun birimlerinin görünüp görünmediğine ilişkin yapılan çözümlemelerde, kanun birimleri yüzde 59,9 oranla resmi olarak görünmektedir. Yüzde 34,2'ünde kanun birimleri görünmezdir. Yüzde 5,1'inde ise hem resmi hem de özel güvenlik birimleri görünürdür. Show Tv'deki kanun birimlerinin 57,6'sı resmi görünürdür. Yüzde 42,6'sında ise kanun birimleri görünmezdir. Kanal D'deki kanun birimlerinin yüzde 60,9'u resmi görünür, yüzde 13'ü hem resmi hem özel görünürdür yüzde 26,1.2inde ise kanun birimleri görünmemektedir. Atv'deki kanun birimlerinin yüzde 40'ı görünmez, yüzde 33,3'ü resmi görünür, yüzde 26,7'si hem resmi hem de

özel görünürdür. TRT 1'deki kanun birimlerinin yüzde 87'si resmi görünür, yüzde 13'ü ise görünmezdir. Fox Tv'de kanun birimlerinin yüzde 60'ı resmi görünür, yüzde 20'si özel görünürdür. Yüzde 20'sinde ise kanun birimleri görünmezdir. Tv 8'de kanun birimlerinin yüzde 60'ı görünmezdir. Yüzde 40'ında ise kanun birimleri resmi görünürdür.

Tablo 4.53. Şiddetin Suç Niteliği Taşıyıp Taşımaması

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Suç Değil	59	12,0	43,1	43,1
Suç	78	15,9	56,9	100,0
Toplam	137	27,8	100,0	
Missing System	355	72,2		
Toplam	492	100,0		

Çözümlemesi yapılan programların yüzde 56,9'unda şiddet suç niteliği taşımaktadır. Yüzde 43,1'in de şiddet suç niteliği taşımamaktadır. Show Tv'deki şiddetin yüzde 57,6'sında şiddet suç, yüzde 42,4'ünde şiddet suç değildir. Kanal D'deki şiddetin yüzde 56,5'inde şiddet suç, yüzde 43,5'inde şiddet suç değildir. Atv'de yer alan şiddetin yüzde 60'ında şiddet suç, yüzde 40'ında şiddet suç niteliği taşımamaktadır. TRT 1'deki şiddetin yüzde 65,2'si suç niteliği taşırken yüzde 34,8'inde suç niteliği taşımamaktadır. Fox Tv'deki şiddetin yüzde 60'ında şiddet suç, yüzde 40'ında ise şiddet suç değildir. Tv 8'deki şiddetin yüzde 100'ünde şiddet suç değildir.

Tablo 4.54. Şiddeti Gerçekleştirenlerin Birbirini Tanıması

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kodlanamaz	11	2,2	8,0	8,0
Bir Kişi Katılmış	30	6,1	21,9	29,9
Birbirlerini Tanıyorlar	26	5,3	19,0	48,9
Birbirlerini Tanımıyorlar	46	9,3	33,6	82,5
Karışık	24	4,9	17,5	100,0
Toplam	137	27,8	100,0	
Missing System	355	72,2		
Toplam	492	100,0		

Şiddeti gerçekleştirenlerin birbirini tanıyıp tanımadığına yönelik yapılan çözümlemede şiddeti gerçekleştirenlerin yüzde 33,6'sının birbirlerini tanımadığı saptanmıştır. Yüzde 21,6'sında şiddet eylemine 1 kişi katılmıştır. Yüzde 19'u birbirlerini tanımaktadır. Yüzde 17,5'inde şiddet eylemine katılanların hem birbirlerini

tanıyan hem de tanımayanların olduğu bir grup tarafından şiddetin gerçekleştirildiği saptanmıştır. Yüzde 8’inde ise şiddet eylemine katılanlar kodlanamamıştır.

Tablo 4.55. Şiddet Eyleminde Tabanca Kullanımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Şiddet Eyleminde Kullanılmaz	99	20,1	72,3	72,3
Şiddet Esnasında Kullanılır	38	7,7	27,7	100,0
Toplam	137	27,8	100,0	
Missing System	355	72,2		
Toplam	492	100,0		

Şiddet eyleminde tabanca kullanımına bakıldığında yüzde 72,3 şiddet eyleminde tabanca kullanılmamaktadır. Yüzde 27,7’sinde ise şiddet eyleminde tabanca kullanılmaktadır.

Tablo 4.56. Şiddet Eyleminde Diğer Silahların Kullanımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Şiddet Eyleminde Kullanılmaz	99	20,1	72,3	72,3
Şiddet Esnasında Kullanılır	38	7,7	27,7	100,0
Toplam	137	27,8	100,0	
Missing System	355	72,2		
Toplam	492	100,0		

Şiddet eyleminde diğer silahların kullanımına yönelik yapılan çözümlemelerde, yüzde 72,3 şiddet eyleminde tabanca haricindeki diğer silahlar kullanılmamaktadır. Yüzde 27,7’sinde şiddet eyleminde diğer silahlar kullanılmaktadır.

Tablo 4.57. Şiddet Eyleminde El Vücut vb. Kullanımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Şiddet Eyleminde Kullanılmaz	85	17,3	62,0	62,0
Şiddet Eyleminde Kullanılır	52	10,6	38,0	100,0
Toplam	137	27,8	100,0	
Missing System	355	72,2		
Toplam	492	100,0		

Şiddet eyleminin yüzde 62’sinde el, vücut vb., uzuvların şiddet eylemi esnasında kullanılmadığı görülmektedir. Yüzde 38’inde ise şiddet eyleminde el, vücut gibi uzuvların kullanıldığı saptanmıştır.

Tablo 4.58. Şiddet Eyleminde Diğer Vasıtalar veya Muştaların Kullanımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Şiddet Eyleminde Kullanılmaz	96	19,5	70,1	70,1
Şiddet Esnasında Kullanılır	41	8,3	29,9	100,0
Toplam	137	27,8	100,0	
Missing System	355	72,2		
Toplam	492	100,0		

Şiddet eyleminde diğer vasıtalar veya muştalar şiddet eyleminin yüzde 70,1’inde kullanılmamıştır. Yüzde 29,9’unda ise şiddet esnasında diğer vasıtalar veya muştalar kullanılmıştır.

Bu bulgular dikkate alındığında çıkan sonuçları tekrara düşme riskine karşın şu şekilde özetlemek mümkündür: 4 bölümde değerlendirilen Mesaj Sistem Çözümlemesi sonucunda Genel Olaylar başlığı altında en çok program sayısı 139 programla Show Tv’dedir. Show Tv’yi 102 programla Kanal D izlemektedir. Kanallarda en fazla haber programına yer verilmiştir (%92,1). Programların yüzde 84,3’ü ciddi tondadır. Ana olay 492 programdan 188 (%38,2)’i Ankara, 147 (%29,9)’si İstanbul’da geçmektedir. Olayların yaşandığı yer ise yüzde 84,6’lık oranla büyük şehirdir.

Ana Karakterlerin Sunumuna bakıldığında, yüzde 82,3’ü erkek, yüzde 11,8’i kadındır. Erkekler televizyon ekranlarında sıklıkla yer almaktadır. Televizyonda temsil edilen erkekler yetişkin (492 programın 407’sindeki sosyal yaş yetişkindir), üst sınıf mensubu (yüzde 51,8) ve siyasetçi (yüzde 42,9), eğlence sektörü çalışanı (yüzde 5,1) ve iş insanıdır (yüzde 2,2). Ana rolü paylaşan kişiler yüzde 62,2 oranla iyi kişilerden oluşmaktadır. Yan/İkincil Karakterlerin Sunumuna göre, yan/ikincil karakter çözümlemesinin de ana karakter gibi benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Yan karakterlere yer verilen 116 programda, yüzde 82,5’inin sosyal yaşı yetişkindir. Yüzde 55,3’ü üst sınıf mensubudur. Bu durum, sürekli yinelenen mesajlarla toplumda erkeklerin ve üst sınıfa mensup bireylerin ön planda olduğuna dair bir algı oluşturmaktadır.

Şiddet Görüntüleri incelendiğinde ise, televizyon kanallarında 5 günlük süreçte 4063 saniye ve 2952 kere şiddet görüntüsüne rastlanmıştır. Şiddet ögesine rastlanan 136 programın 72’sinde şiddet devamlılık göstermektedir. Mesaj Sistem Çözümlemesinden ortaya çıkan bulgulardan hareketle Yetiştirme sorularına kaynaklık edecek ölçüde, özetle ve buradan hareketle şu sorular hazırlanmıştır:

Genel olarak söylersek, günümüzde tehlikeli bir dünyada yaşamaktayız.
Genel olarak söylersek, günümüzde insanlara güvenilemez.
Genel olarak söylersek, çoğu insan kendini güvende hissetmiyordur.
Genel olarak söylersek, insanlar her an bir saldırıya uğrayabilir.
Genel olarak söylersek, şiddet alt sınıf üyeleri arasında yaşanmaktadır.
Genel olarak söylersek, insanlar tanımadıkları insanların saldırılarına uğramaktadırlar.
Genel olarak söylersek, günümüzde şiddet büyük şehirlerde daha çok yaşanmaktadır.
Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye genelinde alt sınıf üyeleri sorun çözümünde şiddete başvurmaktadır.
Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de yetişkin nüfusu artmaktadır.
Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de nüfusun çoğunluğunu yetişkinler oluşturmaktadır.
Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginlerin sayısı artmaktadır.
Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de siyasetle ilgilenenlerin sayısı artmaktadır.
Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginler eğlenmeyi sevmektedir.
Genel olarak söylersek, toplumda ana rolleri paylaşan insanlar iyi insanlardır.
Genel olarak söylersek, erkekler iş yaşamında başarılıdır.
Genel olarak söylersek, siyaset alanında erkekler başarılıdır.
Genel olarak söylersek, siyaset erkek işidir.
Genel olarak söylersek Türkiye’de her an bir suç işlenebilir.
Genel olarak söylersek, Türkiye’nin kalbi Ankara ve İstanbul’da atmaktadır.

4.2. Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi

Bu bölümde, Mesaj Sistem Çözümlemesinden elde edilen verilerden hareketle hazırlanan sorulardan oluşan saha araştırması sonrasında oluşturulan Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemelerinin sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.59. Günümüzde Tehlikeli Bir Dünyada Yaşamaktayız Dağılımı

			tehlikelidünya			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	3	3	53	59
		Yüzde	5,1%	5,1%	89,8%	100,0%
	Çok	Frekans	15	10	109	134
		Yüzde	11,2%	7,5%	81,3%	100,0%
Toplam		Frekans	18	13	162	193
		Yüzde	9,3%	6,7%	83,9%	100,0%

χ^2 : 2,335 sd: 2 p: ,311

'Günümüzde Tehlikeli Bir Dünyada Yaşamaktayız'a ankete katılanlardan televizyonu az izleyenlerin yüzde 53'ü, televizyonu çok izleyenlerin ise yüzde 81,3'ü katılıyorum yanıtı vermiştir. Ankete verilen yanıtların çözümlenmesi anlamlı sonuç vermemiştir. Televizyonu az izleyenler ile çok izleyenler arasında ilişki anlamsız çıkmıştır. Çıkan sonuç doğrultusunda alternatif hipotez reddedilmiştir. Çok izleyenlerin yüzdesi az izleyenlerin yüzdesinden az çıkmıştır. Bunun nedeni çok izleyenlerin katılıyorum seçeneğini fazla seçmeleridir. 109 rakamı diğer tüm tercihlerin toplamından fazla çıkmıştır. Bingöl'ün şiddetin yoğun olarak yaşandığı bölgenin şehirlerinden olmasından dolayı, katılımcıların şiddeti kanıksadığı ve sonucun bu nedenle anlamsız çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 4.60. Tehlikeli Bir Dünyada Yaşamaktayız'ın Yaşa Göre Dağılımı

Yaş				tehlikelidünya			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	1	1	29	31
			Yüzde	3,2%	3,2%	93,5%	100,0%
	Çok	Frekans	5	5	48	58	
		Yüzde	8,6%	8,6%	82,8%	100,0%	
	Toplam	Frekans	6	6	77	89	
		Yüzde	6,7%	6,7%	86,5%	100,0%	
30-99	tvizleme	Az	Frekans	2	2	24	28
			Yüzde	7,1%	7,1%	85,7%	100,0%
	Çok	Frekans	10	5	61	76	
		Yüzde	13,2%	6,6%	80,3%	100,0%	
	Toplam	Frekans	12	7	85	104	
		Yüzde	11,5%	6,7%	81,7%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	3	3	53	59
			Yüzde	5,1%	5,1%	89,8%	100,0%
	Çok	Frekans	15	10	109	134	
		Yüzde	11,2%	7,5%	81,3%	100,0%	
	Toplam	Frekans	18	13	162	193	
		Yüzde	9,3%	6,7%	83,9%	100,0%	

χ^2 : 2,335 sd: 2 p: ,311

Çözümleme yaşına bakıldığında yaş ortalaması 29 çıkmıştır. Bu duruma göre yaş grubu ikiye ayrılmıştır. 1-29 ve 30-99. 29 yaşına kadar olan yaş grubunda televizyonu az izleyenler yüzde 93,5'i günümüzde tehlikeli bir dünyada yaşadığımızı katıldığını belirtmiştir. Yüzde 3,2'si, katılmıyorum, yüzde 3,2'si de kararsız olduğunu belirtmiştir. Televizyonu çok izleyenlerin yüzde 82,8'i katılmakta, yüzde 8,6'sı katılmamakta, yüzde 8,6'sı da kararsız olduğunu belirtmiştir. 30-99 yaş grubunda olanlardan ise televizyonu az izleyenler yüzde 89,3'ü katılmış, yüzde 5,1'i katılmamış, yüzde 5,1'i de kararsız olduğunu belirtmiştir. Televizyonu çok izleyenlerden ise yüzde 83,9'u tehlikeli bir dünyada yaşadığımız düşüncesine katılmış, yüzde 9,3'ü katılmamış, yüzde 6,7'si de kararsız olduğunu belirtmiştir. Böylece her iki yaş grubu açısından Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesinde yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.61. Tehlikeli Bir Dünyada Yaşamaktayız'ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenitehlikelidünya			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	1	1	28	30
			Yüzde	3,3%	3,3%	93,3%	100,0%
	Çok	Frekans	9	6	50	65	
		Yüzde	13,8%	9,2%	76,9%	100,0%	
	Toplam	Frekans	10	7	78	95	
		Yüzde	10,5%	7,4%	82,1%	100,0%	
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	2	2	25	29
			Yüzde	6,9%	6,9%	86,2%	100,0%
	Çok	Frekans	6	4	59	69	
		Yüzde	8,7%	5,8%	85,5%	100,0%	
	Toplam	Frekans	8	6	84	98	
		Yüzde	8,2%	6,1%	85,7%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	3	3	53	59
			Yüzde	5,1%	5,1%	89,8%	100,0%
	Çok	Frekans	15	10	109	134	
		Yüzde	11,2%	7,5%	81,3%	100,0%	
	Toplam	Frekans	18	13	162	193	
		Yüzde	9,3%	6,7%	83,9%	100,0%	

χ^2 : 2,335 sd: 2 p: ,311

Cinsiyete göre tehlikeli dünya algısına bakıldığında televizyonu az izleyen kadınların yüzde 93,3'ü, erkeklerin yüzde 86,2'si; çok izleyen kadınların yüzde 76,9'u, erkeklerin yüzde 85,5'i katılıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen kadınların yüzde 3,3'ü, erkeklerin yüzde 6,9'u; çok izleyenlerin yüzde 13,8'i, çok izleyenlerin yüzde 8,7'si katılmıyorum yanıtını vermiştir. Kararsızım yanıtını verenlerden en yüksek orana sahip olanı ise yüzde 9,2'lik oranla televizyonu çok izleyen kadınlardır. Cinsiyet açısından da Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi tehlikeli dünya algısı açısından anlamsız sonuç vermiştir. Yokluk hipotezi reddedilmemiştir.

Tablo 4.62. Günümüzde İnsanlara Güvenilmez Dağılımı

			insanlaragüvenilmez			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	11	8	40	59
		Yüzde	18,6%	13,6%	67,8%	100,0%
	Çok	Frekans	18	11	105	134
		Yüzde	13,4%	8,2%	78,4%	100,0%
Toplam	Miktar	29	19	145	193	
	Yüzde	15,0%	9,8%	75,1%	100,0%	

χ^2 : 2,540 sd: 2 p: ,281

“Günümüzde insanlara güvenilmez” sorusuna verilen yanıtlara göre televizyonu az izleyenlerin yüzde 67,8’i katılıyorum, yüzde 18,6’sı katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyenlerin ise yüzde 78,4’ü katılıyorum, 13,4’ü katılmıyorum yanıtı vermiştir. Çıkan sonuçlara göre televizyonu az izleyenlerle çok izleyenler arasında insanlara güven bağlamındaki ilişki anlamsız çıkmıştır. Böylece alternatif hipotez reddedilmiştir. Buna göre çok izleyenlerin katılıyorum seçeneğinin yüzdesiyle az izleyenlerin katılıyorum seçeneği arasında yaklaşık 11 puanlık fark, yetiştirme delili olarak kabul edilmektedir. Katılımcıların kısmen de olsa cemaat ilişkilerinin yaşandığı bir şehirde bulunmalarından dolayı insanlara güvenileceğini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 4.63. Günümüzde İnsanlara Güvenilmez'in Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yeni insanlaragüvenilmez			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	7	2	22	31
			Yüzde	22,6%	6,5%	71,0%	100,0%
	Çok	Frekans	8	8	42	58	
		Yüzde	13,8%	13,8%	72,4%	100,0%	
	Toplam	Frekans	15	10	64	89	
		Yüzde	16,9%	11,2%	71,9%	100,0%	
30-99	tvizleme	Az	Frekans	4	6	18	28
			Yüzde	14,3%	21,4%	64,3%	100,0%
	Çok	Frekans	10	3	63	76	
		Yüzde	13,2%	3,9%	82,9%	100,0%	
	Toplam	Frekans	14	9	81	104	
		Yüzde	13,5%	8,7%	77,9%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	11	8	40	59
			Yüzde	18,6%	13,6%	67,8%	100,0%
	Çok	Frekans	18	11	105	134	
		Yüzde	13,4%	8,2%	78,4%	100,0%	
	Toplam	Frekans	29	19	145	193	
		Yüzde	15,0%	9,8%	75,1%	100,0%	

χ^2 : 2,540 sd: 2 p: ,281

Yaşa bakıldığında 1-29 yaş arası az televizyon izleyenlerin yüzde 71'i katılıyorum, yüzde 22,6'sı katılmıyorum, yüzde 6,5'i kararsızım yanıtını vermiştir. Çok izleyenlerin yüzde 72,4'ü katılıyorum, yüzde 13,8'i katılmıyorum, yüzde 13,8'i de kararsızım yanıtı vermiştir. 30-99 yaş arası az izleyenlerin yüzde 64,3'ü katılıyorum, yüzde 14,3'ü katılmıyorum, yüzde 8,7'si kararsızım cevabını vermiştir. Çok izleyenlerin 82,9'u katılıyorum, yüzde 13,2'si katılmıyorum, yüzde 3,9'u da kararsızım yanıtını vermiştir. Yaygın Görüş Haline Getirme açısından 30-99 yaş arası anlamlı sonuç vermemiştir. Genel toplamına bakıldığında ise Yaygın Görüş Haline Getirme durumu anlamsız sonuç vermiştir. Yokluk hipotezi reddedilmemiştir.

Tablo 4.64. Günümüzde İnsanlara Güvenilmez'in Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yeniinsanlaragüvenilmez			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	5	4	21	30
			Yüzde	16,7%	13,3%	70,0%	100,0%
	Çok	Frekans	8	8	49	65	
		Yüzde	12,3%	12,3%	75,4%	100,0%	
	Toplam	Frekans	13	12	70	95	
		Yüzde	13,7%	12,6%	73,7%	100,0%	
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	6	4	19	29
			Yüzde	20,7%	13,8%	65,5%	100,0%
	Çok	Frekans	10	3	56	69	
		Yüzde	14,5%	4,3%	81,2%	100,0%	
	Toplam	Frekans	16	7	75	98	
		Yüzde	16,3%	7,1%	76,5%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	11	8	40	59
			Yüzde	18,6%	13,6%	67,8%	100,0%
	Çok	Frekans	18	11	105	134	
		Yüzde	13,4%	8,2%	78,4%	100,0%	
	Toplam	Frekans	29	19	145	193	
		Yüzde	15,0%	9,8%	75,1%	100,0%	

χ^2 : 2,540 sd: 2 p: ,281

Yaygın Görüş Haline Getirme cinsiyet bağlamında değerlendirilirse televizyonu az izleyen kadınların yüzde 70'i katılıyorum, yüzde 16,7'si katılmıyorum yüzde 13,3'ü kararsızım yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyen kadınların 75,4'ü katılıyorum, yüzde 12,3'ü katılmıyorum, 12,3'ü kararsızım yanıtını vermiştir. Erkeklerin televizyonu az izleyenlerin yüzde 65,5'i katılıyorum, yüzde 20,7'si katılmıyorum, yüzde 13,8'i kararsızım yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyen erkeklerin yüzde 81,2'si katılıyorum, yüzde 14,5'i katılmıyorum, yüzde 4,3'ü kararsızım yanıtını vermiştir. *Günümüzde insanlara güvenilmez'in* cinsiyet bağlamında değerlendirilmesi arasında anlamsız bir ilişki söz konusudur. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.65. Çoğu İnsan Kendini Güvende Hissetmiyordur Dağılımı

			güvendedeğil			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	6	4	49	59
		Yüzde	10,2%	6,8%	83,1%	100,0%
	Çok	Frekans	13	11	110	134
		Yüzde	9,7%	8,2%	82,1%	100,0%
Toplam	Frekans	19	15	159	193	
	Yüzde	9,8%	7,8%	82,4%	100,0%	

χ^2 : ,121 sd: 2 p: ,941

“Çoğu insanlar kendini güvende hissetmiyordur” sorusuna verilen yanıtlar doğrultusunda televizyonu az izleyenlerin yüzde 83,1’i insanların kendini güvende hissetmediğine katılmış, yüzde 10,2’si katılmamıştır. Televizyonu çok izleyenlerin ise yüzde 82,1’i katılıyorum yanıtını vermiş, yüzde 9,8’i katılmamıştır. Televizyonu çok izleyenler ile az izleyenlerin oranları birbirine çok yakın çıkmıştır. Bu durum televizyon izleme oranları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. Çıkan sonuç anlamsızdır. Alternatif hipotez reddedilmiştir. Dağılıma bakıldığında çok izleyenlerin katılıyorum tercihlerinin gerekenden fazla çıktığı anlaşılmaktadır. Öyle ki 110 tercih, diğer tercihlerin toplamından fazladır. Az ve çok izleyenlerin katılmıyorum tercihlerinin toplamı sadece 19, kararsızım tercihlerinin toplamı da 15 çıkmıştır. Buna karşılık katılıyorum toplamı 159’dur. Katılımcılar şiddet olaylarını kanıksamış olabilirler. Şiddet olayları içinde yaşamak güven sorunu oluşturmamış olabilir. Ayrıca yine cemaat ilişkilerinden dolayı da güvende duyumsayabilirler.

Tablo 4.66. Çoğu İnsan Kendini Güvende Hissetmez'in Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yeni güvendede değil			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	4	2	25	31
			Yüzde	12,9%	6,5%	80,6%	100,0%
		Çok	Frekans	8	6	44	58
			Yüzde	13,8%	10,3%	75,9%	100,0%
	Toplam		Frekans	12	8	69	89
			Yüzde	13,5%	9,0%	77,5%	100,0%
30-90	tvizleme	Az	Frekans	2	2	24	28
			Yüzde	7,1%	7,1%	85,7%	100,0%
		Çok	Frekans	5	5	66	76
			Yüzde	6,6%	6,6%	86,8%	100,0%
	Toplam		Frekans	7	7	90	104
			Yüzde	6,7%	6,7%	86,5%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	6	4	49	59
			Yüzde	10,2%	6,8%	83,1%	100,0%
		Çok	Frekans	13	11	110	134
			Yüzde	9,7%	8,2%	82,1%	100,0%
	Toplam		Frekans	19	15	159	193
			Yüzde	9,8%	7,8%	82,4%	100,0%

χ^2 : ,121 sd: 2 p: ,941

Yaşa bakıldığında 1-29 yaş arası az televizyon izleyenlerin 80,6'sı katılıyorum, yüzde 12,9'sı katılmıyorum, yüzde 6,5'i kararsızım yanıtını vermiştir. Çok izleyenlerin yüzde 75,9'u katılıyorum, yüzde 13,8'i katılmıyorum, yüzde 10,3'ü de kararsızım yanıtını vermiştir. 30-99 yaş arası az izleyenlerin yüzde 85,7'si katılıyor, yüzde 7,1'i katılmıyor, yüzde 7,1'i ise kararsızdır. Çok izleyenlerin 86,8'i katılıyorum, yüzde 6,6'sı katılmıyorum, yüzde 6,6'sı da kararsızım yanıtını vermiştir. Yaşa göre yaygın görüş haline getirme anlamsız sonuç vermiştir. Yokluk hipotezi reddedilmemiştir.

Tablo 4.67. Çoğu İnsan Kendini Güvende Hissetmez'in Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenigüvendedeğil			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	2	2	26	30
			Yüzde	6,7%	6,7%	86,7%	100,0%
	Çok	Frekans	9	4	52	65	
		Yüzde	13,8%	6,2%	80,0%	100,0%	
	Toplam	Frekans	11	6	78	95	
		Yüzde	11,6%	6,3%	82,1%	100,0%	
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	4	2	23	29
			Yüzde	13,8%	6,9%	79,3%	100,0%
	Çok	Frekans	4	7	58	69	
		Yüzde	5,8%	10,1%	84,1%	100,0%	
	Toplam	Frekans	8	9	81	98	
		Yüzde	8,2%	9,2%	82,7%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	6	4	49	59
			Yüzde	10,2%	6,8%	83,1%	100,0%
	Çok	Frekans	13	11	110	134	
		Yüzde	9,7%	8,2%	82,1%	100,0%	
	Toplam	Frekans	19	15	159	193	
		Yüzde	9,8%	7,8%	82,4%	100,0%	

χ^2 : ,121 sd: 2 p: ,941

Cinsiyet açısından yaygın görüş haline getirme çözümlemesine göre televizyonu az izleyen kadınların yüzde 86,7'si katılmakta, yüzde 6,7'si katılmamaktadır. Televizyonu çok izleyen kadınların yüzde 80'i katılmaktadır, yüzde 13,8'si katılmamaktadır. Televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 79,3'ü katılmaktadır, yüzde 13,8'i katılmamaktadır. Televizyonu çok izleyen erkeklerin yüzde 84,1'i katılmaktadır. Katılmayanların oranı yüzde 5,8'dir. Verilen yanıtlara göre cinsiyet açısından yaygın görüş haline getirme anlamlı sonuç vermemiştir. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.68. İnsanlar Her An Saldırıya Uğrayabilir Dağılımı

			yenisaldırı			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizyone	Az	Frekans	14	3	42	59
		Yüzde	23,7%	5,1%	71,2%	100,0%
	Çok	Frekans	18	22	94	134
		Yüzde	13,4%	16,4%	70,1%	100,0%
Toplam	Frekans	32	25	136	193	
	Yüzde	16,6%	13,0%	70,5%	100,0%	

χ^2 : 6,687 sd: 2 p: ,035

“İnsanlar her an saldırıya uğrayabilir” sorusuna verilen yanıtlar doğrultusunda; televizyonu az izleyenlerden soruyu yanıtlayanların yüzde 71,2’si katılıyorum, yüzde 23,7’si katılmıyorum yanıtı vermiştir. Çok izleyenlerin ise yüzde 70,1’i katılıyorum, yüzde 13,4’ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Az izleyenler ile çok izleyenlerin oranları birbirine çok yakındır. Fakat bu ilişkinin anlamsız olduğu anlamına gelmemektedir. P değeri 0,005’den küçük çıktığı için televizyon izleme oranı ile saldırıya uğrama arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. *İnsanlar her an saldırıya uğrayabilir*’in yetiştirme rolü söz konusudur. Yokluk hipotezi reddedilmiştir. Ancak belirtmek gerekir ki, az izleyenlerin yüzdesi çok izleyenlerin yüzdesinden fazla çıkmıştır. Test anlamlı çıkmasına karşılık yetiştirme delilinin yönü negatiftir.

Tablo 4.69. İnsanlar Her An Saldırıya Uğrayabilir'in Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenisaldırı			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	3	3	25	31
			Yüzde	9,7%	9,7%	80,6%	100,0%
	Çok	Frekans	9	9	40	58	
		Yüzde	15,5%	15,5%	69,0%	100,0%	
	Toplam	Frekans	12	12	65	89	
		Yüzde	13,5%	13,5%	73,0%	100,0%	
30-99	tvizleme	Az	Frekans	11	0	17	28
			Yüzde	39,3%	0,0%	60,7%	100,0%
	Çok	Frekans	9	13	54	76	
		Yüzde	11,8%	17,1%	71,1%	100,0%	
	Toplam	Frekans	20	13	71	104	
		Yüzde	19,2%	12,5%	68,3%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	14	3	42	59
			Yüzde	23,7%	5,1%	71,2%	100,0%
	Çok	Frekans	18	22	94	134	
		Yüzde	13,4%	16,4%	70,1%	100,0%	
	Toplam	Frekans	32	25	136	193	
		Yüzde	16,6%	13,0%	70,5%	100,0%	

χ^2 : 6,687 sd: 2 p: ,035

Yaygın Görüş Haline Getirme yaş açısından değerlendirildiği zaman 1-29 yaş arası az izleyenlerin yüzde 80,6'sı katılıyorum yanıtını vermiştir. Çok izleyenlerin ise yüzde 69'u insanlar tanımadıkları insanların saldırılarına uğrayabilirler görüşüne katılmıştır. 30-99 yaş arasında az televizyon izleyenlerin yüzde 60,7'si katılmakta, çok izleyenlerin yüzde 71,1'i katılmaktadır. Yaygın Görüş Haline Getirme yaş açısından anlamlı sonuç vermiştir. Özellikle 30-99 yaş arasında yaygın görüş haline getirme söz konusudur. 1-29 yaş kontrol edildiğinde 30-99 yaş anlamlı çıkmıştır. Yokluk hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4.70. İnsanlar Her An Saldırıya Uğrayabilir'in Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenisaldırı			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	5	3	22	30
			Yüzde	16,7%	10,0%	73,3%	100,0%
		Çok	Frekans	10	11	44	65
			Yüzde	15,4%	16,9%	67,7%	100,0%
	Toplam		Frekans	15	14	66	95
			Yüzde	15,8%	14,7%	69,5%	100,0%
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	9	0	20	29
			Yüzde	31,0%	0,0%	69,0%	100,0%
		Çok	Frekans	8	11	50	69
			Yüzde	11,6%	15,9%	72,5%	100,0%
	Toplam		Frekans	17	11	70	98
			Yüzde	17,3%	11,2%	71,4%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	14	3	42	59
			Yüzde	23,7%	5,1%	71,2%	100,0%
		Çok	Frekans	18	22	94	134
			Yüzde	13,4%	16,4%	70,1%	100,0%
	Toplam		Frekans	32	25	136	193
			Yüzde	16,6%	13,0%	70,5%	100,0%

χ^2 : 6,687 sd: 2 p: ,035

Yaygın Görüş Haline Getirmenin cinsiyet bağlamında çözümlemesinde televizyonu az izleyen yüzde 73,3'ü katılıyorum, çok izleyen kadınların yüzde 67,7'si; televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 69'u, çok izleyenlerin yüzde 72,5'i katılmaktadır. Cinsiyet açısından Yaygın Görüş Haline Getirme anlamlı sonuç vermiştir. Özellikle kadınlar kontrol edildiğinde erkekler açısından sonuç anlamlı çıkmıştır. Alternatif hipotez kabul edilmiştir.

Tablo 4.71. Şiddet Alt Sınıf Üyeleri Arasında Yaşanmaktadır Dağılımı

			altsınıf			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	34	4	21	59
		Yüzde	57,6%	6,8%	35,6%	100,0%
	Çok	Frekans	53	24	56	133
		Yüzde	39,8%	18,0%	42,1%	100,0%
Toplam	Frekans	87	28	77	192	
	Yüzde	45,3%	14,6%	40,1%	100,0%	

χ^2 : 6,687 sd: 2 p: ,035

Şiddetin alt sınıf üyeleri arasında yaşandığına dair katılımcılara sorulan soruların yanıtında televizyonu çok izleyenleri yüzde 42,1'i katılıyorum yanıtını verirken, televizyonu az izleyenlerin ise yüzde 57,6'sı katılmıyorum yanıtını vermiştir. Az izleyenler alt sınıf üyeleri arasında şiddetin yaşanmadığını düşünmektedir. Çok izleyenlerin ise şiddetin alt sınıf üyeleri arasında yaşandığı görüşüne katıldığı görülmektedir. Bu fark, çözümlemenin anlamlı olduğu sonucunu yani yetiştirme rolünü ortaya koymaktadır ve alternatif hipotez kabul edilir. Tabloda dikkat çeken bir yön, katılmıyorum seçeneğinin az ve çok izleyici bakımından yüzdelerinin toplamının çok izleyenlerden fazla çıkmasıdır. Yine de çok izleyenlerin katılıyorum tercihlerinin yüzdesinin (42) az izleyenlerden (36) fazla çıkması yetiştirme delilini sunduğu şekilde değerlendirilmiştir. Nitekim arada çok izleyici lehine 6'dan fazla fark bulunmaktadır.

Tablo 4.72. Şiddet Alt Sınıf Üyeleri Arasında Yaşanmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenialtsınıf			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	18	2	11	31
			Yüzde	58,1%	6,5%	35,5%	100,0%
		Çok	Frekans	25	11	21	57
			Yüzde	43,9%	19,3%	36,8%	100,0%
	Toplam		Frekans	43	13	32	88
			Yüzde	48,9%	14,8%	36,4%	100,0%
30-99	tvizleme	Az	Frekans	16	2	10	28
			Yüzde	57,1%	7,1%	35,7%	100,0%
		Çok	Frekans	28	13	35	76
			Yüzde	36,8%	17,1%	46,1%	100,0%
	Toplam		Frekans	44	15	45	104
			Yüzde	42,3%	14,4%	43,3%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	34	4	21	59
			Yüzde	57,6%	6,8%	35,6%	100,0%
		Çok	Frekans	53	24	56	133
			Yüzde	39,8%	18,0%	42,1%	100,0%
	Toplam		Frekans	87	28	77	192
			Yüzde	45,3%	14,6%	40,1%	100,0%

χ^2 : 6,839 sd: 2 p: ,033

Yaşa göre Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesinde 1-29 yaş arası televizyonu az izleyenlerin yüzde 58,1'i katılmamakta, yüzde 6,5'i kararsız, yüzde 35,5'i katılmaktadır. 1-29 yaş arası televizyonu çok izleyenlerin yüzde 43,9'u katılmamakta, yüzde 19,3'ü kararsız olduğunu belirtmekte, yüzde 36,8'i katılmaktadır. 30-99 yaş arası az izleyenlerin yüzde 57,1'i katılmamakta, yüzde 7,1'i kararsız kalmakta, yüzde 35,7'si katılmaktadır. 1-29 yaş grubu kontrol edildiğinde 30-99 yaş yetiştirme açısından anlamlı sonuç vermiştir. Görüş Haline Getirme yaşa göre anlamlı çıkmıştır. Alternatif hipotez kabul edilmiştir.

Tablo 4.73. Şiddet Alt Sınıf Üyeleri Arasında Yaşanmaktadır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenialtsınıf			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	19	3	8	30
			Yüzde	63,3%	10,0%	26,7%	100,0%
	Çok	Frekans	30	9	26	65	
		Yüzde	46,2%	13,8%	40,0%	100,0%	
	Toplam	Frekans	49	12	34	95	
		Yüzde	51,6%	12,6%	35,8%	100,0%	
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	15	1	13	29
			Yüzde	51,7%	3,4%	44,8%	100,0%
	Çok	Frekans	23	15	30	68	
		Yüzde	33,8%	22,1%	44,1%	100,0%	
	Toplam	Frekans	38	16	43	97	
		Yüzde	39,2%	16,5%	44,3%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	34	4	21	59
			Yüzde	57,6%	6,8%	35,6%	100,0%
	Çok	Frekans	53	24	56	133	
		Yüzde	39,8%	18,0%	42,1%	100,0%	
	Toplam	Frekans	87	28	77	192	
		Yüzde	45,3%	14,6%	40,1%	100,0%	

χ^2 : 6,839 sd: 2 p: ,033

Yaygın görüş haline getirme çözümlemesinin cinsiyet değişkenine göre televizyonu az izleyen kadınların yüzde 63,3'ü katılmamakta, yüzde 10'u kararsız olduğunu belirtmekte, yüzde 26,7'si katılmaktadır. Televizyonu çok izleyen kadınların yüzde 46,2'si katılmamakta, yüzde 13,8'i kararsız olduğunu belirtmekte, yüzde 40'ı katılmaktadır. Televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 51,7'si katılmamakta, yüzde 3,4'ü kararsız kalmakta, yüzde 44,8'i katılmaktadır. Televizyonu çok izleyenlerin yüzde 33,8'i katılmamakta, yüzde 22,1'i kararsız olduğunu belirtmekte, yüzde 44,1'i katılmaktadır. Kadınlar kontrol edildiğinde erkekler açısından yetiştirme anlamlıdır. Cinsiyete göre yaygın görüş haline getirme anlamlı sonuç vermiştir. Alternatif hipotez kabul edilmektedir.

Tablo 4.74. İnsanlar Tanımadıkları İnsanların Saldırılarına Uğrarlar Dağılımı

			tanımadıksaldırı			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	28	9	22	59
		Yüzde	47,5%	15,3%	37,3%	100,0%
	Çok	Frekans	39	28	66	133
		Yüzde	29,3%	21,1%	49,6%	100,0%
Toplam	Frekans	67	37	88	192	
	Yüzde	34,9%	19,3%	45,8%	100,0%	

χ^2 : 5,922 sd: 2 p: ,052

Katılımcılardan televizyonu çok izleyenlerden yüzde 49,6'sı, insanlar tanımadıkları insanların saldırılarına uğrarlar görüşüne katılmış, yüzde 29,3'ü katılmamıştır. Az izleyenlerin ise yüzde 47,5'i katılmamış, yüzde 37,3'ü katılmıştır. P değerinin 0,005'ten büyük olmasından dolayı yetiştirme rolünün anlamsız çıktığı görülmektedir. Buna göre yokluk hipotezi reddedilmemiştir. p değeri çok az puanla anlamsız çıkmıştır. Anlamliya yakındır. Bunun nedeni yani anlamsız çıkmasının nedeni, kararsızım seçeneklerinin az izleyenlerden daha düşük oranda tercih edilmesidir. Bingöl küçük bir şehirdir ve insanların birbirlerinin tanıma olasılıkları yüksektir. Bu nedenle bir saldırı olsa bile bunun tanıyor olduklarından gelme olasılığı da yüksektir.

Tablo 4.75. İnsanlar Tanımadıkları İnsanların Saldırılarında Uğramaktadırlar'ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenitanımadıksaldırı			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	12	4	15	31
			Yüzde	38,7%	12,9%	48,4%	
		Çok	Frekans	16	14	28	58
			Yüzde	27,6%	24,1%	48,3%	
	Toplam		Frekans	28	18	43	89
			Yüzde	31,5%	20,2%	48,3%	
30-99	tvizleme	Az	Frekans	16	5	7	28
			Yüzde	57,1%	17,9%	25,0%	
		Çok	Frekans	23	14	38	75
			Yüzde	30,7%	18,7%	50,7%	
	Toplam		Frekans	39	19	45	103
			Yüzde	37,9%	18,4%	43,7%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	28	9	22	59
			Yüzde	47,5%	15,3%	37,3%	
		Çok	Frekans	39	28	66	133
			Yüzde	29,3%	21,1%	49,6%	
	Toplam		Frekans	67	37	88	192
			Yüzde	34,9%	19,3%	45,8%	

χ^2 : 5,922 sd: 2 p: ,052

1-29 yaş arası televizyonu az izleyenlerin yüzde 48,4'ü katılmakta, yüzde 38,7'si katılmamakta, yüzde 12,9'u kararsız olduğunu belirtmektedir. Televizyonu çok izleyenlerin yüzde 48,3'ü katılmakta, yüzde 20,2 kararsız kalmakta, yüzde 31,5'i katılmamaktadır. 30-99 yaş arası az izleyenlerden yüzde 25'i katılmakta, yüzde 17,9'u kararsız olduğunu belirtmekte, yüzde 57,1'i ise katılmamaktadır. Televizyonu çok izleyenlerin yüzde 50,7'si katılmakta, yüzde 18,7'si kararsız kalmakta, yüzde 30,7'si katılmamaktadır. 30-99 yaş arası yaygın görüş haline getirme ilişkisi anlamlı çıksa da yaşın yaygın görüş haline getirme ilişkisi zayıftır, yani aralarındaki ilişki anlamsızdır yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.76. İnsanlar Tanımadıkları İnsanların Saldırılarında Uğramaktadırlar'ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenitanımadıksaldırı			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	14	7	9	30
			Yüzde	46,7%	23,3%	30,0%	100,0%
		Çok	Frekans	19	10	35	64
			Yüzde	29,7%	15,6%	54,7%	100,0%
	Toplam		Frekans	33	17	44	94
			Yüzde	35,1%	18,1%	46,8%	100,0%
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	14	2	13	29
			Yüzde	48,3%	6,9%	44,8%	100,0%
		Çok	Frekans	20	18	31	69
			Yüzde	29,0%	26,1%	44,9%	100,0%
	Toplam		Frekans	34	20	44	98
			Yüzde	34,7%	20,4%	44,9%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	28	9	22	59
			Yüzde	47,5%	15,3%	37,3%	100,0%
		Çok	Frekans	39	28	66	133
			Yüzde	29,3%	21,1%	49,6%	100,0%
	Toplam		Frekans	67	37	88	192
			Yüzde	34,9%	19,3%	45,8%	100,0%

χ^2 : 5,922 sd: 2 p: ,052

Yaygın Görüş Haline Getirme cinsiyet bağlamında değerlendirilirse televizyonu az izleyen kadınların yüzde 30'u katılıyorum, yüzde 46,7'si katılmıyorum yüzde 23,3'ü kararsızım yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyen kadınların 54,7'si katılıyorum, yüzde 29,7'si katılmıyorum, yüzde 15,6'sı kararsızım yanıtını vermiştir. Erkeklerden televizyonu az izleyenlerin yüzde 44,8'i katılıyorum, yüzde 48,3'ü katılmıyorum, yüzde 6,9'u kararsızım yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyen erkeklerin yüzde 44,9'u katılıyorum, yüzde 29'u katılmıyorum, yüzde 26,1'i kararsızım yanıtını vermiştir. Cinsiyet açısından anlamsız bir ilişki söz konusudur. Alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.77. Günümüzde Şiddet Büyük Şehirlerde Yaşanmaktadır Dağılımı

			büyükşehir			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	23	16	20	59
		Yüzde	39,0%	27,1%	33,9%	100,0%
	Çok	Frekans	65	18	51	134
		Yüzde	48,5%	13,4%	38,1%	100,0%
Toplam	Frekans	88	34	71	193	
	Yüzde	45,6%	17,6%	36,8%	100,0%	

χ^2 : 5,363 sd: 2 p: ,068

'Günümüzde şiddet büyük şehirlerde yaşanmaktadır'a televizyonu az izleyenlerin yüzde 33,9'u katılıyorum, yüzde 27,1'i kararsızım, yüzde 39'u katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyenlerin yüzde 38,1'i katılıyorum, yüzde 13,4'ü kararsızım, yüzde 48,5'i katılmıyorum yanıtını vermiştir. Aralarındaki ilişki anlamsızdır. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir. Tabloya bakıldığında katılmıyorum seçeneğinin az ve çok izleyenlerinin tercihlerinin toplamının çok izleyenlerden 17 adet fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum da testin anlamsız çıkmasına neden olmuştur. Daha da genişletilerek söylendiğinde Bingöl'de yaşayanların, Bingöl'ün büyük şehir olmaması ve şiddet olaylarına tanık olmaları sonucun bu şekilde çıkmasına neden olmuştur denebilir.

Tablo 4.78. Günümüzde Şiddet Büyük Şehirlerde Daha Çok Yaşanmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenibüyükşehir			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	13	9	9	31
			Yüzde	41,9%	29,0%	29,0%	100,0%
		Çok	Frekans	29	7	22	58
			Yüzde	50,0%	12,1%	37,9%	100,0%
	Toplam		Frekans	42	16	31	89
			Yüzde	47,2%	18,0%	34,8%	100,0%
30-99	tvizleme	Az	Frekans	10	7	11	28
			Yüzde	35,7%	25,0%	39,3%	100,0%
		Çok	Frekans	36	11	29	76
			Yüzde	47,4%	14,5%	38,2%	100,0%
	Toplam		Frekans	46	18	40	104
			Yüzde	44,2%	17,3%	38,5%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	23	16	20	59
			Yüzde	39,0%	27,1%	33,9%	100,0%
		Çok	Frekans	65	18	51	134
			Yüzde	48,5%	13,4%	38,1%	100,0%
	Toplam		Frekans	88	34	71	193
			Yüzde	45,6%	17,6%	36,8%	100,0%

χ^2 : 5,363 sd: 2 p: ,068

Yaşa göre yaygın görüş haline getirme bağlamında değerlendirildiği zaman televizyonu az izleyen 1-29 yaş grubu yüzde 29'u katılıyorum, yüzde 29'u kararsızım, yüzde 41,9'u katılmıyorum yanıtını vermiş; televizyonu az izleyen 30-99 yaş grubundan yüzde 34,8'i katılıyorum, yüzde 18'i kararsızım, yüzde 47,2'si katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyenlerin 1-29 yaş grubundakilerin yüzde 37,9'si katılıyorum, yüzde 12,2'i kararsızım, yüzde 50'si katılmıyorum yanıtını vermiş, 30-99 yaş gurubundakilerin yüzde 38,2'si katılıyorum, yüzde 14,5'i kararsızım, yüzde 47,4'ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Aralarındaki ilişki anlamsızdır. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.79. Günümüzde Şiddet Büyük Şehirlerde Daha Çok Yaşanmaktadır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenibüyükşehir			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	16	7	7	30
			Yüzde	53,3%	23,3%	23,3%	100,0%
		Çok	Frekans	38	11	16	65
			Yüzde	58,5%	16,9%	24,6%	100,0%
	Toplam		Frekans	54	18	23	95
			Yüzde	56,8%	18,9%	24,2%	100,0%
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	7	9	13	29
			Yüzde	24,1%	31,0%	44,8%	100,0%
		Çok	Frekans	27	7	35	69
			Yüzde	39,1%	10,1%	50,7%	100,0%
	Toplam		Frekans	34	16	48	98
			Yüzde	34,7%	16,3%	49,0%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	23	16	20	59
			Yüzde	39,0%	27,1%	33,9%	100,0%
		Çok	Frekans	65	18	51	134
			Yüzde	48,5%	13,4%	38,1%	100,0%
	Toplam		Frekans	88	34	71	193
			Yüzde	45,6%	17,6%	36,8%	100,0%

χ^2 : 5,363 sd: 2 p: ,068

Cinsiyete göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesine bakıldığında televizyonu az izleyen kadınların televizyonu çok izleyenlerin yüzde 23,3'ü katılıyorum; 53,3'ü katılmıyorum; çok izleyenlerin yüzde 24,6'sı katılıyorum, 58,5'i katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 44,8'i, çok izleyenlerin yüzde 50,7'si katılıyorum; televizyonu az izleyenlerin 24,2'i, çok izleyenlerin 39,1'i katılmıyorum yanıtını vermiştir. Ortaya çıkan sonuç, ilişkinin anlamsız olduğunu göstermektedir. Alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.80. *Günümüzde Türkiye Geneline Alt Sınıf Üyeleri Sorun Çözümünde Şiddete Başvurular Dağılımı*

			altsınıfşiddet			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	31	7	21	59
		Yüzde	52,5%	11,9%	35,6%	100,0%
	Çok	Frekans	46	21	67	134
		Yüzde	34,3%	15,7%	50,0%	100,0%
Toplam	Frekans	77	28	88	193	
	Yüzde	39,9%	14,5%	45,6%	100,0%	

χ^2 : 5,680 sd: 2 p: ,058

Alt sınıf üyeleri sorun çözümünde şiddete başvurular'ın Yetiştirme Çözümlemesine bakıldığında televizyonu az izleyenleri yüzde 52,6'sı katılmıyorum, yüzde 35,6'sı katılıyorum, yüzde 11,9'u kararsızım yanıtını vermiştir. Çok izleyenlerin yüzde 34,3'ü katılmıyorum, yüzde 50'si katılıyorum, yüzde 15,7'si kararsızım yanıtını vermiştir. Aralarındaki ilişki anlamsızdır. Alternatif hipotez reddedilmiştir. Kararsızım seçeneğinin tercihleri oldukça az bulunmaktadır. Katılımcılar arasında alt sınıf üyeleri de bulunmaktadır. Bu nedenle kendilerini koruma amaçlı olarak soruya katılıyorum dememiş olabilirler.

Tablo 4.81. Günümüzde Türkiye Genelinde Alt Sınıf Üyeleri Sorun Çözümünde Şiddete Başvurmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenialtsınıfşiddet			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tizleme	Az	Frekans	18	3	10	31
			Yüzde	58,1%	9,7%	32,3%	100,0%
		Çok	Frekans	19	12	27	58
			Yüzde	32,8%	20,7%	46,6%	100,0%
	Toplam		Frekans	37	15	37	89
			Yüzde	41,6%	16,9%	41,6%	100,0%
30-99	tizleme	Az	Frekans	13	4	11	28
			Yüzde	46,4%	14,3%	39,3%	100,0%
		Çok	Frekans	27	9	40	76
			Yüzde	35,5%	11,8%	52,6%	100,0%
	Toplam		Frekans	40	13	51	104
			Yüzde	38,5%	12,5%	49,0%	100,0%
Toplam	tizleme	Az	Frekans	31	7	21	59
			Yüzde	52,5%	11,9%	35,6%	100,0%
		Çok	Frekans	46	21	67	134
			Yüzde	34,3%	15,7%	50,0%	100,0%
	Toplam		Frekans	77	28	88	193
			Yüzde	39,9%	14,5%	45,6%	100,0%

χ^2 : 5,680 sd: 2 p: ,058

Yaşa göre Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesine bakıldığında 1-29 yaş gurubunda az izleyenlerin yüzde 58,1'i katılmıyorum, yüzde 32,3'ü katılıyorum; 30-99 yaş gurubunda az izleyenlerin yüzde 46,4'ü katılmıyorum, 39,3'ü katılıyorum yanıtını vermiştir. 1-29 grubunda çok izleyenlerin yüzde 32,8'si katılmıyorum, 46,6'sı katılıyorum; 30-99 yaş arasındaki yüzde 35,5'i katılmıyorum, yüzde 52,6'sı katılıyorum yanıtını vermiştir. Çözümleme sonucunda, yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.82. Günümüzde Türkiye Genelinde Alt Sınıf Üyeleri Sorun Çözümünde Şiddete Başvurmaktadır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenialtsınıfşiddet			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	17	4	9	30
			Yüzde	56,7%	13,3%	30,0%	100,0%
		Çok	Frekans	25	10	30	65
			Yüzde	38,5%	15,4%	46,2%	100,0%
	Toplam		Frekans	42	14	39	95
			Yüzde	44,2%	14,7%	41,1%	100,0%
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	14	3	12	29
			Yüzde	48,3%	10,3%	41,4%	100,0%
		Çok	Frekans	21	11	37	69
			Yüzde	30,4%	15,9%	53,6%	100,0%
	Toplam		Frekans	35	14	49	98
			Yüzde	35,7%	14,3%	50,0%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	31	7	21	59
			Yüzde	52,5%	11,9%	35,6%	100,0%
		Çok	Frekans	46	21	67	134
			Yüzde	34,3%	15,7%	50,0%	100,0%
	Toplam		Frekans	77	28	88	193
			Yüzde	39,9%	14,5%	45,6%	100,0%

χ^2 : 5,680 sd: 2 p: ,058

Cinsiyet açısından yaygın görüş haline getirmede az izleyen kadınların yüzde 56,7'si katılmıyorum, yüzde 30'u katılıyorum; çok izleyen kadınların yüzde 38,5'i katılmıyorum, yüzde 46,2'si katılıyorum yanıtını vermiştir. İlişki anlamsız olduğu için yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.83. Günümüzde Türkiye'de Yetişkin Nüfus Artmaktadır Dağılımı

			yetişkin nüfus			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tvizleme	Az	Frekans	6	8	45	59
		Yüzde	10,2%	13,6%	76,3%	100,0%
	Çok	Frekans	30	25	79	134
		Yüzde	22,4%	18,7%	59,0%	100,0%
Toplam		Frekans	36	33	124	193
		Yüzde	18,7%	17,1%	64,2%	100,0%

χ^2 : 5,813 sd: 2 p: ,055

'Günümüzde Türkiye'de Yetişkin Nüfus Artmaktadır'a göre katılımcılardan televizyonu az izleyenlerin yüzde 76,3'ü katılıyorum, yüzde 10,2'si katılmıyorum, yüzde 13,6'sı kararsızım yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyenlerin yüzde 59'u katılıyorum, yüzde 22,4'ü katılmıyorum, yüzde 18,7'si kararsızım yanıtını vermiştir. Yetiştirme rolü anlamsız çıkmıştır. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir. Dağılıma bakıldığında az izleyenlerin katılmıyorum ve kararsızım seçeneklerini tercih edenlerinin sayısı az olmuştur. Bu da testin anlamsız çıkmasına neden olmuştur. Aynı zamanda az izleyenler katılıyorum seçeneğini de çok tercih etmişlerdir. Belki de onlar dünyayı Bingöl'le sınırlı tutmuş olabilirler bu soru itibarıyla...

Tablo 4.84. Günümüzde Türkiye'de Yetişkin Nüfus Artmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yeniyetışkinnüfus			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	2	5	24	31
			Yüzde	6,5%	16,1%	77,4%	100,0%
		Çok	Frekans	10	10	38	58
			Yüzde	17,2%	17,2%	65,5%	100,0%
	Toplam		Frekans	12	15	62	89
			Yüzde	13,5%	16,9%	69,7%	100,0%
30-99	tvizleme	Az	Frekans	4	3	21	28
			Yüzde	14,3%	10,7%	75,0%	100,0%
		Çok	Frekans	20	15	41	76
			Yüzde	26,3%	19,7%	53,9%	100,0%
	Toplam		Frekans	24	18	62	104
			Yüzde	23,1%	17,3%	59,6%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	6	8	45	59
			Yüzde	10,2%	13,6%	76,3%	100,0%
		Çok	Frekans	30	25	79	134
			Yüzde	22,4%	18,7%	59,0%	100,0%
	Toplam		Frekans	36	33	124	193
			Yüzde	18,7%	17,1%	64,2%	100,0%

$\chi^2: 5,813$ sd: 2 p: ,055

Yaşa göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesine bakıldığında 1-29 yaş arası televizyonu az izleyenler yüzde 77,4'ü, çok izleyenlerin 65,5'i katılıyorum yanıtını vermiştir. 30-99 yaş arasındaki az izleyenlerin yüzde 75'i, çok izleyenlerin 53,9'u

katılıyorum yanıtını vermiştir. Yaygın Görüş Haline Getirme rolü anlamsız çıkmıştır. Alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.85. Günümüzde Türkiye’de Yetişkin Nüfus Artmaktadır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yeniyetışkinnüfus			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	4	4	22	30
			Yüzde	13,3%	13,3%	73,3%	100,0%
	Çok	Frekans	13	16	36	65	
		Yüzde	20,0%	24,6%	55,4%	100,0%	
	Toplam	Frekans	17	20	58	95	
		Yüzde	17,9%	21,1%	61,1%	100,0%	
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	2	4	23	29
			Yüzde	6,9%	13,8%	79,3%	100,0%
	Çok	Frekans	17	9	43	69	
		Yüzde	24,6%	13,0%	62,3%	100,0%	
	Toplam	Frekans	19	13	66	98	
		Yüzde	19,4%	13,3%	67,3%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	6	8	45	59
			Yüzde	10,2%	13,6%	76,3%	100,0%
	Çok	Frekans	30	25	79	134	
		Yüzde	22,4%	18,7%	59,0%	100,0%	
	Toplam	Frekans	36	33	124	193	
		Yüzde	18,7%	17,1%	64,2%	100,0%	

χ^2 : 5,813 sd: 2 p: ,055

Yaşa göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesine bakıldığında kadınların televizyonu az izleyenlerin yüzde 73,3’ü, çok izleyenlerin yüzde 55,4’ü katılıyorum; erkeklerden az izleyenlerden yüzde 79,3’ü; çok izleyenlerin 62,3’ü katılıyorum yanıtını vermiştir. İlişki anlamsızdır. Alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.86. *Günümüzde Türkiye’de Nüfusun Çoğunluğunu Yetişkinler Oluşturmaktadır Dağılımı*

			türkiyenüfus			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
izleme	Az	Frekans	15	9	34	58
		Yüzde	25,9%	15,5%	58,6%	100,0%
	Çok	Frekans	50	22	62	134
		Yüzde	37,3%	16,4%	46,3%	100,0%
Toplam		Frekans	65	31	96	192
		Yüzde	33,9%	16,1%	50,0%	100,0%

χ^2 : 2,823 sd: 2 p: ,244

Yetiştirme Çözümlemesine bakıldığında televizyonu az izleyenlerin yüzde 58,6’sı katılıyorum, yüzde 25,9’u katılmıyorum, yüzde 15,5’i kararsızım; çok izleyenlerin yüzde 46,3’ü katılıyorum, yüzde 33,9’u katılmıyorum, yüzde 16,1’i kararsızım yanıtını vermiştir. Aralarındaki ilişki anlamsızdır. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir. Çok izleyenlerin katılıyorum seçeneğini tercih edenlerin sayısı az izleyenlerden fazla olmasına karşın, yüzdesi bu yönde olmamıştır. Katılımcılar, Türkiye’de nüfusun çoğunluğunu yetişkinlerin oluşturduğunu düşünmemektedirler. Bunda ailenin hiyerarşik olarak bütünlük içinde olması etkili olabilir.

Tablo 4.87. Günümüzde Türkiye’de Nüfusun Çoğunluğunu Yetişkinler Oluşturmaktadır’ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yeni türkiyenüfus			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	6	8	17	31
			Yüzde	19,4%	25,8%	54,8%	100,0%
		Çok	Frekans	17	9	32	58
			Yüzde	29,3%	15,5%	55,2%	100,0%
	Toplam		Frekans	23	17	49	89
			Yüzde	25,8%	19,1%	55,1%	100,0%
30-99	tvizleme	Az	Frekans	9	1	17	27
			Yüzde	33,3%	3,7%	63,0%	100,0%
		Çok	Frekans	33	13	30	76
			Yüzde	43,4%	17,1%	39,5%	100,0%
	Toplam		Frekans	42	14	47	103
			Yüzde	40,8%	13,6%	45,6%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	15	9	34	58
			Yüzde	25,9%	15,5%	58,6%	100,0%
		Çok	Frekans	50	22	62	134
			Yüzde	37,3%	16,4%	46,3%	100,0%
	Toplam		Frekans	65	31	96	192
			Yüzde	33,9%	16,1%	50,0%	100,0%

χ^2 : 2,823 sd: 2 p: ,244

Yaşa göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesinde 1-29 yaş arası televizyonu az izleyen katılımcıların yüzde 54,8’i katılıyorum, yüzde 19,4’ü katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 55,2’si katılıyorum, yüzde 29,3’ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. 30-99 yaş arası televizyonu az izleyen katılımcıların yüzde 63’ü katılıyorum, yüzde 3,3’ü katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 39,5’i katılıyorum; yüzde 43,4’ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Çıkan sonuca göre alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.88. Günümüzde Türkiye’de Nüfusun Çoğunluğunu Yetişkinler Oluşturmaktadır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenitürkiyenüfus			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	10	3	16	29
			Yüzde	34,5%	10,3%	55,2%	100,0%
	Çok	Frekans	21	11	33	65	
		Yüzde	32,3%	16,9%	50,8%	100,0%	
	Toplam	Frekans	31	14	49	94	
		Yüzde	33,0%	14,9%	52,1%	100,0%	
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	5	6	18	29
			Yüzde	17,2%	20,7%	62,1%	100,0%
	Çok	Frekans	29	11	29	69	
		Yüzde	42,0%	15,9%	42,0%	100,0%	
	Toplam	Frekans	34	17	47	98	
		Yüzde	34,7%	17,3%	48,0%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	15	9	34	58
			Yüzde	25,9%	15,5%	58,6%	100,0%
	Çok	Frekans	50	22	62	134	
		Yüzde	37,3%	16,4%	46,3%	100,0%	
	Toplam	Frekans	65	31	96	192	
		Yüzde	33,9%	16,1%	50,0%	100,0%	

χ^2 : 2,823 sd: 2 p: ,244

Cinsiyete göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesinde televizyonu az izleyen kadınların yüzde 55,2’si katılıyorum, yüzde 34,5’i katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 50,8’i katılıyorum, yüzde 32,3’ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 62,1’i katılıyorum, yüzde 17,2’si katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 42’si katılıyorum; yüzde 42’si katılmıyorum yanıtını vermiştir. Çıkan sonuca göre alternatif hipotez reddedilmiştir

Tablo 4.89. *Günümüzde Türkiye’de Zenginlerin Sayısı Artmaktadır Dağılımı*

			zengin			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
televizyon izleme	Az	Frekans	21	10	28	59
		Yüzde	35,6%	16,9%	47,5%	100,0%
	Çok	Frekans	54	26	54	134
		Yüzde	40,3%	19,4%	40,3%	100,0%
Toplam	Frekans	75	36	82	193	
	Yüzde	38,9%	18,7%	42,5%	100,0%	

χ^2 : ,860 sd: 2 p: ,651

Günümüzde Türkiye’de Zenginlerin Sayısı Artmaktadır’a televizyonu az izleyenlerin yüzde 47,5’i katılıyorum, yüzde 35,6’sı katılmıyorum, yüzde 16,9’u kararsızım yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyenlerden yüzde 40,3’ü katılıyorum, 19,4’ü kararsızım, yüzde 40,3’ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir. Tabloya bakıldığında katılıyorum ve katılmıyorum seçeneklerini tercih edenlerin sayısının eşit olduğu görülmektedir. Bu da testin anlamsız çıkmasına neden olmuştur. Bingöl’de sınıfların sabit kalma olasılığı yüksektir. Nitekim küçük bir şehirdir ve zenginler zenginliklerini sabitlemiş olabilirler. Bu da katılımcıların soruya katılmamalarına neden olmuş olabilir.

Tablo 4.90. Günümüzde Türkiye’de Zenginlerin Sayısı Artmaktadır’ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenizengin			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	9	6	16	31
			Yüzde	29,0%	19,4%	51,6%	100,0%
		Çok	Frekans	24	16	18	58
			Yüzde	41,4%	27,6%	31,0%	100,0%
	Toplam		Frekans	33	22	34	89
			Yüzde	37,1%	24,7%	38,2%	100,0%
30-99	tvizleme	Az	Frekans	12	4	12	28
			Yüzde	42,9%	14,3%	42,9%	100,0%
		Çok	Frekans	30	10	36	76
			Yüzde	39,5%	13,2%	47,4%	100,0%
	Toplam		Frekans	42	14	48	104
			Yüzde	40,4%	13,5%	46,2%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	21	10	28	59
			Yüzde	35,6%	16,9%	47,5%	100,0%
		Çok	Frekans	54	26	54	134
			Yüzde	40,3%	19,4%	40,3%	100,0%
	Toplam		Frekans	75	36	82	193
			Yüzde	38,9%	18,7%	42,5%	100,0%

χ^2 : ,860 sd: 2 p: ,651

Yaşa göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesi 1-29 yaş arası televizyonu az izleyenlerden katılıyorum yüzde 51,6, kararsızım 19,4, katılmıyorum yüzde 29’dur. Çok izleyenlerden katılıyorum yüzde 31, kararsızım yüzde 27,6, katılmıyorum yüzde 41,4’tür. 30-99 yaş arası az izleyenlerin yüzde 42,9’u katılıyorum, yüzde 42,9’u katılmıyorum, yüzde 14,3’ü kararsızım yanıtını vermiştir. Çok izleyenlerin yüzde 47,4’ü katılıyorum, yüzde 39,5’i katılmıyorum, yüzde 13,2’si kararsızım yanıtını vermiştir. Yaşa göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesiyle zenginlerin sayısının artması arasındaki ilişki anlamsızdır. Alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.91. Günümüzde Türkiye’de Zenginlerin Sayısı Artmaktadır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenizengin			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	15	5	10	30
			Yüzde	50,0%	16,7%	33,3%	100,0%
		Çok	Frekans	27	15	23	65
			Yüzde	23,1%	23,1%	35,4%	100,0%
	Toplam		Frekans	42	20	33	95
			Yüzde	44,2%	21,1%	34,7%	100,0%
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	6	5	18	29
			Yüzde	20,7%	17,2%	62,1%	100,0%
		Çok	Frekans	27	11	31	69
			Yüzde	39,1%	15,9%	44,9%	100,0%
	Toplam		Frekans	33	16	49	98
			Yüzde	33,7%	16,3%	50,0%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	21	10	28	59
			Yüzde	35,6%	16,9%	47,5%	100,0%
		Çok	Frekans	54	26	54	134
			Yüzde	40,3%	19,4%	40,3%	100,0%
	Toplam		Frekans	75	36	82	193
			Yüzde	38,9%	18,7%	42,5%	100,0%

χ^2 : ,860 sd: 2 p: ,651

Cinsiyete göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesi televizyonu az izleyenler kadınlardan katılıyorum yüzde 33,3, kararsızım 16,7, katılmıyorum yüzde 50’dir. Çok izleyenlerden katılıyorum yüzde 35,4, kararsızım yüzde 23,1, katılmıyorum yüzde 23,1’dir. Erkeklerden az izleyenlerin yüzde 62,1’i katılıyorum, yüzde 17,2’si katılmıyorum, yüzde 20,7’si kararsızım yanıtını vermiştir. Çok izleyenlerin yüzde 44,9’u katılıyorum, yüzde 39,1’i katılmıyorum, yüzde 15,9’i kararsızım yanıtını vermiştir. Cinsiyete göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesiyle zenginlerin sayısının artması arasındaki ilişki anlamsızdır. Alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.92. *Günümüzde Türkiye’de Siyasetle İlgilenenlerin Sayısı Artmaktadır Dağılımı*

			siyaset			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Televizyon izleme	Az	Frekans	9	4	46	59
		Yüzde	15,3%	6,8%	78,0%	100,0%
	Çok	Frekans	18	26	90	134
		Yüzde	13,4%	19,4%	67,2%	100,0%
Toplam		Frekans	27	30	136	193
		Yüzde	14,0%	15,5%	70,5%	100,0%

χ^2 : 4,975 sd: 2 p: ,083

Televizyonu az izleyen katılımcıların yüzde 78’i katılıyorum, yüzde 15,3’ü katılmıyorum, yüzde 6,8’i kararsızım yanıtını vermiştir. Çok izleyenlerin yüzde 67,2’si katılıyorum, yüzde 13,4’ü katılmıyorum, yüzde 19,4’ü kararsızım yanıtını vermiştir. Alternatif hipotez reddedilmiştir. Testin anlamsız çıkmasının nedeni, çok izleyenlerin sayısının fazla olmasına karşın, yüzdesinin az izleyenlere oranla daha düşük çıkmasıdır. Bunun nedeni de az izleyenlerin katılmıyorum ve kararsızım seçeneklerinin tercihinin beklenenden daha az olmasıdır. Elbette, yerelde siyasetin belli ailelerle sınırlı olması, katılımcıların bu yönde düşünceye sahip olmamalarına yani günümüzde Türkiye’de siyasetle ilgilenenlerin sayısının artmadığına inanmalarına neden olmuş olabilir.

Tablo 4.93. Günümüzde Türkiye’de Siyasetle İlgilenenlerin Sayısı Artmaktadır’ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenisiyaset			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	4	1	26	31
			Yüzde	12,9%	3,2%	83,9%	100,0%
		Çok	Frekans	9	10	39	58
			Yüzde	15,5%	17,2%	67,2%	100,0%
	Toplam		Frekans	13	11	65	89
			Yüzde	14,6%	12,4%	73,0%	100,0%
30-99	tvizleme	Az	Frekans	5	3	20	28
			Yüzde	17,9%	10,7%	71,4%	100,0%
		Çok	Frekans	9	16	51	76
			Yüzde	11,8%	21,1%	67,1%	100,0%
	Toplam		Frekans	14	19	71	104
			Yüzde	13,5%	18,3%	68,3%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	9	4	46	59
			Yüzde	15,3%	6,8%	78,0%	100,0%
		Çok	Frekans	18	26	90	134
			Yüzde	13,4%	19,4%	67,2%	100,0%
	Toplam		Frekans	27	30	136	193
			Yüzde	14,0%	15,5%	70,5%	100,0%

χ^2 : 4,975 sd: 2 p: ,083

Yaşa göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesi yapıldığında 1-29 yaş arası az izleyenlerin yüzde 83,9’u katılıyorum, yüzde 12,9’u katılmıyorum yanıtını vermiştir. Çok izleyenlerin yüzde 67,2’si katılıyorum, yüzde 15,5’i katılmıyorum yanıtını vermiştir. 30-99 yaş arası televizyonu az izleyenin yüzde 71,4’ü katılıyorum, yüzde 17,9’u katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyenlerin yüzde 67,1’i katılıyorum, yüzde 11,8’i katılmıyorum yanıtını vermiştir. Yaygın görüş haline getirme çözümlemesi yaşa göre anlamsız çıkmıştır. Yokluk hipotezi reddedilmemiştir.

Tablo 4.94. Günümüzde Türkiye’de Siyasetle İlgilenenlerin Sayısı Artmaktadır’ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenisiyaset			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	5	2	23	30
			Yüzde	16,7%	6,7%	76,7%	100,0%
		Çok	Frekans	11	14	40	65
			Yüzde	16,9%	21,5%	61,5%	100,0%
	Toplam		Frekans	16	16	63	95
			Yüzde	16,8%	16,8%	66,3%	100,0%
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	4	2	23	29
			Yüzde	13,8%	6,9%	79,3%	100,0%
		Çok	Frekans	7	12	50	69
			Yüzde	10,1%	17,4%	72,5%	100,0%
	Toplam		Frekans	11	14	73	98
			Yüzde	11,2%	14,3%	74,5%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	9	4	46	59
			Yüzde	15,3%	6,8%	78,0%	100,0%
		Çok	Frekans	18	26	90	134
			Yüzde	13,4%	19,4%	67,2%	100,0%
	Toplam		Frekans	27	30	136	193
			Yüzde	14,0%	15,5%	70,5%	100,0%

χ^2 : 4,975 sd: 2 p: ,083

Cinsiyete göre yapılan yaygın görüş haline getirme çözümlemesi, televizyonu az izleyen kadınların yüzde 76,7’si katılıyorum, yüzde 16,7’si katılmıyorum yanıtı vermiştir. Televizyonu çok izleyen kadınlardan yüzde 61,5’i katılıyorum, yüzde 16,9’u katılmıyorum yanıtı vermiştir. Televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 79,3’ü katılıyorum, yüzde 13,8’i katılmıyorum yanıtı vermiştir. Çok izleyenlerin yüzde 72,5’i katılıyorum, yüzde 10,1’i katılmıyorum yanıtı vermiştir. Yaygın görüş haline getirme çözümlemesi cinsiyet bağlamında anlamsız çıkmıştır yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.95. *Günümüzde Türkiye’de Zenginler Eğlenmeyi Sevmektedir Dağılımı*

			zengineğlence			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	10	4	45	59
		Yüzde	16,9%	6,8%	76,3%	100,0%
	Çok	Frekans	19	18	97	134
		Yüzde	14,2%	13,4%	72,4%	100,0%
Toplam	Frekans	29	22	142	193	
	Yüzde	15,0%	11,4%	73,6%	100,0%	

χ^2 : 1,884 sd: 2 p: ,390

“Günümüzde Türkiye’de Zenginler Eğlenmeyi Sevmektedir” sorusuna verilen yanıtlara göre televizyonu az izleyenlerin yüzde 76,3’ü katılıyorum, yüzde 16,9’u katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyenlerin ise yüzde 72,4’ü katılıyorum, 14,2’si katılmıyorum yanıtını vermiştir. Çıkan sonuçlara göre televizyonu az izleyenlerle çok izleyenler arasındaki ilişki anlamsız çıkmıştır. Böylece alternatif hipotez reddedilmiştir. Bu tabloda da katılıyorum seçeneği az ve çok izleyici açısından yüksek çıkmıştır. Bu da testin anlamsız çıkmasına neden olmuştur. Elbette bunun nedeni, katılımcıların kendi yakın çevrelerindeki zenginlerin televizyonda sunulduğu gibi bir eğlenceye yönelmemiş oldukları olabilir. Nitekim Bingöl bir eğlence şehri değildir.

Tablo 4.96. Günümüzde Türkiye’de Zenginler Eğlenceyi Sever’in Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenizengineğlence			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	5	3	23	31
			Yüzde	16,1%	9,7%	74,2%	100,0%
		Çok	Frekans	13	7	38	58
			Yüzde	22,4%	12,1%	65,5%	100,0%
	Toplam		Frekans	18	10	61	89
			Yüzde	20,2%	11,2%	68,5%	100,0%
30-99	tvizleme	Az	Frekans	5	1	22	28
			Yüzde	17,9%	3,6%	78,6%	100,0%
		Çok	Frekans	6	11	59	76
			Yüzde	7,9%	14,5%	77,6%	100,0%
	Toplam		Frekans	11	12	81	104
			Yüzde	10,6%	11,5%	77,9%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	10	4	45	59
			Yüzde	16,9%	6,8%	76,3%	100,0%
		Çok	Frekans	19	18	97	134
			Yüzde	14,2%	13,4%	72,4%	100,0%
	Toplam		Frekans	29	22	142	193
			Yüzde	15,0%	11,4%	73,6%	100,0%

χ^2 : 1,884 sd: 2 p: ,390

Yaşa göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesinde 1-29 yaş arasındaki televizyonu az izleyenlerin yüzde 74,2’si katılıyorum, yüzde 16,1’i katılmıyorum; çok izleyenlerin yüzde 65,5’i katılıyorum, yüzde 22,4’ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. 30-99 yaş arası televizyonu az izleyenlerin 78,6’sı katılıyorum, yüzde 17,9’u katılmıyorum; çok izleyenlerin 77,6’sı katılıyorum, yüzde 7,9’u katılmıyorum yanıtını vermiştir. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.97. Günümüzde Türkiye’de Zenginler Eğlenceyi Sever’in Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yeni zengin eğlence			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tv izleme	Az	Frekans	6	2	22	30
			Yüzde	20,0%	6,7%	73,3%	100,0%
	Çok	Frekans	13	8	44	65	
		Yüzde	20,0%	12,3%	67,7%	100,0%	
	Toplam	Frekans	19	10	66	95	
		Yüzde	20,0%	10,5%	69,5%	100,0%	
Erkek	tv izleme	Az	Frekans	4	2	23	29
			Yüzde	13,8%	6,9%	79,3%	100,0%
	Çok	Frekans	6	10	53	69	
		Yüzde	8,7%	14,5%	76,8%	100,0%	
	Toplam	Frekans	10	12	76	98	
		Yüzde	10,2%	12,2%	77,6%	100,0%	
Toplam	tv izleme	Az	Frekans	10	4	45	59
			Yüzde	16,9%	6,8%	76,3%	100,0%
	Çok	Frekans	19	18	97	134	
		Yüzde	14,2%	13,4%	72,4%	100,0%	
	Toplam	Frekans	29	22	142	193	
		Yüzde	15,0%	11,4%	73,6%	100,0%	

χ^2 : 1,884 sd: 2 p: ,390

Cinsiyete göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesinde televizyonu az izleyen kadınların yüzde 73,3’ü katılıyorum, yüzde 20’si katılmıyorum; çok izleyenlerin yüzde 67,7’si katılıyorum, yüzde 20’si katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen erkeklerin 79,3’ü katılıyorum, yüzde 13,8’i katılmıyorum; çok izleyenlerin 76,8’i katılıyorum, yüzde 8,7’si katılmıyorum yanıtını vermiştir. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.98. Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsandır Dağılımı

			yeniiinsan			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
İzleme	Az	Frekans	29	15	14	58
		Yüzde	50,0%	25,9%	24,1%	100,0%
	Çok	Frekans	39	50	45	134
		Yüzde	29,1%	37,3%	33,6%	100,0%
Toplam	Frekans	68	65	59	192	
	Yüzde	35,4%	33,9%	30,7%	100,0%	

χ^2 : 7,733 sd: 2 p: ,021

'Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsandır'a katılımcıların yüzde 24,1'i katılıyorum, yüzde 50'si katılmıyorum, yüzde 25,9'u kararsızım; çok izleyenlerin yüzde 33,6'sı katılıyorum, yüzde 29,1'i katılmıyorum, yüzde 37,3'ü kararsızım yanıtını vermiştir. Yetiştirme Çözümlemesi açısından 'Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsandır'a az izleyenlerle çok izleyenler arasında yetiştirme rolü olduğu söylenebilir. Alternatif hipotez kabul edilmiştir. Çok izleyenlerin katılıyorum seçeneği üzerinden yüzdesi ile az izleyenlerin yüzdesi arasında 13'lük bir yüzde farkı yetiştirme delili olarak belirlemiştir.

Tablo 4.99. Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsanlardır'ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yeniyaşın			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	17	6	8	31
			Yüzde	54,8%	19,4%	25,8%	100,0%
	Çok	Frekans	14	21	23	58	
		Yüzde	24,1%	36,2%	39,7%	100,0%	
	Toplam	Frekans	31	27	31	89	
		Yüzde	34,8%	30,3%	34,8%	100,0%	
30-99	tvizleme	Az	Frekans	12	9	6	27
			Yüzde	44,4%	33,3%	22,2%	100,0%
	Çok	Frekans	25	29	22	76	
		Yüzde	32,9%	38,2%	28,9%	100,0%	
	Toplam	Frekans	37	38	28	103	
		Yüzde	35,9%	36,9%	27,2%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	29	15	14	58
			Yüzde	50,0%	25,9%	24,1%	100,0%
	Çok	Frekans	39	50	45	134	
		Yüzde	29,1%	37,3%	33,6%	100,0%	
	Toplam	Frekans	68	65	59	192	
		Yüzde	35,4%	33,9%	30,7%	100,0%	

χ^2 : 7,733 sd: 2 p: ,021

Yaygın görüş haline getirmeyi yaşa göre çözümlenmek gerekirse 1-29 yaş arası televizyonu az izleyenlerin yüzde 54,8'i katılmıyorum, çok izleyenlerin yüzde 39,7'si katılıyorum; 30-99 yaş arası az izleyenlerin yüzde 44,4'ü katılmıyorum, çok izleyenlerin 38,2'si kararsızım yanıtını vermişlerdir. Özellikle 1-29 yaş arasında yaygın görüş haline getirme rolüne 30-99 yaş grubuna göre daha fazla rastlanmıştır. Çıkan sonuçlar az izleyenlerle çok izleyenler arasında yetiştirme rolünün olduğu görülmektedir. Alternatif hipotez kabul edilmiştir.

Tablo 4.100. *Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsanlardır'in Cinsiyete Göre Dağılımı*

cinsiyet				yeniiinsan			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	17	7	6	30
			Yüzde	56,7%	23,3%	20,0%	100,0%
		Çok	Frekans	16	29	20	65
			Yüzde	24,6%	44,6%	30,8%	100,0%
	Toplam		Frekans	33	36	26	95
			Yüzde	34,7%	37,9%	27,4%	100,0%
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	12	8	8	28
			Yüzde	42,9%	28,6%	28,6%	100,0%
		Çok	Frekans	23	21	25	69
			Yüzde	33,3%	30,4%	36,2%	100,0%
	Toplam		Frekans	35	29	33	97
			Yüzde	36,1%	29,9%	34,0%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	29	15	14	58
			Yüzde	50,0%	25,9%	24,1%	100,0%
		Çok	Frekans	39	50	45	134
			Yüzde	29,1%	37,3%	33,6%	100,0%
	Toplam		Frekans	68	65	59	192
			Yüzde	35,4%	33,9%	30,7%	100,0%

$\chi^2: 7,733$ sd: 2 p: ,021

Cinsiyete göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesine göre kadınlardan az izleyenlerin yüzde 56,7'si katılmıyorum, yüzde 20'si katılıyorum; televizyonu çok izleyen kadınların yüzde 44,6'sı kararsızım, yüzde 30,8'i katılıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 42,9'u katılmıyorum, yüzde 28,6'sı katılıyorum; televizyonu çok izleyenlerin yüzde 33,3'ü katılmıyorum, yüzde 36,2'si katılıyorum yanıtını vermiştir. Aralarındaki ilişki anlamlı bir ilişkidir. Özellikle kadınlar üzerinde yaygın görüş haline getirme rolü daha fazla görülmüştür. Alternatif hipotez kabul edilmiştir.

Tablo 4.101. Erkekler İş Yaşamında Başarılıdır Dağılımı

			yenierkekış			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	19	9	31	59
		Yüzde	32,2%	15,3%	52,5%	100,0%
	Çok	Frekans	43	25	66	134
		Yüzde	32,1%	18,7%	49,3%	100,0%
Toplam	Frekans	62	34	97	193	
	Yüzde	32,1%	17,6%	50,3%	100,0%	

χ^2 : ,358 sd: 2 p: ,836

Erkekler iş yaşamında başarılıdır'a televizyonu az izleyenlerin yüzde 52,5'i katılıyorum, yüzde 32,2'si katılmıyorum, yüzde 15,3'ü kararsızım; televizyonu çok izleyenlerin yüzde 49,3'ü katılıyorum, yüzde 32,1'i katılmıyorum, yüzde 18,7'si kararsızım yanıtını vermiştir. Çıkan sonuç anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir. Testin anlamsız çıkmasının nedeni, çok izleyenlerin katılıyorum seçeneğinin yüzdesinin az izleyenlerin katılıyorum seçeneğinin yüzdesinden az olmasıdır. Bunun nedeni de, kararsızların az izleyenlerinin sadece 9 kişiyle sınırlı olmasıdır. Türkiye'de kadın nüfusun başarılı olabileceğinin görülmeye başladığı bir gerçektir. Bu durumda katılımcıların erkeklerin iş yaşamında başarılı olduklarını bu açıdan değerlendirerek kabul etmemelerine neden olmuş olabilir.

Tablo 4.102. Erkekler İş Yaşamında Başarılıdır'ın Yaşa Göre Dağılımı

Yaş				yenierkekiş			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	10	7	14	31
			Yüzde	32,3%	22,6%	45,2%	100,0%
		Çok	Frekans	19	15	24	58
			Yüzde	32,8%	25,9%	41,4%	100,0%
	Toplam		Frekans	29	22	38	89
			Yüzde	32,6%	24,7%	42,7%	100,0%
30-99	tvizleme	Az	Frekans	9	2	17	28
			Yüzde	32,1%	7,1%	60,7%	100,0%
		Çok	Frekans	24	10	42	76
			Yüzde	31,6%	13,2%	55,3%	100,0%
	Toplam		Frekans	33	12	59	104
			Yüzde	31,7%	11,5%	56,7%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	19	9	31	59
			Yüzde	32,2%	15,3%	52,5%	100,0%
		Çok	Frekans	43	25	66	134
			Yüzde	32,1%	18,7%	49,3%	100,0%
	Toplam		Frekans	62	34	97	193
			Yüzde	32,1%	17,6%	50,3%	100,0%

χ^2 : ,358 sd: 2 p: ,836

Yaşa göre erkekler iş yaşamında başarılıdır ifadesine 1-29 yaş arası televizyonu az izleyenlerin yüzde 45,2'si katılıyorum, yüzde 32,3'ü katılmıyorum, televizyonu çok izleyenlerin yüzde 41,4'ü katılıyorum, yüzde 32,8'i katılmıyorum; 30-99 yaş arası televizyonu az izleyenlerin yüzde 60,7'si katılıyorum, yüzde 32,1'i katılmıyorum, televizyonu çok izleyenlerin 55,3'ü katılıyorum, yüzde 31,6'sı katılmıyorum yanıtını vermiştir. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.103. Erkekler İş Yaşamında Başarılıdır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenierkekiş			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	13	7	10	30
			Yüzde	43,3%	23,3%	33,3%	100,0%
	Çok	Frekans	26	14	25	65	
		Yüzde	40,0%	21,5%	38,5%	100,0%	
	Toplam	Frekans	39	21	35	95	
		Yüzde	41,1%	22,1%	36,8%	100,0%	
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	6	2	21	29
			Yüzde	20,7%	6,9%	72,4%	100,0%
	Çok	Frekans	17	11	41	69	
		Yüzde	24,6%	15,9%	59,4%	100,0%	
	Toplam	Frekans	23	13	62	98	
		Yüzde	23,5%	13,3%	63,3%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	19	9	31	59
			Yüzde	32,2%	15,3%	52,5%	100,0%
	Çok	Frekans	43	25	66	134	
		Yüzde	32,1%	18,7%	49,3%	100,0%	
	Toplam	Frekans	62	34	97	193	
		Yüzde	32,1%	17,6%	50,3%	100,0%	

χ^2 : ,358 sd: 2 p: ,836

Cinsiyet bağlamında iş yaşamında erkekler başarılıdır ifadesinin yaygın görüş haline getirme çözümlemesine bakıldığında televizyonu az izleyen kadınların yüzde 43,3'ü katılmıyorum, yüzde 33,3'ü katılıyorum; televizyonu çok izleyen kadınların yüzde 40'ı katılmıyorum, yüzde 38,5'i katılıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 72,4'ü katılıyorum, yüzde 20,7'si katılmıyorum, televizyonu çok izleyen erkeklerin yüzde 59,4'ü katılıyorum, yüzde 24,6'sı katılmıyorum yanıtını vermiştir. Alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.104. Siyaset Alanında Erkekler Başarılıdır Dağılımı

			erkekbaşarisiyaset			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	25	11	23	59
		Yüzde	42,4%	18,6%	39,0%	100,0%
	Çok	Frekans	39	38	57	134
		Yüzde	29,1%	28,4%	42,5%	100,0%
Toplam	Frekans	64	49	80	193	
	Yüzde	33,2%	25,4%	41,5%	100,0%	

χ^2 : 3,822 sd: 2 p: ,148

Siyaset Alanında Erkekler Başarılıdır'a televizyonu az izleyenlerin yüzde 39'u katılıyorum, yüzde 42,6'sı katılmıyorum, yüzde 18,6'sı kararsızım yanıtını vermiştir. Televizyonu çok izleyenlerden katılıyorum yüzde 42,5'i, kararsızım 28,4, yüzde 29,1'i katılmıyorum'dur. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir. Türkiye'de kadınlar artık, yaşamın her alanında başarılı olabileceklerini kanıtlamaya başlamışlardır. Bu alanların içinde siyaset de bulunmaktadır. Ayrıca kadınlar siyaset alanında da desteklenmeye başlamıştır. Bu nedenle katılımcılar, siyaset alanında erkeklerin başarılı olabileceklerini kabul etmemiş olabilirler.

Tablo 4.105. Siyaset Alanında Erkekler Başarılıdır'ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenierkekbaşarisiyaset			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	13	4	14	31
			Yüzde	41,9%	12,9%	45,2%	100,0%
	Çok	Frekans	17	15	26	58	
		Yüzde	29,3%	25,9%	44,8%	100,0%	
	Toplam	Frekans	30	19	40	89	
		Yüzde	33,7%	21,3%	44,9%	100,0%	
30-99	tvizleme	Az	Frekans	12	7	9	28
			Yüzde	42,9%	25,0%	32,1%	100,0%
	Çok	Frekans	22	23	31	76	
		Yüzde	28,9%	30,3%	40,8%	100,0%	
	Toplam	Frekans	34	30	40	104	
		Yüzde	32,7%	28,8%	38,5%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	25	11	23	59
			Yüzde	42,4%	18,6%	39,0%	100,0%
	Çok	Frekans	39	38	57	134	
		Yüzde	29,1%	28,4%	42,5%	100,0%	
	Toplam	Frekans	64	49	80	193	
		Yüzde	33,2%	25,4%	41,5%	100,0%	

χ^2 : 3,822 sd: 2 p: ,148

Yaygın görüş haline getirmeyi yaşa göre çözümlenmek gerekirse 1-29 yaş arası televizyonu az izleyenlerin yüzde 41,9'u katılmıyorum, çok izleyenlerin yüzde 44,8'i katılıyorum; 30-99 yaş arası az izleyenlerin yüzde 42,9'u katılmıyorum, çok izleyenlerin 40,8'i katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.106. Siyaset Alanında Erkekler Başarılıdır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenierkekbaşarısiyaset			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	17	4	9	30
			Yüzde	56,7%	13,3%	30,0%	100,0%
	Çok	Frekans	23	18	24	65	
		Yüzde	35,4%	27,7%	36,9%	100,0%	
	Toplam	Frekans	40	22	33	95	
		Yüzde	42,1%	23,2%	34,7%	100,0%	
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	8	7	14	29
			Yüzde	27,6%	24,1%	48,3%	100,0%
	Çok	Frekans	16	20	33	69	
		Yüzde	23,2%	29,0%	47,8%	100,0%	
	Toplam	Frekans	24	27	47	98	
		Yüzde	24,5%	27,6%	48,0%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	25	11	23	59
			Yüzde	42,4%	18,6%	39,0%	100,0%
	Çok	Frekans	39	38	57	134	
		Yüzde	29,1%	28,4%	42,5%	100,0%	
	Toplam	Frekans	64	49	80	193	
		Yüzde	33,2%	25,4%	41,5%	100,0%	

χ^2 : 3,822 sd: 2 p: ,148

Cinsiyet bağlamında iş yaşamında erkekler başarılıdır ifadesinin yaygın görüş haline getirme çözümlemesine bakıldığında televizyonu az izleyen kadınların yüzde 56,7'si katılmıyorum, yüzde 30'u katılıyorum; televizyonu çok izleyen kadınların yüzde 35,4'ü katılmıyorum, yüzde 36,9'u katılıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 48,3'ü katılıyorum, yüzde 27,6'sı katılmıyorum, televizyonu çok izleyen erkeklerin yüzde 47,8'i katılıyorum, yüzde 23,2's, katılmıyorum yanıtını vermiştir. Alternatif hipotez reddedilmiştir

Tablo 4.107. Siyaset Erkek İşidir Dağılımı

			siyaseterkek			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tvizleme	Az	Frekans	45	4	10	59
		Yüzde	76,3%	6,8%	16,9%	100,0%
	Çok	Frekans	71	15	48	134
		Yüzde	53,0%	11,2%	35,8%	100,0%
Toplam	Frekans	116	19	58	193	
	Yüzde	60,1%	9,8%	30,1%	100,0%	

χ^2 : 9,361 sd: 2 p: ,009

Siyaset Erkek İşidir'e göre Yetiştirme Çözümlemesi yapıldığında televizyonu az izleyenlerin yüzde 76,3'ü, çok izleyenlerin 53'ü katılmıyorum sonucu çıkmıştır. Yokluk hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.108. Siyaset Erkek İşidir'in Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenisiyaseterkek			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	22	3	6	31
			Yüzde	71,0%	9,7%	19,4%	100,0%
	Çok	Frekans	29	9	20	58	
		Yüzde	50,0%	15,5%	34,5%	100,0%	
	Toplam	Frekans	51	12	26	89	
		Yüzde	57,3%	13,5%	29,2%	100,0%	
30-99	tvizleme	Az	Frekans	23	1	4	28
			Yüzde	82,1%	3,6%	14,3%	100,0%
	Çok	Frekans	42	6	28	76	
		Yüzde	55,3%	7,9%	36,8%	100,0%	
	Toplam	Frekans	65	7	32	104	
		Yüzde	62,5%	6,7%	30,8%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	45	4	10	59
			Yüzde	76,3%	6,8%	16,9%	100,0%
	Çok	Frekans	71	15	48	134	
		Yüzde	53,0%	11,2%	35,8%	100,0%	
	Toplam	Frekans	116	19	58	193	
		Yüzde	60,1%	9,8%	30,1%	100,0%	

χ^2 : 9,361 sd: 2 p: ,009

Yaşa göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesinde 1-29 yaş arası televizyonu az izleyen katılımcıların yüzde 19,4'ü katılıyorum, yüzde 71'i katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 34,5'i katılıyorum, yüzde 50'si katılmıyorum yanıtını vermiştir. 30-99 yaş arası televizyonu az izleyen katılımcıların yüzde 14,3'ü katılıyorum, yüzde 82,1'i katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 36,8'i katılıyorum; yüzde 55,3'ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Çıkan sonuca göre alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.109. Siyaset Erkek İşidir'in Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yenisiyaseterkek			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	26	2	2	30
			Yüzde	86,7%	6,7%	6,7%	100,0%
	Çok	Frekans	37	10	18	65	
		Yüzde	56,9%	15,4%	27,7%	100,0%	
	Toplam	Frekans	63	12	20	95	
		Yüzde	66,3%	12,6%	21,1%	100,0%	
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	19	2	8	29
			Yüzde	65,5%	6,9%	27,6%	100,0%
	Çok	Frekans	34	5	30	69	
		Yüzde	49,3%	7,2%	43,5%	100,0%	
	Toplam	Frekans	53	7	38	98	
		Yüzde	54,1%	7,1%	38,8%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	45	4	10	59
			Yüzde	76,3%	6,8%	16,9%	100,0%
	Çok	Frekans	71	15	48	134	
		Yüzde	53,0%	11,2%	35,8%	100,0%	
	Toplam	Frekans	116	19	58	193	
		Yüzde	60,1%	9,8%	30,1%	100,0%	

$\chi^2: 9,361$ sd: 2 p: ,009

Cinsiyete göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesinde televizyonu az izleyen kadınların yüzde 6,7'si katılıyorum, yüzde 86,7'si katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 27,7'si katılıyorum, yüzde 56,9'u katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen erkeklerin yüzde 27,6'sı katılıyorum, yüzde 65,5'i katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 43,5'i katılıyorum; yüzde 49,3'ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Çıkan sonuca göre alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.110. Türkiye’de Her An Bir Suç İşlenebilir Dağılımı

			suç			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tvizleme	Az	Frekans	4	4	51	59
		Yüzde	6,8%	6,8%	86,4%	100,0%
	Çok	Frekans	22	11	101	134
		Yüzde	16,4%	8,2%	75,4%	100,0%
Toplam	Frekans	26	15	152	193	
	Yüzde	13,5%	7,8%	78,8%	100,0%	

χ^2 : 3,570 sd: 2 p: ,168

Türkiye’de Her An Bir Suç İşlenebilir’in Yetiştirme Çözümlemesine bakıldığında televizyonu az izleyenleri yüzde 86,4’ü katılıyorum, yüzde 6,8’i katılmıyorum, yüzde 6,8’i kararsızım yanıtını vermiştir. Çok izleyenlerin yüzde 75,4’ü katılıyorum, yüzde 16,4’ü katılmıyorum, yüzde 8,2’si kararsızım yanıtını vermiştir. Aralarındaki ilişki anlamsızdır. Alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.111. Türkiye’de Her An Bir Suç İşlenebilir’in Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yenisuç			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	1	3	27	31
			Yüzde	3,2%	9,7%	87,1%	100,0%
	Çok	Frekans	8	5	45	58	
		Yüzde	13,8%	8,6%	77,6%	100,0%	
	Toplam	Frekans	9	8	72	89	
		Yüzde	10,1%	9,0%	80,9%	100,0%	
30-99	tvizleme	Az	Frekans	3	1	24	28
			Yüzde	10,7%	3,6%	85,7%	100,0%
	Çok	Frekans	14	6	56	76	
		Yüzde	18,4%	7,9%	73,7%	100,0%	
	Toplam	Frekans	17	7	80	104	
		Yüzde	16,3%	6,7%	76,9%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	4	4	51	59
			Yüzde	6,8%	6,8%	86,4%	100,0%
	Çok	Frekans	22	11	101	134	
		Yüzde	16,4%	8,2%	75,4%	100,0%	
	Toplam	Frekans	26	15	152	193	
		Yüzde	13,5%	7,8%	78,8%	100,0%	

χ^2 : 3,570 sd: 2 p: ,168

Yaşa göre Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesinde 1-29 yaş arası televizyonu az izleyen katılımcıların yüzde 87,1'i katılıyorum, yüzde 3,2'si katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 77,6'sı katılıyorum, yüzde 13,8'i katılmıyorum yanıtını vermiştir. 30-99 yaş arası televizyonu az izleyen katılımcıların yüzde 85,7'si katılıyorum, yüzde 10,7'si katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 73,7'si katılıyorum; yüzde 18,4'ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Çıkan sonuca göre alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.112. *Türkiye’de Her An Bir Suç İşlenebilir’in Cinsiyete Göre Dağılımı*

cinsiyet				yenisuç			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	2	2	26	30
			Yüzde	6,7%	6,7%	86,7%	100,0%
		Çok	Frekans	12	7	46	65
			Yüzde	18,5%	10,8%	70,8%	100,0%
	Toplam		Frekans	14	9	72	95
			Yüzde	14,7%	9,5%	75,8%	100,0%
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	2	2	25	29
			Yüzde	6,9%	6,9%	86,2%	100,0%
		Çok	Frekans	10	4	55	69
			Yüzde	14,5%	5,8%	79,7%	100,0%
	Toplam		Frekans	12	6	80	98
			Yüzde	12,2%	6,1%	81,6%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	4	4	51	59
			Yüzde	6,8%	6,8%	86,4%	100,0%
		Çok	Frekans	22	11	101	134
			Yüzde	16,4%	8,2%	75,4%	100,0%
	Toplam		Frekans	26	15	152	193
			Yüzde	13,5%	7,8%	78,8%	100,0%

χ^2 : 3,570 sd: 2 p: ,168

Cinsiyete göre Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesinde az izleyen kadın katılımcıların yüzde 86,7'si katılıyorum, yüzde 6,7'si katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 70,8'i katılıyorum, yüzde 18,5'i katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen erkek katılımcıların yüzde 86,2'si katılıyorum, yüzde 6,9'u

katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 79,7'si katılıyorum; yüzde 14,5'i katılmıyorum yanıtını vermiştir. Çıkan sonuca göre alternatif hipotez reddedilmiştir.

Tablo 4.113. Türkiye'nin Kalbi Ankara ve İstanbul'da Atmaktadır Dağılımı

			ankaraistanbul			Toplam
			Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
tevizleme	Az	Frekans	19	3	37	59
		Yüzde	32,2%	5,1%	62,7%	100,0%
	Çok	Frekans	30	24	80	134
		Yüzde	22,4%	17,9%	59,7%	100,0%
Toplam		Frekans	49	27	117	193
		Yüzde	25,4%	14,0%	60,6%	100,0%

χ^2 : 6,432 sd: 2 p: ,040

Türkiye'nin Kalbi Ankara ve İstanbul'da Atmaktadır'ın Yetiştirme Çözümlemesine bakıldığında televizyonu az izleyenleri yüzde 62,7'si katılıyorum, yüzde 32,2'si katılmıyorum; çok izleyenlerin yüzde 59,7'si katılıyorum, yüzde 22,4'ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Alternatif hipotez kabul edilmiştir.

Tablo 4.114. Türkiye'nin Kalbi Ankara ve İstanbul'da Atmaktadır'ın Yaşa Göre Dağılımı

yaş				yeniankaraistanbul			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
1-29	tvizleme	Az	Frekans	9	2	20	31
			Yüzde	29,0%	6,5%	64,5%	100,0%
	Çok	Frekans	20	11	27	58	
		Yüzde	34,5%	19,0%	46,6%	100,0%	
	Toplam	Frekans	29	13	47	89	
		Yüzde	32,6%	14,6%	52,8%	100,0%	
30-99	tvizleme	Az	Frekans	10	1	17	28
			Yüzde	35,7%	3,6%	60,7%	100,0%
	Çok	Frekans	10	13	53	76	
		Yüzde	13,2%	17,1%	69,7%	100,0%	
	Toplam	Frekans	20	14	70	104	
		Yüzde	19,2%	13,5%	67,3%	100,0%	
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	19	3	37	59
			Yüzde	32,2%	5,1%	62,7%	100,0%
	Çok	Frekans	30	24	80	134	
		Yüzde	22,4%	17,9%	59,7%	100,0%	
	Toplam	Frekans	49	27	117	193	
		Yüzde	25,4%	14,0%	60,6%	100,0%	

χ^2 : 6,432 sd: 2 p: ,040

Yaşa göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesinde 1-29 yaş arası televizyonu az izleyen katılımcıların yüzde 64,5'i katılıyorum, yüzde 29'u katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 46,6'sı katılıyorum, yüzde 34,5'i katılmıyorum yanıtını vermiştir. 30-99 yaş arası televizyonu az izleyen katılımcıların yüzde 60,7'si katılıyorum, yüzde 35,7'si katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 69,7'si katılıyorum; yüzde 13,2'si katılmıyorum yanıtını vermiştir. 30-99 yaş arasındaki yaygın görüş haline getirme rolü olduğu görülmektedir. Çıkan sonuca göre alternatif hipotez kabul edilmiştir.

Tablo 4.115. Türkiye'nin Kalbi Ankara ve İstanbul'da Atmaktadır'ın Cinsiyete Göre Dağılımı

cinsiyet				yeniankaraistanbul			Toplam
				Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	
Kadın	tvizleme	Az	Frekans	10	1	19	30
			Yüzde	33,3%	3,3%	63,3%	100,0%
		Çok	Frekans	19	11	35	65
			Yüzde	29,2%	16,9%	53,8%	100,0%
	Toplam		Frekans	29	12	54	95
			Yüzde	30,5%	12,6%	56,8%	100,0%
Erkek	tvizleme	Az	Frekans	9	2	18	29
			Yüzde	31,0%	6,9%	62,1%	100,0%
		Çok	Frekans	11	13	45	69
			Yüzde	15,9%	18,8%	65,2%	100,0%
	Toplam		Frekans	20	15	63	98
			Yüzde	20,4%	15,3%	64,3%	100,0%
Toplam	tvizleme	Az	Frekans	19	3	37	59
			Yüzde	32,2%	5,1%	62,7%	100,0%
		Çok	Frekans	30	24	80	134
			Yüzde	22,4%	17,9%	59,7%	100,0%
	Toplam		Frekans	49	27	117	193
			Yüzde	25,4%	14,0%	60,6%	100,0%

χ^2 : 6,432 sd: 2 p: ,040

Cinsiyete göre yaygın görüş haline getirme çözümlemesinde az izleyen kadın katılımcıların yüzde 63,3'ü katılıyorum, yüzde 33,3'ü katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 53,8'i katılıyorum, yüzde 29,2'si katılmıyorum yanıtını vermiştir. Televizyonu az izleyen erkek katılımcıların yüzde 62,1'i katılıyorum, yüzde 31'i katılmıyorum; çok izleyen katılımcıların yüzde 65,2'si katılıyorum; yüzde 15,9'u katılmıyorum yanıtını vermiştir. kadınlar kontrol edildiğinde erkekler anlamlı sonuç vermiştir. Çıkan sonuca göre alternatif hipotez kabul edilmiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bir kültürü yansıtan hikâyeler o kültürün değer yargıları, ideolojileri, temel varsayımlarını yansıtır. Kitle iletişimi ise hikâyeleri üreten, dağıtan ve tüketilmesini sağlayan temel araçtır. George Gerbner ve arkadaşları tarafından geliştirilen Yetiştirme Kuramı ise bu hikâyelere istikrarlı, yineleyen görüntülerle maruz kalan izleyicilerin incelenmesine olanak sağlamaktadır. Bu araştırma, anlatılan hikâyelere yoğun olarak maruz kalanlarla daha az maruz kalan izleyiciler arasındaki fark üzerinden televizyonun yetiştirme rolüne odaklanmıştır.

İnsanı diğer türlerden ayıran temel fark, anlattığı hikâyelerin yarattığı bir dünyada yaşıyor olmalarıdır. Bildiğimiz veya bildiğimizi düşündüğümüz çoğu düşünce aslında kişisel deneyimlerden değil, anlatılan hikâyelerden beslenir. Televizyon ise, merkezleşmiş hikâye anlatımını ticarileşmiş, pazar odaklı bir sisteme dönüştürmüştür.

Bu sistemin en önemli aktörleri ise medya sahipleridir. Özellikle neo-liberal politikaların etkisiyle medya dışı patronların medyayı ele geçirerek, içeriğin ticarileşmesinin sonucu olarak, oluşturdukları mesaj sistemleriyle sürekli tekrarlayan, sabit mesajları vererek televizyonu çok izleyen izleyicilerin sosyal gerçeklik algılarını etkilemekte, yaygın görüş haline getirerek homojenleşmeye neden olmakta, böylece ideolojilerini gerçekleştirerek izleyenleri empoze ettikleri düşünceleri doğrultusunda yetiştirmektedir.

Kurumsal Süreç Çözümlemesini ülkemizde gerçekleştiren tek çalışma (Özer,2004), Türkiye'nin içinde bulunduğu kurumsal süreci çapraz promosyon, türdeşleşme ve muhabirlere yönelik saha araştırmasıyla çözümlemiştir. Çözümlemenin sonucu, Türkiye'de yatay, dikey ve çapraz tekelleşmenin olduğunu göstermiştir. Diğer bir sonucu olarak Türkiye medyası piyasa kurumuna dönüşmüş, tekeller reklam gelirleriyle kâr elde etme yoluna gitmektedir. Medya çalışanları ve medya kurumu cezai yaptırım altında olduğundan dolayı hükümetin medyayı kontrol etme yetkisi bulunmaktadır. Türdeşleşme açısından Türkiye'de televizyonda sadece 4 tür programa yer verilmektedir.

Bu çalışmanın Mesaj Sistem Çözümlemesi bulguları göstermiştir ki çözümleme yapılan saat aralığı uzun ve kanal sayısı fazla olmasına rağmen 6 televizyon kanalında yalnızca 8 program türüne yer verilmiştir. Kültürel-sanatsal veya eğitici herhangi bir programa rastlanmamıştır. Bu durum televizyon programlarının içeriklerinin

çözümleme yapılmadan bile homojenleştiğini göstermek için yeterlidir ve başlı başına yetiştirmeyi doğrulamaya yetebilir. Şöyle ki, ekran her açıldığında, her kanalda neredeyse birbirine benzer programlarda benzer konulara yer verilmektedir.

Mesaj Sistem Çözümlemesinin yapıldığı araştırmaya yönelik ortaya çıkan diğer bir bulgu ise televizyon temsillerine yöneliktir. Televizyondaki temsil, bu araştırmada gerçek dünyadaki temsillerden farklı çıkmıştır. Erkek, siyasetçi, iş insanı, üst sınıf mensubu temsillerin görüldüğü televizyon ekranlarında, diğer cinsiyet ve temsillere çok az yer verildiği görülmektedir. Gerbner ve arkadaşlarının gerçekleştirdiği çalışmada da, bir haftalık ana haberler ve prime time zaman diliminde 300 karaktere yer verildiğini, bu karakterlerin kadınlara erkeklerin üçte bir oranında daha az yer verildiğini, kadınların tanıştıkları erkeklerden daha genç olduğunu, 18 yaş altı gençlerin gerçek popülasyonun üçte biri, 65 yaş üstü kişilerin ise gerçek popülasyonun beşte biri oranında temsil edildiğini göstermiştir. Bu temsiller televizyon dünyası ile gerçek dünya arasındaki farkı göstermektedir (Gerbner vd., 1976: 17). Böylece, gerçek dünyanın temsilinden ziyade, sosyal gücün ideolojisinin yansıtıldığı görülmektedir.

Mesaj Sistem Çözümlemesinden elde edilen veriler değerlendirilerek oluşturulan Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemelerinin bulguları, televizyonun yetiştirme rolünün olduğunu göstermiştir. Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemelerinde yetiştirme rolü insanların her an saldırıya uğradığı, şiddetin daha çok alt sınıf üyeleri arasında yaşandığı, toplumdaki ana rollerde bulunan insanların iyi insanlar olduğu, Türkiye'nin kalbinin İstanbul ve Ankara'da attığı çözümlemeleri anlamlı çıkmıştır. Bu sonuçların çıkması, televizyon programlarında yansıtılan dünyanın televizyonu çok izleyenlerin gerçeklik algısını etkilemekte başarılı olduğunu göstermektedir.

5.1.1. Mesaj sistem çözümü sonucu ve değerlendirmeleri

Gerçek dünyayla, hikâye anlatıcısı olan televizyonun sunduğu dünya arasında yapısal farklılıkları açıklamak için kullanılan Mesaj Sistem Çözümlemesi, televizyon içeriğinin sistematik çözümlemesine olanak sağlamaktadır. Çalışmanın bu aşamasında gerçekleştirilen çözümlemeyle, televizyonun en çok yinelenen ve en çok temsil edilen görüntüleri çözümlenerek Yetiştirme Çözümlemesine veri tabanı oluşturulmuştur.

Ana olaylar en çok Ankara (%38,2) ve İstanbul (%29,9)'da geçmektedir. Bu yönüyle yetiştirme çözümlemesi açısından "Türkiye'nin kalbinin Ankara ve İstanbul'da atmaktadır" sonucunu vermektedir. Ekranlarda yer alan ana karakterlerin %82,3'ünün erkek olması, ekranlarda erkek egemen bir cinsiyet imajının çizildiğini akıllara getirmektedir. Kadınlar için bu oran yalnızca %14,8'de kalmıştır. Sosyal yaş açınsındansa 492 programın 407'sinde ana karakter yetişkindir. Bu durum da diğer yaş gruplarının eşit temsil hakkına sahip olmadığını düşündürmektedir. Ayrıca Yetiştirme Çözümlemesi açısından Türkiye'de yetişkin nüfusun arttığı ve nüfusun çoğunluğunu yetişkinlerin oluşturduğu sorularına kaynaklık etmiştir. Mesaj Sistem Çözümlemesinin diğer bulgusuna göre ise %51,8'in sosyal statüsü üst sınıftır. Ana karakterin %42,9'unun mesleği siyasidir. Bunun sebebi ana haberlerde siyasi haberlere geniş yer verilmesinden kaynaklanmaktadır. Ana ve yan karakterler ise televizyon ekranında iyi rollerde sunulmuştur (%62,2). Bu rolleri paylaşan karakterin %88,8'i ciddi bir karaktere sahiptir. Bu oranın yüksek olmasının sebebi ana haberlerin fazlalığından kaynaklanmaktadır. Yan karakterlerin televizyondaki sonuçları da ana karaktere benzer bir sonuç vermiştir. 114 yan karakterin 88'i erkek, 94'ü yetişkin, 63'ü üst sınıf mensubu, 46'sı siyasi, 40'ı ciddi, 30'u iyi bir karaktere sahiptir. Bu araştırma için ana ve yan karakterler televizyon ekranlarında iyi, başarılı, üst sınıf mensubu, siyasetçi, yetişkin olarak temsil edilmektedir.

Şiddete ayrılan süre en çok Show Tv'dedir (1406 saniye). Aynı zamanda en çok program sayısı da yine Show Tv'dedir (139 program). Haber sayısı da yine en fazla Show Tv'dedir (134 haber). Show Tv'nin şiddete en çok yer veren kanal olduğu söylenebilir. Devlet televizyonu olan TRT 1'de ise şiddet eylemi 1055 kere tekrar etmiştir. Bu sayı diğer kanallara oranla oldukça yüksektir. Sayının bu kadar yüksek çıkması kanalda yayınlanan dizilerde şiddet ögesine fazla yer verdiğinden kaynaklanmaktadır.

Çözümlemenin sonucu olarak, televizyonda şiddet ögesine ve şiddet görüntülerine sıklıkla yer verilmiştir. Çünkü şiddet ve cinsellik ticari olarak en fazla kâr ettiren olgulardır ve pazarlamaya gerek kalmadan kendi kendini satma özelliğine sahiptir. Özellikle haber programlarında şiddet ögesine sıklıkla rastlanmaktadır. Şiddet, daha çok alt sınıf üyeleri arasında yaygındır ve alt sınıfa mensup kişiler sorunlarının çözümlerinde şiddete başvurmaktadır. Alt sınıf dışında televizyonda sunulan gerçeklik,

“Türkiye’de her an suç işlenebilir” mesajını vermiştir ve genellikle şiddet daha çok büyük şehirlerde yaşanmaktadır. Şiddet dışında televizyon kanallarında patriyarki yani erkek egemen bir temsil yapılmaktadır. Ana karakterler genellikle erkektir ve maddi olarak iyi konumdadır, iş ve siyasette yaşamında başarılıdır. Çözümlemenin diğer bir sonucu da Türkiye’de nüfusun çoğunluğunu yetişkinlerin oluşturduğu ve yetişkin nüfusun arttığıdır. Böyle bir sonucun çıkmasının sebebi, televizyonda çocuk ve gençlerin temsil edilme oranının az olması olabilir. Çözümlemede yaş ortalamasının yüksek çıkması bu durumu kanıtlar niteliktedir.

5.1.2. Yetiştirme ve yaygın görüş haline getirme çözümlemesi sonuç ve değerlendirmeleri

Mesaj Sistem Çözümlemesi sonucunda elde edilen verilerle Yetiştirme Çözümlemesi ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi için 38 hipotez geliştirilmiştir. Yetiştirme sorularıyla aynı soruların yaş ve cinsiyet farklarına göre Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi yapılmıştır.

Yetiştirme Kuramında tek bir hipotezin anlamlı çıkması, araştırmada yetiştirme rolünün olduğunu göstermektedir Yetiştirme Çözümlemesinde 4 hipotezin sonuçları (İnsanlar Her An Saldırıya Uğrayabilir, Şiddet Alt Sınıf Üyeleri Arasında Yaşanmaktadır, Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsandır, Türkiye’nin Kalbi Ankara ve İstanbul’da Atmaktadır) anlamlı çıkmıştır. Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesinin yaş değişkeni açısından ele alındığında 4 çözümleme (İnsanlar Her An Saldırıya Uğrayabilir, Şiddet Alt Sınıf Üyeleri Arasında Yaşanmaktadır, Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsandır, Türkiye’nin Kalbi Ankara ve İstanbul’da Atmaktadır). Cinsiyet değişkeni açısından 4 çözümleme (İnsanlar Her An Saldırıya Uğrayabilir, Şiddet Alt Sınıf Üyeleri Arasında Yaşanmaktadır, Toplumda Ana Rollerini Paylaşan İnsanlar İyi İnsandır, Türkiye’nin Kalbi Ankara ve İstanbul’da Atmaktadır) anlamlı sonuç vermiştir. Toplamda 12 çözümleme, Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemeleri açısından anlamlı sonuç vermiştir. Çözümleme sonucunda çalışmada, televizyonun Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme rolünün olduğu görülmüştür.

Tehlikeli bir dünyada yaşadığımızı dair olan şiddet hipotezlerinin anlamsız sonuç vermesi, Bingöl’ün konum itibarıyla şiddet yoğun bir bölgede yer almasından dolayı şiddetin içselleştirildiği düşüncesini akıllara getirmektedir. Bu sebeple şiddetin

daha çok büyük şehirlerde yaşadığı hipotezi de anlamsız sonuç vermiştir. Şiddet yalnızca büyük şehirlerde yaşanmamaktadır. Terör olaylarının geçtiği şehirler bu duruma kanıt oluşturmaktadır. Ayrıca şiddetin nerede ve ne zaman yaşanacağı bilinmediğinden, insanların her an saldırıya uğrayabileceği duygu durumunda yaşamlarını sürdürmekte olduğu düşünülmektedir. Yaygın görüş haline getirme çözümlemesi açısından yetiştirme rolüne maruz kalan yaş gurubunun 30 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir. Terör olaylarının başlangıcınının 1980’li yılların sonu olduğu göz önünde bulundurulursa, terörden etkilenen kesimin 30 yaş ve üzeri olmasını açıklamaktadır. Bu durum Gerbner’in rezonans kavramına denk düşmektedir. Böylece yetiştirmede televizyonun yanı sıra yaşanan çevrenin de yetiştirmede rolünün olup olmadığı sorunsalı akıllara gelmektedir. Bu sorunsala yanıt olarak ortaya çıkan Rezonans kavramı televizyonun yetiştirmede rolü olduğunu desteklemektedir. Özer (2005)’in rezonans kavramına yönelik gerçekleştirdiği çalışması, özellikle suçun yoğun yaşandığı yerde televizyonun yetiştirmeyi pekiştirdiğini göstermiştir. Dolayısıyla Gerbner’in “çifte doz” kavramını desteklemektedir.

5.2. Tartışma

Gerbner ve arkadaşlarının oluşturup geliştirdiği Yetiştirme Kuramı, dünyanın birçok ülkesinde ve Türkiye’de de kendisine çalışma alanı bulmuştur. Yapılan birçok çalışmada yetiştirme rolüne rastlanmıştır. Fakat Yetiştirme Kuramı her ne kadar uluslararası çözümleme alanında kendisine yer bulsa da, en iyi sonucu ulusal bağlamda vermektedir. Çünkü her ülkenin televizyon formatı birbirinden farklıdır. Bu sebeple, bu çalışmanın Türkiye’deki çalışmalarla kıyaslanması daha doğru olacaktır. İlk Yetiştirme Çözümlemesi olan Batmaz (1986)’ın doktora tezinde yetiştirme rolü reklamlar açısından olumlu çıkmış ama şiddet ögesine rastlanmamıştır. Öncelikle söz konusu çalışmada Mesaj Sistem Çözümlemesi yapılmamıştır ve çalışma üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Fakat Batmaz ve Aksoy (1995)’un gerçekleştirdiği diğer bir çalışmada yetiştirme rolü ortaya konmuştur. Bu çalışmaya benzer olarak ulusal yayın yapan 5 kanal üzerinde Mesaj Sistem Çözümlemesi yapılmış, fakat bu çalışmadan farklı olarak, yapılan çözümleme Gerbner’in öngördüğü haftaiçi 5 günlük süreçte değil, 1 yıllık süreçte gerçekleştirilmiştir. Yetiştirme Çözümlemesi ise 3 farklı şehirdeki hane halkı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çözümleme sonucunda Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme rolü ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada da Mesaj Sistem Çözümlemesinde

benzer çözümlene yapılmış olsa da Yetiştirme Çözümlemesinde farklı alanlarda çalışılmış ve sonuç olarak iki araştırmada da yetiştirme rolü olduğunu görülmüştür. Özer (2004)'in Yetiştirme Kuramını ele aldığı doktora tezinde de yetiştirme rolüne rastlanmıştır. Bu çalışmadan farklı olarak Kurumsal Süreç Çözümlemesi de gerçekleştirilmiştir. Mesaj Sistem Çözümlemesi yalnızca ana haberlere uygulanmıştır. Bunun sonucu olarak şiddet ögesi daha fazla çıkmıştır.

Bu araştırmada olduğu gibi Kamu Kurumlarında yapılan diğer araştırmalara bakılırsa, Özer (2005a)'in Kültür ve Turizm Bakanlığı, Özer (2005b)'in Devlet Demir Yolları, Özer (2005d)'in Ankara Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeline ilişkin gerçekleştirdiği araştırmasında, Ankara Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü polisleri dışındaki kamu kurumlarında çalışan personel üzerinde televizyonun yetiştirme rolü olduğu görülmüştür. Bu çalışmada da Bingöl Devlet Hastanesinde çalışan doktor, hemşire, teknisyen, hasta bakıcı, hemşire, sağlık memuru, idareci, memur vb. her meslek grubundan çalışanların bulunduğu katılımcı grubunda televizyonun yetiştirme rolüne rastlanmıştır. Özellikle Mesaj Sistem Çözümlemesi sonucunda hazırlanan anket sorularından biri olan Türkiye'nin kalbinin Ankara ve İstanbul'da attığına yönelik yetiştirme sorusu bu araştırmada anlamlı çıkmıştır. Özer (2005c)'in İstanbul'un ana haberlerde şiddete yönelik sunumuna ilişkin yayımladığı makalesini desteklediği görülmektedir. Araştırmada Yetiştirme Çözümlemesine ilişkin yapılan saha çalışmasında İstanbul'un korkulacak bir yer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada da katılımcıların verdikleri yanıtlar doğrultusunda, bütün olay ve önemli gelişmelerin Ankara ve İstanbul'da gerçekleştiği görülmektedir.

5.3. Öneriler

Bu çalışmada Bingöl Devlet Hastanesi personeli üzerinde yetiştirme rolünün olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma kapsamında Mesaj Sistem Çözümlemesi ile Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemesi yapılmıştır. Çözümleme sonucunda çalışmada, Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme rolünün olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her ne kadar Gerbner ve arkadaşları, Yetiştirme Kuramını televizyon üzerinde oluştursa da son yıllardaki teknolojik gelişmeler, ilginin televizyonun yanısıra yeni medya teknolojilerine doğru kaydığı gerçeğini değiştirmemektedir. Dolayısıyla, son yıllarda sosyal medyaya olan ilgi, televizyonun hala başat kitle iletişim aracı olup olmadığı sorunsalını beraberinde getirmiştir. Bu

bağlamda, sosyal medyanın da yetiştirmede rolü olup olmadığının araştırılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Sosyal medyanın yetiştirme rolüne ilişkin çalışmaların artırılması ve genişletilmesi gerekmektedir. Bu yüzden bundan sonraki çalışmalarda sosyal medya alanında Yetiştirme ve Yaygın Görüş Haline Getirme Çözümlemeleri yapılması önerilmektedir.

Mesaj Sistem Çözümlemesi, 6 kanal üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma genişletilerek haftasonu öğlene kadar olan süreyi de dâhil ederek çözümleme alanı genişletilebilir. Böylece Yetiştirme Çözümlemesine ilişkin Mesaj Sistem Çözümlemesinden elde edilecek veri tabanı çeşitlendirilebilir.

Yetiştirme Çözümlemesi için örnekleminin sağlık çalışanlarından seçilmesi ve çalıştıkları yer ve yaptıkları işten dolayı olasılıklı örnekleme seçimine uygun bir ortam bulunamamıştır. Potter (Potter, 1994: 29)'ın, Gerbner ve arkadaşlarının örnekleme problemine ilişkin eleştirisinde belirttiği gibi olasılıklı örnekleme dayalı yapılacak çalışmada ölçüm ve çözümleme yapılırken daha sıkı kurallar belirlenirse ve sonrasında farklı insan odakları seçilirse, sonuçların daha tutarlı ve anlamlı çıkıp çıkmayacağı test edilebilir.

KAYNAKÇA

- Adaklı, G. (2001). Yayıncılık Alanında Mülkiyet ve Kontrol. B. D. Kejanlıoğlu, S. Çelenk, G. Adaklı (Derleyenler). *Medya politikaları* içinde (s. 145-203). Ankara: İmge Yayınevi.
- Arıkan, R. (2004). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama*. Ankara: Asil Yayınları.
- Bouwman, H. (1984). Cultivation Analysis: The Dutch Case. u In Gabriele Melisohek, Karl Erik Rosengren. and James Stapper (eds.), *Cultural Indicators: An International Symposium*. Vienna: Verlag der Osterreichischen Akademie der Wissenschaften, 407-422.
- Batmaz, B. (1986). *Bir Kitle İletişim Aracı Olarak Televizyonun Siyasal ve Toplumsal Etkileri: Ampirik Bir Model Denemesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Batmaz, B. ve Aksoy, A. (1995). *Türkiye 'de Televizyon ve Aile*. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Ankara: Pan İletişim ve Araştırma Limited Şirketi.
- Buonansegna, A. (2012). *La Cultivation Theory*. Dipartimento di Scienze Politiche Cattedra Sociologia della Comunicazione. LUISS Guido Carli, İtaly: Ann Accademico.
- Callanan, J. V. and Rosenberger, J. S. (2016), Cultivation Theory Gerbner, Fear, Crime and Cops, *The Routledge Companion to Media and Race (Routledge Media and Cultural Studies Companions)*. 1st Edition, Christopher P. Campbell (Editor), New York: Routledge. 34-44.
- Cohen, J. and Weimann, G. (2000). Cultivation Revisited: Some Genres Have Some Effects on Some Viewers. *Communication Reports*, 13(2). 99-114.
- Cook, T. D., Kendzierski, D., and Thomas, S. V. (1984). The implicit assumptions of television research: An analysis of the NIMH report on Television and Behavior. In *Reproduced in German in: Rundfunk und Fernsehen* (Vol. 32, pp. 5-31).
- Chung, J. E. (2014). Medical dramas and viewer perception of health: Testing cultivation effects. *Human Communication Research*, 40, 333-349.
- Doob, A. N. and Macdonald, G. E. (1979). Television Viewing and Fear of Victimization: Is the Relationship Causal? *Journal of Personality and Social Psychology*, 37(2), 170–179.

- Doruk, Ö. ve Ünal D. (2016). Televizyonun Yetiştirme Rolünün Kadınlar Üzerindeki Etkisi: Eskişehir Örneği. *Medya ve Şiddet Sempozyumu*. 27.10.2016 - 28.10.2016. KKTC: Lefke Avrupa Üniversitesi.
- Ercan, E. E. ve Demir, F. N. (2015). Yetiştirme Kuramı: Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesi'nde Yapılan Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 127-144.
- Erdoğan, İ. (1998). Gerbner'in Ekme Tezi ve Anlattığı Öyküler Üzerine Bir Değerlendirme. *Kültür ve İletişim*, 1(2): 149-180.
- Erdoğan, İ. (2014). *Medya Teori ve Araştırmaları: Biliş ve Davranış Yönetimi Amaçlı Endüstri, Devlet ve Üniversite İşbirliğinde, Medyanın Egemen ve Alternatif Açıklamaları*. Ankara: ERK Yayınları.
- Ethridge, D.E. (2004). *Research Methodology in Applied Economics*. USA: John Wiley & Sons
- Gerbner, G. (1969). Cultural Indicators: The Case of Violence in Television Drama. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Sayı 388, 69-81.
- Gerbner, G. (1972). Communication and Social Environment. *Scientific American*, 227(3), 152-162.
- Gerbner, G., Gross L. and Melody H. W. (1973). *Cultural Indicators: The Third Voice. Communications Technology and Social Policy*, 555 – 573.
- Gerbner, G. ve Gross, L. (1976). Living with Television: The Violence Profile. *Journal of Communication*, 26(2), 173-199.
- Gerbner, G. (1980). Children and Power on Television: The Other Side of the Picture. In G. Gerbner, C.J. Ross, & E. Zigler (eds.), *Child Abuse: An Agenda for Action.*: Oxford University Press, pp. 239-248.
- Gerbner, G., Gross L., Morgan M. and Signorielli, N. (1982). Television's Contribution to Sex-Role Stereotypes and Public Morality: Toward a Theory of Conditional Effects. *The Annenberg School of Communications University of Pennsylvania*. 1-35.
- Gerbner, G., Gross L., Morgan M. ve Signorielli, N. (1982). Charting the Mainstream: Television's Contributions to Political Orientations. *Journal of Communication*, 32(2), 100-127.
- Gerbner, George. (1985). *Mass Media Discourse: Message System Analysis as a Component of Cultural Indicators*. In Teun van Dijk (ed.), *Discourse and Communication*. Berlin: Walter de Gruyter & Company.

- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M. and Signorielli, N. (1986). Living With Television: The Dynamics of the Cultivation Process. In Jennings Bryant and Dolf Zillman (eds.), *Perspectives on Media Effects*. 17-40.
- Gerbner, G. (1988a). *Violence and Terror In The Mass Media*. UNESCO, Paris.
- Gerbner, G. (1988b). *Telling Stories in the Information Age*. In B.D. Rubin (ed.) *Information and Behavior*. New Brunswick, NJ: Transaction Books.
- Gerbner, G. (1995). *Television Violence: The Power and the Peril*. In Gail Dines and Jean M. Humez (eds.) *Gender, Race, and Class in Media: A Critical Text-Reader*. Newbury Park: Sage
- Gerbner, G. (1998). Cultivation Analysis: An overview. *Mass Communication & Society*, 1 (3/4), 175-194.
- Gerbner, G. (2002). Growing up with Television: The Cultivation Processes. J. Braynt and D. Zillmann (Eds). *Media Effects: Advances in Theory and Research (Second Edition)* içinde (s. 43-68). London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Gerbner, G. (2002a). *Against the Mainstream*. New York: Peter Lang
- Griffin, E. (2008). *A First Look at Communication Theory (7th ed.)*. New York: McGrawHill.
- Hawkins, R. and Pingree, S. (1980). Television Viewing and Cultural Indicators: Some Notes on Theory and Measurement. *International Communication Association*, 18-23.
- Hawkins, R. P. and Pingree, S. (1981). Uniform Messages and Habitual Viewing: Unnecessary Assumptions in Social Reality Effects. *Human Communication Research*, 7, 291-301.
- Hawkins, R. P. and Pingree, S. (1982). Television's Influence on Social Reality. (Editör, D. Pearl, L. Bouthilet and J. Lazar, *Television and Behavior- Ten Years of Scientific Progress and Implications for The 1980's: Technical Reviews*. 2, 224-247.
- Heischmidt, K. And Stinson, M. E. (2012). Patients perceptions of Physicians: A pilot Study of The Influence of Prime-Time Fictional Medical Shows. *Health Marketing Quarterly*, 29, 66-81.
- Hirsch, P. M. (1980). The "Scary World" of the Non viewer and Other Anomalies: A Reanalysis of Gerbner et al.'s Findings on Cultivation Analysis Part I. *Communication Research*, 7(4), 403-456.
- Hirsch, P. M. (1981). "Distinguishing good speculation from bad theory: rejoinder to Gerbner et al." *Communication Research* 8 (1), 73-95.

Hughes, M. (1980). The Fruits of Cultivation Analysis: A Reexamination of Some Effects of Television Watching. *Public Opinion Quarterly*, 44(3), 287–302.

http-1: <http://www.milliyet.com.tr/turkiye-dunyada-330-dakika-ile-televizyon-istanbul-yerelhaber-1951378> (Erişim Tarihi: 09/05/2018).

http-2: <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018>, Erişim tarihi: 26/09/2018).

Kaya, A. R. (1999). Türkiye'de 1980 Sonrası Medyanın Gelişimi ve İdeoloji Gereksinimi. *2. Yüzyıl/Binyıl Biterken Dünya'da ve Türkiye'de Durum*, 633-660.

Kocadaş, B. (2005). Kültür ve Medya. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*. 43, 1-13.

Kubic, N. K. and Chory, R. M. (2007). Exposure to Television Makeover Programs and Perceptions of Self. *Communication Research Reports*. 283-291.

Morgan, M. and Shanahan, J. (1999). *Television and its Viewers: Cultivation Theory and Research*. USA: Cambridge University Press.

Morgan, M. and Shanahan, J. (2010). The State of Cultivation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 54(2), 337-355.

Morgan, M. and Shanahan, J. (2013). *Television and its Viewers*. Australia: Cambridge University Press.

Murdock, G. (1982). *Large Corporations and the Control of Communication Industries*, England: Routledge.

Newcomb, H. (1978). Assessing the Violence Profile Studies of Gerbner and Gross: A Humanistic Critique and Suggestion. *Communication Research*, 264-282.

Ogles, R. M. (1987). Cultivation Analysis: Theory, Methodology and Current Research on Television-Influenced Constructions of Social Reality. *Mass Communication Review*, 14, 43-53.

Özçetin, B. (2015). Hikâyeler, Televizyon ve Yetiştirme: Gerbner'in Medyaya Karşı'sı. *Ankara Üniversitesi İlef Dergisi*, 1 (2), 117-124.

Özer, Ö. (2004). *Yetiştirme Kuramı: Televizyonun Kültürel İşlevlerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Özer Ö. (2005). Yetiştirme Kuramının Eleştirel Bağlamında Değerlendirilmesi: Televizyonun Rezonans Etkisine Dair Bir Araştırma. *Kültür ve İletişim*, 8(1), 127-161.

Özer, Ö. (2005a). "The Cultivation Theory: A Reseach Regarding The Television's Cultural Role". Paper Presented 3rd Communication in the Millienium: A Dialogue

Between Communication Scholars. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları*. 519-536.

Özer, Ö. (2005b). Yetiştirme Kuramı: Televizyonla Yaşamın İdeolojik Kültürel Sonuçlarına Yönelik Yapılan Araştırma”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 75-108.

Özer, Ö. (2005c), “Televizyonun Bilinç Kaynağı Olarak Kullanımı: İstanbul’un Haberlerde Şiddet Yoğun Bir Kent Olarak Sunumunun Yetiştirme Kuramı Bağlamında İncelenmesi”, *İletişim Çalışmaları Dergisi*,192-231.

Özer, Ö. (2005d). Televizyonun Yetiştirme Rolü: Ankara Çevik Kuvvet Örneği, *Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi*, Bahar/Kış 2005, Sayı 20, 1-20.

Özer Ö. (2007). *Medya Şiddet Toplum*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Özer, Ö. ve Gerasimova, S. (2010). “Yetiştirme Kuramı: Televizyonun Yetiştirme Rolüne İlişkin Türkiye ve Rusya’da Yapılan Araştırma”. Ö. Özer (Editör), *Medyada Şiddet Kültürü* içinde (s. 323-346). İstanbul: Literatürk.

Özer, Ö. (2013). Re-Assesing the Cultivation Theory in Relation to Critics: Research Made Though Positive and Negavite Patterned Questionnaires. *Book of Proceedings. 3th International Conference on Human and Social Sciences*. .September of 20-22th 2013. Rome, 757-761.

Piepe, A., Charlton, P. and Morey, J. (1990). Politics and Television Viewing in England: Hegemony or Pluralism? *Journal of Communication*, 40 (1), 24-35.

Postman, N. (1994). *Televizyon Öldüren Eğlence*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Potter, W. J. and Chang, I. C. (1990). Television Exposure Measures and the Cultivation Hypothesis. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 34(3), 313-333.

Potter, W. J. (1991). The Relationships Between First and Second Order Measures of Cultivation. *Human Communication Research*, 18, 92-113.

Potter, W.J. (1993). Cultivation Theory and Research: A Conceptual Critique. *Human Communication Research*, 19, 564–601.

Potter, W. J. (1994). Cultivation Theory and Research: A Methodological Critique. *Journalism Monographs*. 147. 1-37.

Record, R. A. (2011). *Cultivating Miracle Perceptions: Cultivation Theory and Medical Dramas*. Yüksek Lisans Tezi. USA: Kentucky University.

Roberts, D. F. and Maccomby, N. (1985). Effects of Mass Communication. (Eds. In G. Lindzey&E. Aronson). *Handbook of Social Psychology*. Addison-Wesley.

- Rubin, A. M., Perse, E. M. and Taylor, D. S. (1988), A Methodological Examination of Cultivation, *Communication Research*, Vol 15 (2), 107-134.
- Signorielli, N. and Morgan, M. (1996). An Integrated Approach to Communication Theory and Research, *Cultivation Analysis: Research and Practice*, 111-126.
- Signorelli, N. (2004). Aging on Television: Messages Relating to Gender, Race, and Occupation in Prime Time, *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 48(2), 279-301.
- Signorelli, N. (2005). *“Violence in the Media: A reference Handbook”*, Santa Barbara California: ABC Clio inc.
- Shanahan, J. and Morgan M. (1999). *Television and its viewers: Cultivation Theory and Research*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Shrum, L. J. (1999). The Relationship of Television Viewing with Attitude Strength and Extremity: İmplications for the Cultivation Effect. *Media Psychology*, 1(1), 3-25.
- Stinson, E. M. and Heischmidt, A. K. (2012). Patients' Perceptions of Physicians: A Pilot Study of the Influence of Prime-Time Fictional Medical Shows. *Health Marketing Quarterly*. 29(1), 66-81.
- Şimşek, G. (2017). George Gerbner’in “Medyaya Karşı” Eserine Dair Genel Bir Değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 10 (52), Ekim 2017, 1205-1213.
- Taylan, H. H. (2011). Televizyon Programlarındaki Şiddetin Yetiştirme Etkisi: Konya Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Ünlü, Ç. Y. (2014). A Study with University Students Regarding The Cultivation Role of Television, The George Gerbner Conference on Communication, Conflict and Aggression, At May 30-31, *Budapest College of Communication, Business and Arts*, Budapest-Hungary.
- Yıldız, Z. (2018). Medya sahipliği: Türkiye'de medyayı kim kontrol ediyor? <https://tr.euronews.com/2018/06/20/medya-sahipligi-turkiye-de-medyayi-kim-kontrol-ediyor-> (Erişim Tarihi: 19/09/2018).

EKLER

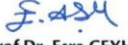

EK-1. Etik Kurul Karar Belgesi

Evrak Kayıt Tarihi: 03.04.2018 Protokol No: 39043

Tarih: 26.04.2018

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Doktora Tez Çalışması
KONU:	Sosyal Bilimler
BAŞLIK:	Yetiştirme Kuramı: Televizyonun Yetiştirme Rolüne İlişkin Bingöl Devlet Hastanesi Personeline Yönelik Yapılan Araştırma
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. Ömer ÖZER
TEZ YAZARI:	Beyza SARGIN
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu
 Prof. Dr. Coşkun BAYRAK (Başkan-Eğitim Fak.)	
 Prof. Dr. T. Volkan YÜZER (Başkan Yardımcısı-Açıköğretim Fak.)	 Prof. Dr. Esra CEYHAN (Eğitim Fak.)
 Prof. Dr. Münevver ÇAKI (Güzel Sanatlar Fak.)	 Prof. Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
Prof. Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)	 Prof. Dr. Emel ŞIKLAR (İkt. ve İdari Bil. Fak.)

EK-2. Anket Çalışması İzni Verildiğine Dair Toplantı Tutanak Formu

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Bingöl İl Sağlık Müdürlüğü

TOPLANTI TUTANAK FORMU			
TOPLANTI KONUSU	Anket Çalışması		
TOPLANTI TARİHİ:	25/07/2018	BAŞLAMA SAATİ : 13:00	BİTİŞ SAATİ : 14:00
TOPLANTI YERİ	Bingöl İl Sağlık Müdürlüğü toplantı salonu		
TOPLANTI BAŞKANI	Uzm.Dr.Mehmet Emin GÜNDOĞDU		
NOT ALAN	Hamiyet ARTAR		
TOPLANTIYA KATILANLARIN			
ADI-SOYADI	İMZASI		
İl Sağlık Müdürü Uzm. Dr. Mehmet Emin GÜNDOĞDU			
Kamu Hastaneleri Hizmetleri Başkanı Uzm. Dr. Halim KAYSADU			
Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanı Dr. Vedat SÖYİLER			
Uzman Sedat ADEMOĞLU			
V.H.K.İ. Hamiyet ARTAR			

SIRA NO	TOPLANTI GÜNDEMİ
1-	Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın ve Yayın Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Beyza SARGIN'ın Bingöl Devlet Hastanesinde görev yapan personellere "Yetiştirme Kuramı: Televizyonun Yetiştirme Rolü" konulu anketi uygulama talebi.

SIRA NO	ALINAN KARARLAR
1-	Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın ve Yayın Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Beyza SARGIN'ın Bingöl Devlet Hastanesinde görev yapan personellere "Yetiştirme Kuramı: Televizyonun Yetiştirme Rolü" konulu anketin yapılmasında herhangi bir sakınca görülmemiştir.

EK-3. Mesaj Sistem Çözümlemesi Çizelgesi

MESAJ SİSTEM ÇÖZÜMLEMESİ ÇİZELGESİ

Bölüm A 1:

Tarih:		Kanal:		Tür:			İsim:			
Programın Tonu	0 kodlanamaz	1 Mizahi	2 Ne komik ne ciddi	3 Ciddi						
Olayın geçtiği yer	0 kodlanamaz	1 İstanbul	2 Ankara	3 İzmir	4 Adana	5 G. Doğu	6 Tür. Diğer	7. ABD	8. Avrupa	9. Dün. Diğer
Olay Tarihi	0 1900 öncesi	1 1900-39	2 1939-73	3 1973-2018	4 Gelecek	5 Diğer	6 Şimdi			
Habitat	0 Belirsiz	1B. şehir	2 Kasaba	3 Kırsal	4 Çöl vb.	5 Hareketli (Uçak vb.)	6 Karışık			

Bölüm A 2:

Konu	0 tema yok	1 tema az fakat tesadüfi	2 tema önemli	3 tema, seçkin bir konu veya programın odak noktası
Doğa: hayvan, element vb				
Doğaüstü: mistik, mucizeler, astroloji vb.				
Bilim				
Politika: devlet vs.				
Kolluk Kuvvetleri: Polis vb.				
Suç: yolsuzluk vb.				
İletişim Araçları				
İş				
Okul				
Din				
Mali				
Yakın Arkadaş				
Ev				
Azınlık Grup				
Silahlı Kuvvetler				
Önemli Aile Üyeleri				
Yaşlanma korkusundan kaçınma				
Eksantrik davranış				
Yaşlılara karşı suçlar				

Ölüm ve / veya ölmek				
Sağlık				
Fiziksel engelli				
Fiziksel hastalık				
Zihinsel hastalık				
Uyuşturucu veya uyuşturucu maddeler				
Alkol				
Silahlı kuvvetlerin doğası				
Silahlı kuvvetlerin rolü				

Bölüm A 3:

Şiddet				
Şiddetin Ciddiyeti	0 Şiddet yok	1 Mizahi	2 Kısmen ciddi kısmen mizahi	3 Ciddi
Şiddetin Önemi	0 Şiddet yok	1 Kazara	2 Belirgin	3 Ciddi

Bölüm A 4:

Cinsellik					
Cinsel tasvirin tipi	0 kodlanamaz	1 yok	2 heteroseksüel	3 homoseksüel	4 karışık
Cinsiyet tasvirinin doğası: cinsiyetle ilgili konular veya cinsel etkileşim	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	3 fiziksel	4 sözlü ve fiziksel
Cinsel tasvirin ciddiyeti	0 kodlanamaz	1 yok	2 mizahi	3 karışık	4 ciddi
Cinsel Tasvirin Derecesi	0 kodlanamaz	1 yok	2 kazara	3 ciddi	4 odak
Şiddet ve cinsel etkileşim	0 kodlanamaz	1 yok	2 şiddet içermeyen cinsel etkileşim	3 cinsel ve şiddet etkileşimi	4 cinsel ve fiziksel şiddet etkileşimi

Bölüm A 5:

Konu	<i>İma</i>	<i>İma</i>	<i>İma</i>	Açık	Açık	Açık
Fiziksel temas: el kol tutma vb	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Öpme	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Kucaklama	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Flört Ayartma	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var

Sosyo seksüel norm	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Heteroseksüel ilişki	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Cinsel yetersizlik: soğukluk vb.	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Homoseksüellik, travesti vb.	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Tecavüz	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Cinsel ticaret: fuhuş vb.	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Sadizm ve Mazoşizm	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Çıplaklık-kısmi	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Çıplaklık-tamamen	0 kodlanamaz	1 yok	2 var	0 kodlanamaz	1 yok	2 var

Bölüm A 6:

Konu	0 kodlanamaz	1 yok	2 var
Doğum Kontrolü			
Okşama Terimleri			
Seksi kostüm, gecelik vb.			

Bölüm A 7:

Konu	0 yok	1 var
Kahvaltı		
Öğlen yemeği		
Akşam Yemeği		
Diğer		
Şeker		
Kek		
Meyve		
Diğer atıştırılmalık		
Kahve-çay		
Süt		
Soda		
Bira-şarap		
Viski		
Diğer içecekler		

Bölüm B: Ana Karakter

İnsanlık	0 kodlanamaz	1 insan	2 hayvan vb.			
Cinsiyet	0 kodlanamaz	1 kadın	2 erkek	3 diğer		
Kronolojik yaş						
Sosyal Yaşı	0 kodlanamaz	1 Ergenlik Dönemi	2 Genç yetişkin	3 Yetişkin	Yaşlı	
İrki	0 kodlanamaz	1 beyaz	2 siyah	3 doğulu	4 Hintli (Amerikan)	Diğer
Milliyeti	0 kodlanamaz	1 Türk	2 Yabancı			

Etnik Köken	0 kodlanamaz	1 Türk	2 Kürt	3 Diğer		
Dini	0 kodlanamaz	1 Protestan	3 Katolik	3 Diğer		
Sosyo Ekonomik Statüsü	0 kodlanamaz	1 üst sınıf	2 orta sınıf	3 alt sınıf		
Meslek	0 belirsiz	1 eğlence vb	2 tarım	3 iş insanı	4 siyasi	5 diğer

Ana Karakter 1.

Fiziksel Engel	0 yok	1 var
Fiziksel Hastalık	0 yok	1 var
Akil Hastalığı	0 yok	1 var

Ana Karakter 2.

Uyuşturucu	0 kodlanamaz	1 referans yok	2 kullanıyor	3 aşırı	
Sigara içme	0 kodlanamaz	1 referans yok	2 içiyor	3 aşırı	
Alkol içme	0 kodlanamaz	1 referans yok	2 içiyor	3 alkolik	
Görme bozukluğu	0 kodlanamaz	1 yok	2 var		
Hane Halkı-Kiminle yaşar	0 kodlanamaz	1 yalnız yaşıyor	2 ailesiyle	3 diğer	
Karakterin ailesi	0 kodlanamaz	1 referans yok	2 bilgi var	3 bilgi yok	
Medeni durumu	0 kodlanamaz	1 referans yok	2 bilgi var	3 bilgi yok	
Ev bakıcısı	0 kodlanamaz	1 ev bakıcısı			
Anne babası	0 kodlanamaz	1 gözüdür	2 gözümez	3 referans yok	
Öz Çocuklar	0 kodlanamaz	1 gözüdür	2 gözümez	3 referans yok	
Üvey Çocuklar	0 kodlanamaz	1 gözüdür	2 gözümez	3 referans yok	
Aile Yaşamı	0 kodlanamaz	1 evet	2 hayır		
Seksüel uyum	0 kodlanamaz	1 referans yok	2 heteroseksüel	3homoseksüel	4biseksüel
Romantik katılım	0 kodlanamaz	1 ilişkisi yok	2 ilişkisi var	3 diğer	
Karakterin rolü	0 kodlanamaz	1 komik	2 karışık	3 ciddi	
Karakter tipi	0 kodlanamaz	1 iyi	2 karışık	3kötü	
Başarı	0 kodlanamaz	1 başarılı	2 ikisi de	3 başarısız	
Suç işlemiş mi	0 işlememiş	1 işlemiş			
Şiddetçi mi	0 şiddet yok	1 öldürücü değil	2 öldürücü		
Şiddet görmüş mü	0 hayır	1 ölümcül olmayan şiddet gördü	2 ölümcül şiddet gördü		

Ana Karakter 4.

Karakterin ağırlığı	0 kodlanamaz	1 zayıf	2 normal	3 kilolu	4 obez veya aşırı kilolu
---------------------	--------------	---------	----------	----------	--------------------------

Bölüm C: Yan/ikincil karakter 1

İnsanlık	0 kodlanamaz	1 insan	2 hayvan vb.		
Cinsiyet	0 kodlanamaz	1 kadın	2 erkek	3 diğer	

Kronolojik yaş						
Sosyal Yaşı	0 kodlanamaz	1 Ergenlik Dönemi	2 genç yetişkin	Yetişkin	Yaşlı	
Irkı	0 kodlanamaz	1 beyaz	2 siyah	3 doğulu	4 Hintli (Amerikan)	Diğer
Milliyeti	0 kodlanamaz	1 Türk	2 Yabancı			
Etnik Köken	0 kodlanamaz	1 Türk	2 Kürt	3 Diğer		
Dini	0 kodlanamaz	1 Protestan	3 Katolik	3 Diğer		
Sosyo Ekonomik Statüsü	0 kodlanamaz	1 üst sınıf	2 orta sınıf	3 alt sınıf		
Meslek	0 belirsiz	1 eğlence vb	2 tarım	3 iş insanı	4 siyasi	5 diğer

Bölüm C: Yan/ikincil karakter 2

Hane Halkı-Kiminle yaşar	0 kodlanamaz	1 yalnız yaşıyor	2 ailesiyle	3 diğer	
Karakterin ailesi	0 kodlanamaz	1 referans yok	2 bilgi var	3 bilgi yok	
Medeni durumu	0 kodlanamaz	1 referans yok	2 bilgi var	3 bilgi yok	
Ev bakıcısı	0 kodlanamaz	1 ev bakıcısı			
Anne babası	0 kodlanamaz	1 gözüdür	2 gözümez	3 referans yok	
Öz Çocuklar	0 kodlanamaz	1 gözüdür	2 gözümez	3 referans yok	
Üvey Çocuklar	0 kodlanamaz	1 gözüdür	2 gözümez	3 referans yok	
Aile Yaşamı	0 kodlanamaz	1 evet	2 hayır		
Seksüel uyum	0 kodlanamaz	1 referans yok	2 heteroseksüel	3homoseksüel	4biseksüel
Romantik katılım	0 kodlanamaz	1 ilişkisi yok	2 ilişkisi var	3 diğer	
Karakterin rolü	0 kodlanamaz	1 komik	2 karışık	3 ciddi	
Karakter tipi	0 kodlanamaz	1 iyi	2 karışık	3kötü	
Başarı	0 kodlanamaz	1 başarılı	2 ikisi de	3 başarısız	
Suç işlemiş mi	0 işlememiş	1 işlemiş			
Şiddetçi mi	0 şiddet yok	1 öldürücü değil	2 öldürücü		
Şiddet görmüş mü	0 hayır	1 ölümcül olmayan şiddet gördü	2 ölümcül şiddet gördü		

Bölüm D: Şiddet

Şiddet eyleminin sırası	Şiddet eyleminin sıra numarasını kaydedin				
Devamlı mı	0 devamlı değil	1 devamlı			
Süre	Şiddet eyleminin uzunluğunu kaydedin				
Şiddet hareketinin tonu	0 kodlanamaz	1 mizahi	2 mizahi ve ciddi	3 ciddi	

Katılımcı sayısı	yazınız				
Kaza: doğa eylemi-şiddet eylemi	0 takip edilemiyor	1 kaza	2 doğa felaketi	3 karışık	
Kanun birimleri	0 kodlanamaz	1 görünmez	2 özel görünür	3 resmi görünür	4 hem resmi hem özel
Suç	0 suç değil	1 suç			
Birbirini tanıma	0 kodlanamaz	1 bir kişi katılmış	2 birbirlerini tanıyorlar	3 birbirlerini tanımıyorlar	4 karışık
Tabanca	0 şiddet eyleminde kullanılmaz	1 şiddet esnasında kullanılır			
Diğer silahlar	0 şiddet eyleminde kullanılmaz	1 şiddet esnasında kullanılır			
Vücut, el, tekme vb.	0 şiddet eyleminde kullanılmaz	1 şiddet esnasında kullanılır			
Diğer vasıtalar veya muştalar,	0 şiddet eyleminde kullanılmaz	1 şiddet esnasında kullanılır			

EK-4. Anket Formu

SAYIN KATILIMCI,

Bu saha araştırması, yapmakta olduğum doktora tezimin önemli bir aşamasını oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı, katılımcıların düşüncelerini tanımlamaktır.

Sizden “ricam”, sorulara vereceğiniz yanıtlarda, “yalnızca” kendi düşüncelerinizi yansıtmayızdır. Vereceğiniz yanıtlar, kesinlikle bireysel olarak çözümlenmeyecektir. Toplanan veriler, bir bütün halinde, yalnızca genellemelere ulaşmak amacıyla, belirli istatistiki testlerde kullanılacaktır. Belirtmeniz halinde, çalışmada elde edilen sonuçları sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyacağımı belirterek, katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Saygılarımla.
Beyza SARGIN

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARA KATILIM DERECEİNİZİ İLGİLİ SEÇENEĞİ İŞARETLEYEREK BELİRTİNİZ

1) Genel olarak söylersek, günümüzde tehlikeli bir dünyada yaşamaktayız.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

2) Genel olarak söylersek, günümüzde insanlara güvenilemez.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

3) Genel olarak söylersek, çoğu insan kendini güvende hissetmiyordur.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

4) Genel olarak söylersek, insanlar her an bir saldırıya uğrayabilir.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

5) Genel olarak söylersek, şiddet alt sınıf üyeleri arasında yaşanmaktadır.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

6) Genel olarak söylersek, insanlar tanımadıkları insanların saldırılarına uğramaktadırlar.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

7) Genel olarak söylersek, günümüzde şiddet büyük şehirlerde daha çok yaşanmaktadır.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

8) Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye genelinde alt sınıf üyeleri sorun çözümünde şiddete başvurmaktadır.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

9) Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de yetişkin nüfusu artmaktadır.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

10) Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de nüfusun çoğunluğunu yetişkinler oluşturmaktadır.

( ) Tümüyle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Tümüyle Katılmıyorum

Lütfen Arka Sayfaya Geçiniz!

11) Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginlerin sayısı artmaktadır.

Tümüyle katılıyorum Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Tümüyle Katılmıyorum

12) Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de siyasetle ilgilenenlerin sayısı artmaktadır.

Tümüyle katılıyorum Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Tümüyle Katılmıyorum

13) Genel olarak söylersek, günümüzde Türkiye’de zenginler eğlenmeyi sevmektedir.

Tümüyle katılıyorum Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Tümüyle Katılmıyorum

14) Genel olarak söylersek, toplumda ana rolleri paylaşan insanlar iyi insanlardır.

Tümüyle katılıyorum Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Tümüyle Katılmıyorum

15) Genel olarak söylersek, erkekler iş yaşamında başarılıdır.

Tümüyle katılıyorum Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Tümüyle Katılmıyorum

16) Genel olarak söylersek, siyaset alanında erkekler başarılıdır.

Tümüyle katılıyorum Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Tümüyle Katılmıyorum

17) Genel olarak söylersek, siyaset erkek işidir.

Tümüyle katılıyorum Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Tümüyle Katılmıyorum

18) Genel olarak söylersek Türkiye’de her an bir suç işlenebilir.

Tümüyle katılıyorum Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Tümüyle Katılmıyorum

19) Genel olarak söylersek, Türkiye’nin kalbi Ankara ve İstanbul’da atmaktadır.

Tümüyle katılıyorum Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Tümüyle Katılmıyorum

Lütfen Arka Sayfaya Geçiniz!

20. Cinsiyetiniz nedir? Lütfen belirtiniz.

Kadın Erkek

21. Yaşınızı lütfen yazınız: .....

22. Günde ortalama ne kadar süre televizyon izliyorsunuz? Lütfen belirtiniz.

.....

23. Günde ortalama ne kadar süreyi sosyal medyaya ayırıyorsunuz? Lütfen belirtiniz.

Twitter:.....

Facebook:.....

Instagram:.....

Youtube:.....

.....

24. Evinizdeki televizyon, izlenip-izlenmemesine bakılmadan, günde ortalama ne kadar süre açık kalmaktadır? Lütfen belirtiniz.....

25. Mesleğinizi lütfen belirtiniz?.....

26. Eklemek istediğiniz bir konu varsa lütfen yazınız?.....

KATILIMINIZ İÇİN ÇOK TEŞEKKÜRLER

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Beyza SARGIN
Yabancı Dil : İngilizce
Doğum Yeri ve Yılı : Eskişehir/1985
E-Posta : beyzakasdemir@gmail.com

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2002-2006, Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Anabilim Dalı- Lisans
- 2007-2010 Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı- Yüksek Lisans
- 2012- Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın ve Yayın Anabilim Dalı- Doktora
- 2005-2006 Denizli Özel Artıbir Dershanesi- Öğretmen
- 2011-2012 Eskişehir Eurolingua Dershanesi- Öğretmen
- 2014-2018 Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Dış İlişkiler Müdürlüğü Kardeş Şehirler Koordinatörü

Yayımları ve/veya Bilimsel/Sanatsal Faaliyetleri:

- Yüksel, E., Adıyaman, F., Keçeli, D., Doruk, Ö., Yavuz, Ö., Kasdemir, B. (2014). Obezite Konusu Basında Nasıl Çerçevelemektedir? Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 8 (2), 149 – 176.